

RUSYA FEDERASYONU

ÜLKE RAPORU

Hazırlayan : **Aye Oya BENLİ**
Ankara - April, 2011

T.C. Başbakanlık
Dış Ticaret Müsteşarlığı
İHRACATI GELİŞTİRME ETÜD MERKEZİ

RUSYA FEDERASYONU

Temel Sosyal ve Ekonomik Göstergeler

Temel Ekonomik Göstergeler

	2008	2009	2010	2011*	2012*
GSYİH (trilyon \$)	1,7	1,2	1,5	1,8	1,9
Reel GSYİH Artış Hızı (%)	5,2	-7,9	4,0	4,2	4,2
GSYİH Harcama Göstergeleri (% değişim)					
Özel tüketim harcamaları	10,8	-7,7	4,3*	4,1	4,2
Kamu harcamaları	2,8	2,0	2,0*	2,5	2,6
Brüt sabit yatırımlar	10,4	-15,7	4,0*	8,0	8,5
GSYİH Bileşenleri (% değişim)					
Tarım	6,2	0,4	-7,5*	1,0	2,0
Sanayi	2,4	-13,1	7,5*	4,5	4,7
Hizmetler	8,2	-5,1	3,6*	4,1	4,2
Kişi başına düşen GSYİH (satın alma gücü paritesine göre, \$)	16.061	14.920	15.639*	16.575	17.682
Kayıtlı İşsizlik Oranı (ortalama, %)	6,4	8,4	7,9*	7,5	6,8
Tüketici fiyatları enflasyonu (ortalama, %)	14,1	11,7	6,8*	7,7	6,9
Ortalama döviz kuru Ruble:\$	24,85	31,74	30,31*	30,12	30,00
Borçlanma faiz oranı (ortalama, %)	12,2	15,3	11,5*	12,1	11,9
Cari İşlemler					
Dış Ticaret Dengesi (milyar \$)	180	112	138	138	130
İhracat (milyar \$)	472	303	384	407	421
İthalat (milyar \$)	292	192	246	268	291
Cari İşlemler Dengesi (milyar \$)	104	49	69	62	42
Dış Borç (milyar \$)					
Borç Stoku	402	387*	391	406	436
Ödenmiş dış borç servisi	67	45*	63	66	70

*: Tahmin

Kaynak: The Economist Intelligence Unit, Ocak 2011

Temel Sosyal Göstergeler (2010)

Yüzölçümü	17 075 400 km²
Nüfus	141,4 milyon (tahmini)
Resmi Dili	Rusça
Yönetim Biçimi	Rusya Federasyonu çift meclisli başkanlık sistemi ile yönetilmektedir.
Başkent	Moskova (10,1 milyon)
Para Birimi	Ruble (1 Ruble=100 kopeks)
Başlıca Kentler	St. Petersburg (4,7 milyon), Novosibirsk (1,4 milyon), Nizhny Novgorod (1,3 milyon), Yekaterinburg (1,3 milyon)
Doğal Kaynaklar	Petrol, doğal gaz, kömür ve çok sayıda stratejik minerali kapsayan bir doğal kaynak rezervi bulunmaktadır. Ancak söz konusu kaynakların çıkarılması iklim, yeryüzü ve uzaklık koşulları nedeni ile zordur.
Başlıca Tarım Ürünleri	Tahıl, şeker pancarı, ayçiçeği tohumu, sebze ve meyveler, kırmızı et, süt

Başlıca Sanayi Malları	Kömür, petrol, gaz, kimyasallar ve metaller; hadde makinelerinden yüksek performanslı uçak ve uzay araçlarına; radar, füze üretimine ve ileri elektronik parçalara kadar her tür makine üretimi; gemi inşa sanayi; kara ve demiryolu taşımacılığı ekipmanları; iletişim ekipmanları; tarım makineleri; traktörler ve inşaat ekipmanları; elektrik enerjisi üretimi; medikal ve bilimsel araçlar; dayanıklı tüketim malları; tekstil; gıda sanayi malları	
KDV		% 18
Kurumlar Vergisi		% 20

Kaynak: The Economist Intelligence Unit, CIA The World Fact Book

Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar

Orta Asya İşbirliği Örgütü ve Eurasec: Beyaz Rusya, Kazakistan, Kırgızistan ve Rusya 1995 yılında bir Gümrük Birliği oluşturmuştur. Birliğe daha sonra, 1999 yılında Tacikistan da dahil olmuştur. Birlik Mayıs 2001'de Avrasya Ekonomik Topluluğu (Eurasec) adını almıştır. Ocak 2006'da Özbekistan da Eurasec'e dahil olmuştur. Ermenistan, Moldova ve Ukrayna gözlemci statüsündedir. Eurasec Ocak 2006'da Orta Asya İşbirliği Örgütü'nü (CACO) içine almıştır. Her iki hareket de bölgesel bütünleşmeye dönüşüm konusunda yeterince etkin olamamıştır.

Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT-CIS): Bağımsız Devletler Topluluğu, 8 Aralık 1991 tarihinde Beyaz Rusya, Rusya Federasyonu ve Ukrayna devlet başkanları tarafından imzalanan Minsk Anlaşması ile kurulmuştur. Anlaşmanın imzalanması ile birlikte Sovyetler Birliği'nin dağılması karara bağlanmıştır. Sovyetler Birliği'nin dağılmasına ilişkin resmi madde Kazakistan'ın eski başkenti Almatı'da imzalanan Anlaşmada yer almıştır. Söz konusu Anlaşmaya Gürcistan ve Baltık Cumhuriyetleri haricindeki tüm diğer eski Sovyet Cumhuriyetleri imza atmıştır. Başlangıçta Anlaşmayı onaylamayı reddeden Azerbaycan, 1993 yılı Aralık ayında Gürcistan'la birlikte Topluluğa katılmıştır. Gürcistan, 18 Ağustos 2008 tarihinde fiilen, 17 Ağustos 2009 tarihinde de resmen Topluluktan ayrılmıştır. Topluluğun temel organı Devlet Başkanları Konseyidir. Konseyin görevi üye devletlerin icra organları arasındaki işbirliğinin koordinasyonunu yürütmektir. BDT'nin faaliyetleri lojistik olarak İcra Komitesi tarafından desteklenmektedir. Komite, Topluluğun sekreteryası olarak hareket etmekte olup, merkezi Minsk'tedir. Topluluğun ayrıca bir de Parlamentolar arası Asamblesi vardır. BDT, tüm üye devletleri kapsayan, işleyen bir gümrük birliği ya da serbest ticaret alanı oluşturmamıştır.

Tek Ekonomik Alan: Rusya, Beyaz Rusya, Kazakistan ve Ukrayna 2003 yılında Yalta Zirvesinde aralarındaki ticari ve ekonomik işbirliğinin genişletilmesi amacı ile yeni bir inisiyatif başlatmıştır. Bu kapsamda imzalanan Anlaşma çerçevesinde Tek Ekonomik Alan'ın üç aşamada gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. Anlaşma, serbest bir ticaret rejimi ve kolaylaştırılmış gümrük prosedürleri uygulanmasını ve akabinde de bir gümrük birliği ve ortak rekabet politikası kurulmasını öngörmektedir. Son aşamada ise tüm gümrük kontrollerinin kaldırılması, hizmetler, sermaye ve işgücünün ülkeler arasında serbest dolaşımının kabul edilmesi şart koşulmaktadır. 2005 yılında Ukrayna'da daha batıya dönük bir yönetim iş başına gelmesi ile süreçte aksama olmasına rağmen 2007 yılında Rusya, Beyaz Rusya ve Kazakistan aralarında bir gümrük birliği kurulacağını ilan etmiş olup, üç ülke arasında gümrük birliği 1 Ocak 2010 tarihinden itibaren kurulmuş bulunmaktadır.

EBRD-Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası: Orta ve Doğu Avrupa ile eski Sovyet ülkelerinde demokratik bir ortamda özel sektörün yaratılması ve geliştirilmesi amacıyla 1991 yılında kurulmuştur. AB'ye yeni üyelerin katılımı bankanın yatırımlarını Orta Avrupa'dan daha doğuya, Rusya, Ukrayna, Orta Asya, Kafkas ülkeleri, Balkanların batısı ve güneydoğu Avrupa'ya doğru kaydırmasına neden olmuştur. EBRD, günümüzde 29 ülkede yüzlerce projeyi finanse etmektedir. Kuruluşun 1991-2006 yılları arasında üstlenmiş olduğu projelerin değeri 102,9 milyar Avro'ya ulaşmıştır. 2006 yılında EBRD'nin toplam iş hacminin %38'ini (1,9 milyar Avro) Rusya oluşturmuştur. Rusya, 2006 yılında EBRD'nin en önemli müşterisi olmuştur.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (OSCE-AGİT): "Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı" adı altında 1972 yılında soğuk savaş koşullarındaki Avrupa'nın bölünmüşlüğüne son verilmesi, güvenlik ve istikrarın sağlanması ve işbirliğinin geliştirilmesi düşüncesiyle kurulan AGİT, soğuk savaşın sona ermesi ile birlikte 1990'lı yıllarda aşamalı olarak amaçlarını genişletmiş ve organizasyon yapısını güçlendirmiştir. 55 üyeli teşkilat, tüm Avrupa'yı içine alan tek güvenlik teşkilatıdır. Kanada ve ABD de AGİT üyesidir.

Şanghay İşbirliği Örgütü: Şanghay İşbirliği Örgütü, Nisan 1996'da Çin, Rusya, Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan tarafından sınır anlaşmazlıklarının hali ve bölgesel ticaretin canlandırılması amacı ile kurulmuştur. Daha sonra Şanghay Beşlisi olarak anılmaya başlanan Örgüte, 2001 yılında Özbekistan katılmıştır. Moğolistan, İran, Pakistan ve Hindistan gözlemci statüsündedir. Örgütün Sekreteryası resmi olarak 2004 yılında Çin'in başkenti Pekin'de açılmıştır. Örgütün İş Konseyi ve İnterbank Kurumu 2006 yılında proje finansmanı amacı ile kurulmuştur.

Diğer Uluslararası Kuruluşlar: Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (BSEC), Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (UN/ECE), Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (IBRD), Uluslararası Finans Kuruluşu (IFC), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Uluslararası Para Fonu (IMF), Uluslararası Standardizasyon Örgütü (ISO), Birleşmiş Milletler (UN), Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD), Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO), Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO), Dünya Ticaret Örgütü-WTO (Başvuru)

Coğrafi Konum

17 milyon kilometrekareyi aşan alanı ile dünyanın en büyük yüzölçümüne sahip ülkesi olan Rusya, 11 farklı zaman dilimine bölünmüştür. Asya'nın kuzeyinde Kuzey Pasifik Okyanusu ve Avrupa arasında Kuzey Buz Denizine uzanan ülke, 14 ülkeyle sınır komşusudur. Bu ülkeler ve sınır uzunlukları şöyledir: Azerbaycan 284 km, Beyaz Rusya 959 km, Çin (güneydoğu) 3 605 km, Çin (güney) 40 km, Estonya 290 km, Finlandiya 1 313 km, Gürcistan 723 km, Kazakistan 6 846 km, Kuzey Kore 17,5 km, Letonya 292 km, Litvanya (Kaliningrad Oblast) 227 km, Moğolistan 3 441 km, Norveç 196 km, Polonya (Kaliningrad Oblast) 432 km, Ukrayna 1 576 km. Ülkedeki Ural dağlarının batısında bulunan alan Avrupa kıtası içinde sayılmaktadır.

Ülke geneli itibarı ile ılıman iklim kuşağında yer alan Rusya, Karadeniz kıyılarında görülen subtropikal iklimden, yıllık sıcaklık farkının 80°C'ye vardığı Güney Sibirya'daki sert karasal iklime ve kuzeydeki kutup iklimine kadar değişen bir iklim mozağına sahiptir. Ülkenin kuzeyi Arktik kuşağında bulunurken, güneyde Karadeniz kıyılarında subtropikal iklim özellikleri görülmektedir. Doğu Sibirya karasal iklimin etkisi altındayken, Rusya'nın uzak doğusu muson yağmurları nedeniyle yıllık 1 000 mm yağış almaktadır.

Rusya Federasyonu topraklarının dörtte üçü düz ovalıktır. Orta Sibirya ve Uzak Doğuda sıradağlar bulunmaktadır. Doğu Avrupa düzlüğü Urallar'a, Batı Sibirya düzlüğü Altay Dağları'na kadar devam etmektedir. Hazar kıyılarında ise, çoğu yerde yükseklik deniz seviyesinin altında seyretmektedir. Başkent Moskova'da en sıcak ay Temmuz olup, en düşük ve en yüksek sıcaklık değerleri Temmuz ayında ortalama 13-23 °C'dir. Kentteki en soğuk ay olan Ocak ayında ise ortalama sıcaklıklar en düşük -16 °C ve en yüksek -9 °C'dir. En yağışlı ay Temmuz ayı olup, en az yağış görülen ay ise Mart'tır.

Siyasi ve İdari Yapı

İki parlamentolu bir başkanlık sistemi ile yönetilen Rusya Federasyonu çeşitli federal yapılardan oluşmaktadır. Bu federal yapılar hukuki açıdan eşit birimler sayılmakta olup, aşağıdaki gibi sıralanabilir: 21 Cumhuriyet (ya da Federe Cumhuriyet), 46 Oblast (Rusya'nın bölgeleri; il), 9 Kray (büyük il), 2 Federal kent yönetimi (Moskova ve St. Petersburg), 1 Özerk Oblast (özerk il/Yahudi Özerk Oblastı), 4 Özerk Okrug (küçük özerk İl). Bütün bu federal birimler 7 büyük Federal Okrug (çevre) birimi içine alınıp, bu yerlere bağlanmıştır. Rusya Federasyonu'na bağlı 21 cumhuriyetin her birinin kendi ayrı anayasası ve devlet başkanı (President) vardır. Bu anayasaların Rusya Federasyonu Anayasası'na uyumlu olması ve onunla çelişmemesi gerekmektedir.

Ülkeyi devlet başkanı yönetir. Başbakan başkanlığındaki hükümet de yürütme yetkisine sahiptir. Yasama yetkisi ise, Duma (Federal Meclis'in alt kanadı) ve Federasyon Kurulu'ndan (Federal Meclis'in üst kanadı) oluşan Federal Meclis'e aittir.

En son parlamento seçimleri 2 Aralık 2007, en son devlet başkanlığı seçimi 2 Mart 2008 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bir sonraki parlamento seçimlerinin Aralık 2011'de, devlet başkanlığı seçiminin ise Mart 2012'de yapılması öngörülmektedir. Devlet başkanı dört yıllığına seçilmekte olup, 2 Mart 2008 tarihinde seçilen Dmitry Medvedev'dir. Vladimir Putin'in 2 kez başbakanlık yapmasından dolayı yasal olarak seçilememesi nedeniyle yerine Medvedev Başkan olarak seçilmiş olup, Putin Başbakan olarak göreve gelmiştir.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Rusya, nüfusundaki sürekli düşüş nedeni ile ciddi bir nüfus sorunu ile karşı karşıyadır. Sovyetler Birliği'nin 1991 yılında dağılmasından bu yana nüfusun yaklaşık 4 milyonu ülke dışında çıkmıştır. 2002-2006 yılları arasında nüfusta yıllık ortalama % 0,5 oranında daralma gerçekleşmiştir. Dünya Bankası tarafından 2005 yılında yayınlanan bir çalışmaya göre nüfustaki bu azalma bu oranda devam ettiği takdirde, 2050 yılı itibarı ile ülke nüfusunun % 30 üzerinde azalacağı tahmin edilmektedir. Birleşmiş Milletler'in ülke nüfusuna yönelik öngörülleri çok daha karamsardır. 2008 yılında yaklaşık 142 milyon olan ülke nüfusunun BM çalışmalarına göre 2050 yılına doğru 112 milyona gerilemesi beklenmektedir.

Nüfustaki düşüş, geçiş sürecinin yarattığı olumsuz etkilerle artsa da yalnızca bir komünizm sonrası dönem olgusu değildir. Ölüm oranları 1960'larda 11-20 yaş grubu haricindeki tüm yaş gruplarında yükselme eğilimi göstermeye başlamıştır. Ölüm oranlarındaki bu negatif eğilim 1990'larda daha da belirgin hale gelmiştir. 1990'lı yıllarda ölüm oranları ve yeni doğan ölümleri hızla artmıştır. Ölüm oranlarındaki söz konusu yükseliş çevresel faktörlerdeki olumsuzluklar, kötü yaşam koşulları ve sağlık sistemindeki bozulmadan kaynaklanmıştır. Alkol ve sigaranın fazla tüketimi ve kötü beslenme özellikle erkekler arasında kardiyovasküler hastalıklara bağlı ölümlerde ciddi artışa neden olmuştur. Sonuç olarak Rus kadınının ortalama yaşam süresi Rus erkekinden çok daha uzun hale gelmiştir. 2009 yılı itibarı ile ortalama yaşam süresinin erkeklerde 59,3, kadınlarda 73,1 olduğu tahmin edilmektedir. Rus hükümeti nüfusla ilgili sorunları önemli bir tehdit olarak değerlendirmektedir; bununla birlikte soruna kısa vadede kalıcı bir çözüm bulunması, ardında yatan derin sosyal sorunlar nedeni ile oldukça zor görünmektedir.

Erkek nüfusun ortalama yaşam süresindeki ciddi kısalmaya rağmen Rusya yaşlanan bir nüfusa sahiptir. Emeklilik yaşı kadınlar için 55, erkekler için ise 60'dır. Bununla beraber yüksek işsizlik nedeni ile çalışan nüfus emeklilik yaşından çok daha önce emekliliğe yönlendirilmektedir. Mevcut emeklilik sisteminin

yaşanan piyus nedeni ile yetersiz kalacağı düşünülmektedir. Bu nedenle 2002 yılında bir reform paketi uygulamaya konmuştur. Ancak reform paketi ile uygulanmaya başlanan özel finansal kurumların emeklilik fonlarını yönetmesi halk arasında yeterince kabul görmemiştir.

Ülkedeki ortalama ücret düzeyi yaklaşık 20 000 Ruble'dir. 2009 yılı itibarı ile asgari ücret ise 4 330 Ruble'dir. Asgari ücret yaklaşık 146 \$'a denk gelmektedir.

Okuryazarlık oranı % 99,4 olan Rusya'da eğitim harcamalarının GSYİH'ya oranı yaklaşık % 4'tür.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Rusya, zengin doğal gaz ve petrol kaynaklarının yanı sıra, kömür, alüminyum, bakır, demir, elmas, altın, gümüş maden kaynakları ve ormancılık ürünleri ile dünya ham madde ihracatında önde gelen ülkelerden biridir. Ülkenin sahip olduğu doğal kaynakların üretimi Sovyetler Birliği'nin dağılmasından bu yana artış göstermiştir. Ayrıca dışa bağımlılığın azaltılmasına yönelik alanlarda verimlilik artmış olup, çevre kirliliği konusundaki önlemler de artırılmıştır. Ancak Sovyet döneminin hızlı sanayileşme sürecinden miras kalan çevre sorunları görüldüğünden daha fazla sorun teşkil etmektedir. Başlıca sanayi bölgelerindeki hava ve su kirliliği, tarımsal alanların azalması ve toprak verimliliğindeki düşüş, ormanların özellikle Sovyet dönemi süresince yok edilmesi başlıca çevre sorunlarıdır. Ülkedeki enerji santralleri yeterince denetlenmediği için yüksek miktarda toksik atık üretmekte ve hava kirliliğine neden olmaktadır.

Ülkenin petrol ve doğal gaz sanayisi de çevre standartlarının yeterince uygulanmaması nedeni ile önemli miktarda kirliliğe neden olmaktadır. Çeçenistan'da yasadışı petrol üretimi ve rafine edilmesi sonucunda büyük miktarlarda petrol toprağa sızarak çevre örgütlerinin tepkisine neden olmuştur. Çevre örgütlerinin zaten kirlenmiş durumda olan Hazar Denizi'ne petrol dökülmesi endişeleri bulunmaktadır.

Rusya'nın uluslararası çevre standartlarını kabul etme yolunda hareket etmesine rağmen Sibiry bölgesinde hidrokarbon üretimine başlanması halinde başta dünyanın en büyük ve en derin taze su deposu olan Baykal Gölü olmak üzere bölgede çevrenin zarar göreceğine ilişkin endişeler bulunmaktadır.

Sivil ve askeri nükleer atıklar da çevre sorunlarına neden olmaktadır. Ülkenin birkaç bölgesinde radyoaktif kirlilik tespit edilmiştir.

Doğal Kaynaklar İstatistikleri

	2004	2005	2006	2007	2008
Doğal gaz (milyar m ³)	633	636	656	651	664
Ham petrol (milyon ton)	459	470	480	491	488
Kömür (milyon ton)	282	298	309	315	326

* Boksit, Alüminyum, Bakır, Nikel, Altın, Kurşun, Çinko, Kalay, Molibden, Volfram vb

Üretim ve tüketim istatistikleri açıklanmamaktadır.

Kaynak: T.C. Moskova Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği Temmuz 2009 Raporu (<http://www.musavirlikler.gov.tr>)

Genel Ekonomik Durum

Ekonomik Yapı

Rusya Federasyonu, büyük bir ekonomik gücün temeli olan doğal kaynaklara ve insan gücüne sahip dünyadaki belli başlı ülkelerden biri konumundadır. Rusya'nın sahip olduğu zengin doğal kaynak rezervleri ülke için büyük bir şans olmakla beraber ülke ekonomisi açısından bazı sakıncaları da beraberinde getirmektedir. Son on yıllık süreçte yüksek düzeyde seyreden petrol fiyatları ve elverişli ticaret hadlerinin ülkenin son yıllarda sağladığı güçlü büyümenin itici gücü olduğu düşünülmektedir. Ancak yapılan bilimsel çalışmalar uzun vadeli büyüme ve ekonomideki doğal kaynaklara bağımlılık arasında negatif bir korelasyon olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun nedeni "Dutch Disease-Hollanda Sendromu" olarak adlandırılan durumdur. Aşırı değerlenmiş döviz kuru doğal kaynak dışı sektörlerde büyümeyi olumsuz etkilemektedir.

Ülkenin geniş yüzölçümü emek, doğal kaynaklar ve iş merkezleri arasında büyük mesafelere neden olduğu için ekonomik olarak bir dezavantaj oluşturmaktadır. Ülkedeki nehirlerin çoğunluğu doğu-batı yönünde değil, kuzey-güney yönünde akmaktadır. Bu nedenle denize ulaşım çok zordur. Bu nedenlerle ülkedeki taşımacılık maliyetleri uluslararası ortalama maliyetlerin yaklaşık 3 katı kadar yüksektir.

Sovyet döneminde uygulanan merkezi planlama nedeniyle tüketim malları ve hizmet sektörlerinin göz ardı edilmesi söz konusu sektörlerin 1990'lı yıllar boyunca önemli büyüme göstermesine neden olmuştur. Resmi verilere göre hizmet sektörünün GSYİH'daki payı 1990'larda %36'nın altında iken, 1995'ten bu yana %55 ve % 60 arasında olmuştur. Bununla birlikte hizmet ve sanayi sektörü verileri transfer fiyatlandırması uygulamaları nedeni ile gerçekleri tam olarak yansıtmamaktadır. Transfer fiyatlandırması ülkedeki petrol şirketlerinin düşük vergi uygulaması olan bölgelerde tamamı kendilerine ait olmak üzere kurdukları şubelerine ucuz fiyatlardan satış yaptıkları yaygın bir uygulamadır. Hizmet

sektöründe faaliyet gösteren bir ticari kuruluş olarak kaydedirilen bu şubeler, petrol ya da gazı pazar fiyatlarından satmakta ve büyük kar elde etmektedir.

Merkezi planlama ve sahip olduğu zengin kaynaklar nedeni ile Rusya'da sanayi sektörü ağır sanayi yönünde gelişmiştir. Yakıt, enerji ve metalürji üretimi toplam sınıai üretimin %35'ten fazlasını oluşturmaktadır. Elektrik ve gıda üretiminin sınıai üretimdeki payının yaklaşık %25 olduğu göz önünde bulundurulduğunda ileri teknoloji ve tüketim malları üretiminin Rus ekonomisinde çok küçük bir payı olduğu ortaya çıkmaktadır. Tekstil sektörünü de kapsayan hafif sanayinin de sınıai üretimdeki payı çok cüzi düzeydedir.

Ekonomi büyük ölçekli sınıai işletmelerin hakimiyetindedir. KOBİ'lerin GSYİH'dan aldıkları pay, yalnızca %10-15 civarındadır. Bu oran, genellikle gelişmiş pazar ekonomilerinde ve geçiş ekonomilerinde %50 civarında veya daha da üzerindedir. Küçük ölçekli işletmelerin ekonomide yeterince rol alamamasının en önemli nedenlerinden biri yoğun vergi uygulamaları ve karmaşık hukuki düzenlemelerdir.

Büyük işletmeler, yüksek düzeyde seyreden uluslararası petrol ve metal fiyatları ve bununla birlikte Ruble'deki devalüasyon nedeniyle ortaya çıkan girdi maliyetlerindeki düşüş sayesinde elde ettikleri yüksek karlardan istifade ederek otomotiv gibi sektörlerde gerçek değerinin çok altında fiyatlardan varlıklar edinmiştir.

Sanayi Moskova, St. Petersburg, Yekaterinburg ve Nizhny Novgorod kentlerinde yoğunlaşmıştır. Bu büyük kentler geçiş sürecini diğer kentlere göre daha iyi yönetmiş, üretimde çeşitlilik sağlamıştır. Tomsk ve Novosibirsk gibi daha küçük kentler Sovyet rejimi tarafından yaratılan sanayi merkezleridir. Sibirya ve ülkenin en doğusundaki bölgeler hala sanayileşmemiş durumdadır. Bu bölgeler ham madde ve enerji üssü konumundadır. Sovyet planlamacıların ölçek ekonomisinin faydalarından yararlanmak üzere yürüttükleri politikalar neticesinde bir büyük işletme ya da bir grup işletme belirli bir kentin ya da bölgenin tüm yerel ekonomisinin temelini oluşturmuştur. Bu durum, işsizlik yardım programlarının da bulunmaması ile birlikte iflas eden işletmelerin kapatılmasını güç bir siyasi karar haline getirmiştir.

Ekonomi Politikaları

Rusya, komünizm sonrası dönemde ekonomik anlamda ciddi bir çöküntü ile karşı karşıya kalmıştır. Reel GSYİH 1991 yılında yaklaşık %12 oranında gerilemiş, bütçe açığı GSYİH'nın %26'sına kadar çıkmıştır. Komünist ekonominin çökmesi ile birlikte enflasyon üç haneli rakamlara yükselmiştir. Bu çöküntünün altında belli başlı yapısal sorunlar bulunmaktadır:

- Eski Doğu Avrupa pazarlarının Doğu Bloku'nun dağılması ile birlikte çözülmesi ve bunun sonucunda arz zincirinin bozulması,
- Mali yardımların kesilmesi nedeni ile tarım sektöründe ortaya çıkan kriz,
- Kumanda ekonomisi kurallarının, pazar ekonomisi kuralları uygulanmaya başlanmadan terk edilmesi v.b.

1992 yılında pazar ekonomisinin mümkün olduğunca hızla inşa edilebilmesi için bir ekonomik program tasarlanmıştır. Ancak üretimdeki düşüş, mali dengesizliklerdeki genişleme ve yapısal reformlardaki yavaş ilerlemenin önüne yeterince geçilememiştir. 1994 yılında Merkez Bankası tarafından IMF desteği ile sıkı para politikası uygulaması başlatılmış ve enflasyonla mücadelede dönük bir bütçe kabul edilmiştir.

Üç haneli enflasyonla uzun yıllar süren mücadele sonunda Rusya, 1995 yılında belirli ölçüde bir makro ekonomik istikrar sağlamış olup, bunu 1998 yılı ortalarına dek sürdürmeyi başarmıştır.

1997-98 döneminde Rusya'nın başlıca ihracat mallarının fiyatlarındaki düşüş ve Asya krizinin sonucunda yatırımcıların gelişen pazarlara yatırımlarda çekimser kalmaları Rus ekonomisi üzerinde güçlü bir dış şok etkisi yaratmıştır. Söz konusu dışsal şok, hızla artan borçlardan ve mikro düzeyde yapısal değişikliklerin eksikliğinden kaynaklanan ekonomik sorunları daha da şiddetlendirmiştir. Sonuç olarak Ruble'nin devalüasyonu ve iç borçların ödenememesi ile karşı karşıya kalmıştır. Ağustos 1998'de çok ciddi bir ekonomik kriz başlamıştır. Kriz öncesinde 1 \$: 6,3 Ruble iken, kriz sonrasında 1 \$: 20 Ruble'ye ulaşmıştır. Enflasyon belirgin şekilde yükselmiş, 1998 yılı sonu itibarı ile %85'e ulaşmıştır. 1998 yılında ayarlanabilir sabit kurdan, dalgalı döviz kuru sistemine geçilmiştir.

Kriz sonrasında alınan önlemlere izleyen dönemlerde değişen hükümetler de bağlı kalmıştır. İhracattan elde edilen gelirler Ruble'nin değerinin düşmesi neticesinde artış göstermiş ve pek çok sektör devalüasyonun sağladığı bu avantajdan yararlanarak ihracata yönelmiştir. 2000 yılı sonu itibarı ile enflasyon %20'ye gerilemiştir. Enflasyondaki düşüş eğilimi izleyen yıllarda da devam etmiş olup, 2007 yılı başı itibarı ile %7'nin biraz üzerinde gerçekleşmiştir. Ancak bundan sonraki dönemde aşırı yüksek düzeyde seyreden enerji fiyatları, para arzındaki artış ve küresel gıda fiyatlarından dolayı enflasyonda yeniden bir yükseliş baş göstermiştir.

Kriz sonrasında kamu maliyesi de dikkate değer bir gelişme göstermiştir. Bu gelişme, petrol sektöründen elde edilen beklenenin üzerinde kazancı yansıtmakla birlikte aynı zamanda toplanan vergilerde artış olduğunu ve harcamaların daha iyi denetlendiğini göstermektedir.

Hükümet 2004 yılı başında yüksek petrol fiyatları döneminde artan vergi gelirlerinden tasarruf etmek üzere bir İstikrar Fonu kurmuştur. Fonun aktif büyüklüğü 2007 yılı Aralık ayı itibarı ile 155 milyar ABD \$'ını aşmış bulunmaktadır. Şubat 2008'de İstikrar Fonu, Rezerv Fonu ve Ulusal Refah Fonu olarak iki ayrı fona bölünmüştür. Rezerv Fonu, İstikrar Fonu'nun devamı niteliğinde olup, petrol fiyatlarında bir düşüş olması halinde bütçede meydana gelebilecek bir sıkıntı karşısında rezerv sağlamayı hedeflemektedir. Rezerv Fonu için 3,1 trilyon Ruble ayrılmıştır. Ulusal Refah Fonu'na ise geri kalan 780 milyar Ruble tahsis edilmiştir. Ulusal Refah Fonu, emeklilik fonu açığının kapatılması ve diğer belirli federal projelerin finansmanı için çalıştırılmaktadır. Rusya'nın karmaşık ve külfetli vergi sistemi yatırımlar ve büyüme önünde önemli bir engel teşkil etmiştir. Vergi reformu, uzun yıllar boyunca sürekli gündemde olmuştur. ancak ciddi anlamda ilerleme Vladimir Putin başkanlığında sağlanabilmistir.

2001 yılından bu yana gerçekleştirilen başlıca reformlar şöyledir:

- %13 oranında kişisel gelir vergisi uygulaması,
- Çeşitli sosyal resim ve harçların yerine birleşik, yüksek ölçüde regresif sosyal vergi uygulaması,
- En yüksek kurumlar vergisi oranının %35'ten %24'e düşürülmesi ve aynı zamanda çok sayıdaki yasal boşluğun ortadan kaldırılması,
- Muntazam ticari harcamalarda muafiyet koşullarının iyileştirilmesi,
- Petrol sektörü ve küçük işletmelere kolaylıklar sağlanması,
- Standart KDV oranının %20'den %18'e düşürülmesi.

Ekonomi üzerindeki doğrudan ve dolaylı devlet kontrolü son yıllarda artırılmıştır. Enerji, alüminyum, çelik, otomotiv, makine araçları, havacılık ve uzay sanayi gibi stratejik sektörlerden, tarım, müteahhitlik hizmetleri, ulaştırma gibi çok geniş alana yayılan sektörlerde devlet kontrolü genişletilmeye ve derinleştirilmeye devam etmektedir.

Gerçekleştirilen Yapısal Reformlar

Vergi Reformu

Kişisel gelir vergisi oranı %13'e düşürülmüştür. Çeşitli sosyal resim ve harçlar yerine birleşik sosyal vergi uygulaması başlatılmıştır. Kurumlar vergisi %35'ten %24'e düşürülmüş ve kurumlar vergisi işlemleri kolaylaştırılmıştır. KDV oranı %20'den %18'e düşürülmüş olup, daha da düşürülmesi yönünde tartışmalar devam etmektedir.

Toprak Reformu

Toprak kanunu kentsel ve ticari arazilerin özel mülkiyetine ve ticaretine müsaade etmektedir. Rus vatandaşlarının tarımsal arazi alıp satmasına izin verilirken, yabancıların tarımsal arazileri yalnızca 49 yıllığına kiralamalarına izin verilmektedir.

İcra-İflas Reformu

İcra-iflas yasası firmaları 1990'larda yaygın olan sahte iflas işlemlerinden korumak üzere yeniden düzenlenmiştir.

Kurumsal Yönetim Reformu

Anonim şirketlerle ilgili yasalar azınlık hisse sahiplerinin haklarının daha iyi korunmasının sağlanması için değiştirilmiştir.

Yargı Reformu

Yargıçların daha bağımsız ve daha sorumlu hale getirilmelerini teminen yeni kurallar kabul edilmiştir.

Emeklilik Reformu

2002 yılında emeklilik provizyonlarının yükünün devletten çalışanlara transfer edilmesi amacı ile yeni bir emeklilik sistemi başlatılmıştır. 2006 yılı itibarı ile yaklaşık 60 özel emeklilik fonu ortaya çıkmıştır. Ancak Rus çalışanların yalnızca %4'ü emeklilik birikimlerini Devlet Emeklilik Fonundan özel şirketlere kaydırmıştır.

Bürokrasinin Azaltılması

Kayıt ve izin şartları önemli ölçüde kolaylaştırılmış, firmaların yasal denetim sayısında da indirime gidilmiştir. Bununla birlikte yeni düzenlemelere aykırı olarak yerel otoritelerin zaman zaman ani denetimlerde buldukları gözlenmektedir.

Özelleştirme

Özelleştirme süreci Rus ekonomisinde de diğer geçiş ekonomilerinde olduğu gibi hızla ilerlemiş, ancak diğer ekonomilere göre daha düzensiz seyretmiştir. 1998 yılından itibaren yavaşlama gözlenirse de özelleştirmeler çok daha şeffaf ve adil yürütülmeye başlanmıştır.

2010 yılı için onaylanan özelleştirme planı 14 stratejik işletmenin yanı sıra 435 kamu şirketinin özelleştirmesini kapsamakta olup, söz konusu özelleştirmelerden 77 milyar Ruble kazanç elde edilmesi beklenmektedir.

Özelleştirmesi planlanan 14 stratejik işletme limanlar, havalimanları ve taşımacılık şirketleri gibi işletmelerden oluşmaktadır. 2010 yılı özelleştirme planı bölgesel enerji üreticisi TGK-5'in hisselerinin % 25,1'inin, Moskova metro sisteminin inşaatını gerçekleştiren Mosmetrostroï'un hisselerinin tamamının ve ülkenin en büyük sigorta şirketi Rosgosstrakh'ın % 13 hisselerinin satışını öngörmektedir. Satışı yapılacak işletmeler içerisinde Rusya'nın en büyük tanker taşımacılık işletmesi Sovkomflot, Karadeniz'deki Novorossisk Limanı ve Novosibirsk ve Yekaterinburg havalimanları gibi bazı taşımacılık şirketleri, limanlar ve havalimanları bulunmaktadır.

Gerçekleştirilecek özelleştirmeler ile birlikte devletin halihazırda % 50 olan ülke ekonomisindeki payının gelecek yıllarda % 30'a düşürülmesi ve federal bütçe açığına fon sağlanması amaçlanmaktadır.

Ekonomik Performans

Rus ekonomisi, çabuk değişen uluslararası mal piyasalarındaki koşullara 1998 krizi öncesinde olduğundan daha da bağımlı durumdadır. Hidrokarbonların toplam ihracattaki payı % 60'tan fazladır. Bu da Rus ekonomisini dış piyasalardaki mal fiyatlarında oluşan değişimlere hassas hale getirmektedir. Ayrıca bu türden doğal kaynaklara bağımlı ekonomilerde tipik olarak gözlenen aşırı değerlenmiş döviz kuru sorunu da orta ve uzun vadeli ekonomik performans açısından bir tehdit unsurudur.

1990'dan bu yana reel ücretlerde %150 oranında artış gerçekleşmiş olup, yoksulluk düzeyi önemli ölçüde gerilemiştir. Yine de gelir dağılımında eşitsizlik Sovyetler Birliği'nin dağılmasından önceki

döneme göre hala yüksek düzeydedir.

Rusya, 2009 yılında derin bir durgunluk sürecine girmiştir. Federal İstatistik Kurumu verilerine göre 2009 yılında ülkenin GSYİH'sı küresel krizin olumsuz etkilerine bağlı olarak % 7,9 küçülmüştür. Uygulanan önlem paketinin de olumlu etkileri ile 2010 yılından itibaren durgunluktan çıkış süreci başlamıştır. Ülkenin GSYİH'sı 2010 yılında döneminde yıllık % 4 oranında artış göstermiştir. Tarımsal üretim, ülkenin orta bölgelerinde yaklaşık 2 ay süren kuraklık nedeni ile Temmuz ayı itibarı ile aylık % 3,3, yıllık % 5,9 oranında gerilemiştir.

Rusya Federasyonu Federal İstatistik Kurumu tarafından yapılan açıklamaya göre Rusya'nın sınai üretimi 2010 yılında bir önceki yıla göre % 8,2 oranında artış kaydetmiştir.

Merkez Bankası'nın Ruble'nin döviz kuru değerini düşürmeye yönelik istikrarlı politikaları 2009 yılı başında başarıya ulaşmıştır. Böylelikle Ruble'nin ani bir şekilde devalüasyonunun önüne geçilmiştir. Bu başarıda 2008 yılı sonu ve 2009 yılı başı arasındaki dönemde gerçekleşen hatırı sayılır devalüasyon, 2009 yılı başında sıkı para politikaları uygulanmaya başlanması ve petrol fiyatlarındaki artış etkili olmuştur. Merkez Bankası 2011 yılından itibaren enflasyon hedeflemesi rejimini uygulama taahhüdünde bulunmuştur.

Ruble'nin 2011 ve 2012 yıllarında sırası ile % 5,7 ve % 0,1 değer kazanması beklenmektedir. Beklentilere göre 2013 yılında ise Ruble'nin % 2,1 değer kaybedeceği öngörülmektedir. Ekonomik Kalkınma Bakanlığı Ruble/Amerikan Doları döviz kuru öngörülerini 2010 yılında 1 Dolar=30,4 Ruble, 2011 yılında 1 Dolar= 30,5 Ruble, 2012 yılında 1 Dolar=30,7 Ruble, 2013 yılında 1 Dolar=31,0 Ruble olarak belirlemiştir.

Ülkede 2010 yılı Haziran-Ağustos aylarında yaşanan kuraklık ve yangınlar nedeni ile enflasyonda artış beklenmektedir. 2010 yılında yıllık ortalama enflasyonun % 6,8 olduğu tahmin edilmektedir. Daha önce % 5,5 ile % 6,5 arasında gerçekleşeceği açıklanan 2011 yılı enflasyon beklentisi de revize edilerek % 6,0 ile % 7,0 olarak belirlenmiştir.

Ülkenin tarımsal üretimi yaz aylarında yaşanan kuraklıktan olumsuz etkilemiş olup, buğday unu, darı ve şeker fiyatları söz konusu dönem itibarı ile % 1,6-% 2,5 artış kaydetmiştir. Karabuğday fiyatındaki artış % 5,1, yumurta fiyatlarındaki artış % 8,3 olmuştur. Bazı süt ürünlerinin fiyatları ise % 0,8-% 1,2 artış göstermiştir. Söz konusu dönemde sebze fiyatlarında ise % 0,3 gerileme gözlenmiştir.

Ekonomide Geleceğe Yönelik Beklentiler

Ekonomik Büyüme

Dünya Bankası Rusya'nın 2011'de % 4,2, 2012'de % 4 GSYİH artış hızı kaydetmesinin beklendiğini açıklamıştır. Ülkede azalan işsizlik, büyüyen cari işlemler fazlası ve artan borçlanmanın GSYİH artışını olumlu yönde etkileyen faktörlerdir.

Enflasyon

2009 yılında ülkede tüketici fiyatları % 8,8 artmıştır.

Ülkede 2010 yılı Haziran-Ağustos aylarında yaşanan kuraklık ve yangınlar nedeni ile enflasyonda artış beklenmektedir. 2010 yılında enflasyonun % 7,5-% 7,8 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Daha önce % 5,5 ile % 6,5 arasında gerçekleşeceği açıklanan 2011 yılı enflasyon beklentisi de revize edilerek % 6,0 ile % 7,0 olarak belirlenmiştir. Federal İstatistik Kurumu verilerine göre tüketici fiyatları enflasyonu 1 Ocak 2010 ve 25 Ağustos 2010 tarihleri arasında % 5,4 olarak gerçekleşmiştir.

Aralık 2010 itibarı ile enflasyonu % 8,7'ye yükselmiştir.

Ülkenin tarımsal üretimi yaz aylarında yaşanan kuraklıktan olumsuz etkilemiş olup, buğday unu, darı ve şeker fiyatları söz konusu dönem itibarı ile % 1,6 - % 2,5 artış kaydetmiştir. Karabuğday fiyatındaki artış % 5,1, yumurta fiyatlarındaki artış % 8,3 olmuştur. Bazı süt ürünlerinin fiyatları ise % 0,8 - % 1,2 artış göstermiştir. Söz konusu dönemde sebze fiyatlarında ise % 0,3 gerileme gözlenmiştir. 2011-2015 döneminde artan talep ve fiyat kontrollerindeki düzenlemeler nedeni ile enflasyonla mücadele sürecinin yavaş ilerlemesi beklenmektedir.

Döviz Kuru

Merkez Bankası'nın Ruble'nin döviz kuru değerini düşürmeye yönelik istikrarlı politikaları 2009 yılı başında başarıya ulaşmıştır. Böylelikle Ruble'nin ani bir şekilde devalüasyonunun önüne geçilmiştir. Bu başarıda 2008 yılı sonu ve 2009 yılı başı arasındaki dönemde gerçekleşen hatırı sayılır devalüasyon, 2009 yılı başında sıkı para politikaları uygulanmaya başlanması ve petrol fiyatlarındaki artış etkili olmuştur. Merkez Bankası 2011 yılından itibaren enflasyon hedeflemesi rejimini uygulama taahhüdünde bulunmuştur.

Ruble'nin 2010 yılında % 12 oranında değer kazanacağına ilişkin öngörü hükümet tarafından % 10,7 olarak revize edilmiştir. Ruble'nin 2011 ve 2012 yıllarında sırası ile % 5,7 ve % 0,1 değer kazanması beklenmektedir. Beklentilere göre 2013 yılında ise Ruble'nin % 2,1 değer kaybedeceği öngörülmektedir.

Ekonomik Karşılıklı Değerlendirme Ruble/Amerikan Doları Döviz Kuru Öngörülerini 2010 yılında 1 Dolar=30,7 Ruble, 2011 yılında 1 Dolar= 30,5 Ruble, 2012 yılında 1 Dolar=30,7 Ruble, 2013 yılında 1 Dolar=31,0 Ruble olarak belirlemiştir.

Dış Ticaret ve Cari İşlemler Dengesi

Petrol ve gaz sektöründeki yavaş büyüme ve petrol dışı sektörlerde rekabet edebilirliğin yeterli olmaması nedeni ile 2011-2015 döneminde ihracat artışının yıllık ortalama % 5 seviyelerinde seyredeceği tahmin edilmektedir. 2010'da yeniden yükselişe geçen ithalatın artan talep ve ekonomideki düzelme paralelinde giderek artması beklenmektedir.

Sektörler

Tarım ve Hayvancılık

Ülkenin kuzey bölgelerindeki toprak yapısı tahıl ve benzeri diğer ürünler üretimi için elverişli olmadığından üretim, Rusya'nın güney bölgeleri ile batı Sibirya'da gerçekleştirilmektedir. Ülkenin kuzeyinde ise hayvancılığa ağırlık verilmiştir.

Ülkenin tarım için elverişli olmayan coğrafi koşulları ve üç yılda bir hüküm süren kuraklık ülke topraklarının yalnızca %32'sini tarım için kullanılabilir kılmaktadır. Ülke topraklarının %45'i ise ormanlık araziden oluşmaktadır. Kereste en önemli ihraç kalemlerinden biridir. Kimyevi maddelerin aşırı kullanımı, endüstriyel kirlilik, toprağın yoğun işlenmesi ve bazı bölgelerdeki yanlış ürün seçimi toprağın verimliliğini düşürmüştür.

Sovyet döneminde zorla gerçekleştirilen tarımın kolektivizasyonu, çoğu tarımsal işletmede verimsizliği beraberinde getirmiştir. Kronik sermaye yetersizliği ve devlet yardımlarına bağımlı olmak bugünkü işletmelerin karşılaştığı sorunlardır. Anayasada toprakta özel mülkiyet hakkı teyit edilmekle birlikte, mevcut yasal düzenlemede bu hak henüz tanınmamıştır. Ayrıca, arazinin alınacak kredilerde teminat olarak gösterilememesi çiftçilerin kredi imkanlarını ortadan kaldırmaktadır. Bu husus işletmelerdeki verimsizliğin de kaynağını teşkil etmektedir.

Ülkedeki sorunlu çiftliklerin desteklenmesinin devlete maliyeti üst düzeydedir. Putin hükümeti tarafından çok sayıda devlet yardımının kaldırılmasına rağmen ülkedeki çiftlikler çok sayıda doğrudan sübvansiyon ve vergi indiriminden yararlanmaktadır. Söz konusu çiftlikler aynı zamanda bütçe tarafından finanse edilen düşük faizli, elverişli kredilerden yararlanmakta ve bunları geri ödememektedir. Ülkedeki çiftlikler hem bölgesel hem de yerel düzeyde desteklenmektedir.

Rusya Federasyonu belli başlı kereste üreticisi ve ihracatçısı konumundadır. 75 milyar m3 stoku olduğu tahmin edilmektedir. Bu rakam dünya rezervlerinin 1/4'ünden fazlasını oluşturmaktadır. Kereste alanlarının hızlı biçimde kullanımı, üretimi doğuya kaydırmıştır. Sibirya'da işlenmiş kereste üretiminin 1/3'ü gerçekleştirilmektedir. 1990-1998 yılları arasında kereste, kağıt ve selüloz üretimi 2/3 oranında azalmıştır. Son yıllarda sektörde ihracata bağlı bir düzelme söz konusudur.

Sovyetler Birliği dağıldığında, Rus balıkçılık endüstrisi dünyada Japonya, ABD ve Çin'den sonra 4. sırada yer almaktaydı. Halen, taze ve dondurulmuş dünya balık üretiminin %25'i ile dünya konserve balık üretiminin üçte biri Rusya'da gerçekleştirilmektedir. Ancak SSCB'nin dağılmasının ardından büyük üretim kayıpları gösteren sektör, çok yavaş büyümektedir.

Sanayi

Sanayi Üretim İstatistikleri

Sanayi Üretimi Artışı (1991=100)	2002	2003	2004	2005	2006
Madencilik	84,2	91,5	97,7	99,0	101,3
Altyapı Hizmetleri	81,7	84,4	85,5	86,5	90,1
İmalat Sanayi	52,6	58,0	64,1	67,8	70,8
Gıda ve İçecek	63,1	67,5	70,5	73,6	77,6
Tekstil ve Tekstil Ürünleri	24,6	24,9	23,9	23,5	25,2
Kağıt Hamuru ve Kağıt	92,6	99,8	104,9	106,1	112,9
Yakıt	64,6	66,0	67,6	71,3	75,6
Kimyasallar	70,1	73,9	78,8	80,8	82,3
Kauçuk ve Plastik Ürünler	53,4	56,3	63,9	67,4	75,3
Metal harici Mineraller	42,3	45,4	49,2	50,9	56,4
Metalürji	73,5	78,8	81,9	86,6	94,2
Makine ve Ekipman	31,4	37,4	45,3	45,3	46,8
Elektrikli ve Optik Araçlar	45,3	64,9	87,3	105,4	99,6

Rusya, komünizm dönemi sonrasında enerji yoğun, teknolojik olarak geri kalmış ve düşük katma değerli işleme ve savunma sanayilerine dayalı bir sanayi sektörü devralmıştır. Devlet sübvansiyonlarının büyük ölçüde kaldırılması ve geleneksel pazarların dağılımı sonrasında çok az işletme uluslararası pazarlarda rekabet edebilmiştir. Sovyet döneminde sübvansiyonlar sektördeki sanai işleme düzeyine göre dağıtılmıştır. Sonuç olarak komünizm sonrası dönemde sübvansiyonların kaldırılmasından en fazla zarar gören sektörler teknolojik olarak en gelişmiş sektörler olmuştur. Havacılık ve uzay sanayii gibi karşılaştırılmalı üstünlüğe sahip olunan sektörlerde bile yatırım eksikliği ve insan kaynağı kaybı gibi nedenlere üretim kayıpları meydana gelmiştir. Üretimdeki sürekli kayıplar sanayi sektörü üretiminin 1998 yılında 1990 yılı seviyesinin %45'ine gerilemesine neden olmuştur. Başlıca sektörler içinde tüketim malları ve makine inşa sektörleri üretim düşüşünden en çok etkilenen sektörler olmuştur. İmalat sanayi üretim artışı, petrol ve gaz sektörleri üretim artışını ancak 2005 yılında geçebilmiştir.

Savunma sanayi harcamaları 1990'larda hızla düşmüş, bu da geçmişte önemli ayrıcalıklar tanınan savunma sanayi üretimini son derece olumsuz etkilemiştir. Sektördeki söz konusu gidişat 1999 yılında tersine dönmüş ve savunma sanayi üretim artışı artan savunma harcamaları ve silah ihracatı nedeniyle iki haneli rakamlara ulaşmıştır. Savunma sanayi harcamaları ve silah ihracatı 2007 yılında rekor bir düzeye erişmiştir. Rusya, 80 kadar ülkeye silah ihraç etmektedir. Rus malı silah ithalatı yapan ülkeler arasında Çin, Hindistan, Cezayir, Venezüella, İran, Malezya ve Sırbistan gibi ülkeler bulunmaktadır.

Madencilik

Rusya'nın olağanüstü zenginlikteki doğal kaynak rezervleri ülkeyi dünyanın başlıca mineral kaynaklarından biri haline getirmektedir. Pek çok maden ve mineralde ülke, dünyanın en önemli üreticisi ve ihracatçısı konumundadır. Özellikle büyük petrol ve metal cevherleri bulunmaktadır. Metal cevherleri içinde altın cevheri rezervleri önemli yer tutmaktadır. Rusya, dünya petrol üretiminin yaklaşık %11'ini, doğal gaz üretiminin dörtte birini, nikel ve kobalt üretiminin ise beşte birini gerçekleştirmektedir. Ülke aynı zamanda önemli bir kömür, demir cevheri, demir dışı metaller, altın, platin ve elmas üreticisidir. Ülkedeki minerallerin üretimi genellikle tek bir işletme tarafından gerçekleştirilmekte olup, bu işletmeler dünya piyasalarını da yönlendirmektedir. Örneğin büyük elmas üreticisi Almazy Rossii-Sakha dünya üretiminin dörtte birini gerçekleştirmektedir. Norilsk Nickel'in dünya nikel üretiminin üçte birini ve platin üretiminin %40'ını gerçekleştirdiği tahmin edilmektedir. Dünyanın en büyük üçüncü alüminyum üreticisi olan Rus Alüminyum Şirketi (RusAl) ise Rus iç pazarının alüminyum ihtiyacının % 75'ini karşılamakta ve dünya alüminyum üretiminin %12-13'ünü gerçekleştirmektedir.

1990'larda metallere olan iç talebin düşüş göstermesi ile demir ve demir dışı metallerin ihracatında önemli artış meydana gelmiş olup, ülke çok sayıda anti dumping önlemi ve diğer korumacı önlemlerle karşı karşıya kalmıştır. Bu nedenle ülkenin en önemli sektörlerinden biri olan çelik sektörü daha az ticari engelle karşılaşma olasılığı olan, daha düşük katma değerli çelik ürünlere kaymıştır. Bu ürünler, ABD ve Avrupa'da çelik üretimine girdi olmuştur. Gerileyen dünya metal fiyatları ve yükselen enerji maliyetleri sektörü sıkıştırmaya başlamış ve verimliliği artırmaya dayalı yeniden yapılandırma ve modernizasyon ihtiyacı giderek öne çıkmıştır. Bu ihtiyaç, o zamana kadar dış pazarlara açılma sürecini başarı ile yöneten işletmeler için bile önemli hale gelmiştir.

Rusya'nın dünya kanıtlanmış petrol rezervlerinin %5-6'sını ve dünya doğal gaz rezervlerinin üçte birini karşıladığı tahmin edilmektedir. Ülke aynı zamanda dünyanın en büyük kömür üreticilerinden biridir. Petrol sektörü 2004 yılına kadar özel sektörün kontrolünde iken bu durum 2004 yılında devlet kontrolündeki Yuganskneftegaz'ın Rosneft isimli şirketinin Yukos petrol şirketini devralması ile fiili olarak değişmiştir. Rusya'da petrol üreten belli başlı firmalar, Yukos, Lukoil, BP/TNK, Surgutneft, Sibneft, Tatneft, Sidanco, Slavneft, Rosneft'tir. Statistical Review of World Energy 2008 verilerine göre, 2007 yılı içerisinde petrol üretimi %2,2 artarak 491,3 milyon tona ulaşmıştır. Boru hattı operatörü Transneft hala kamu işletmesi olarak faaliyet göstermekte olup, petrol boru hatlarında tekel konumundadır. Devlet, elektrik sektörünün yeniden yapılandırmasını hedefleyen bir programı uygulamaya geçirme aşamasındadır. Gaz sektöründe faaliyet gösteren Gazprom'un tekelinin kırılmasına yönelik planlar rafa kaldırılmıştır. AB, ülkenin DTÖ'ye girişinin bir ön koşulu olarak gaz fiyatlarının liberalizasyonunu öne sürmüştür. Uzlaşma için 2004 yılı Mayıs ayında tarife düzenlemesi takvime bağlanmıştır.

Devlet kontrolündeki boru hattı Transneft'in tam kapasite ile çalışıyor olması nedeni ile Rus petrol şirketleri boru hattı dışında ihraç yolları arayışındadır. Boru hattına alternatif olarak, ticari anlamda en uygun yolun petrol fiyatları yüksek düzeyde seyrettiği sürece, demiryolu taşımacılığı olduğu düşünölmektedir. 2007 yılı toplam ihracat gelirleri içinde ham petrol üçte bir paya sahiptir.

Ülkedeki zorlu iş ortamına rağmen 2000 yılından itibaren tesis edilen siyasi ve ekonomik istikrar sayesinde petrol sektörüne çok sayıda yabancı yatırımcı giriş yapmıştır. Sektördeki offshore gelişmelerin büyük çoğunluğu İngiliz-Hollanda ortaklığındaki Royal/Dutch Shell ve Amerikan ExxonMobil şirketlerince finanse edilmiştir.

2008 yılında sektördeki yabancı yatırımlar için daha şeffaf yeni kurallar getirilmesine dönük beklentiler bulunmaktadır. Hali hazırda yürürlükte bulunan kurallara göre yalnızca %51 Rus ortaklı şirketlerin başlıca stratejik alanlara girişine izin verilmektedir. Stratejik petrol ve gaz alanları 70 milyon tondan fazla petrol ve 50 milyar metreküpten fazla gaz içeren rezervleri kapsamaktadır.

Özellikler komar yataklarında sınıp Rusya da komarculuk sektöre Sovyet planlamadanı tanımadığı ekonomik olmadığından belirlenmesinden itibaren 1980'lerden beri bir krizle karşı karşıyadır. Ülkenin en büyük kömür yatakları kuzeyde bulunmaktadır.

Müteahhitlik Hizmetleri

Müteahhitlik hizmetleri sektörü 1990'ların ortalarında özelleştirilmiştir. Ancak konut, sanayi tesisleri ve diğer kamu projelerinin tamamlanması süreci daha da gerilemiştir. Konut, imar, altyapı hizmetleri ve taşımacılık altyapısı acil bakım ve islah ihtiyacındadır. Rus halkının yaklaşık %30'unun su veya elektrik kesintisi ya da her ikisi beraberinde yaşamını sürdürdüğü tahmin edilmektedir. Rus halkının büyük çoğunluğu konut ve altyapı hizmetleri masraflarını doğrudan devlet sübvansiyonları ile karşılamaktadır. Bu nedenle sektöre çok az yatırım yapılmaktadır. Sosyal yardım sisteminde yapılan reformun bu durumu değiştirmesi beklenmektedir. Reformun gündeminde konut edindirme bir sonraki adım olarak görülmektedir. Hükümet, yeni konut inşaatları için büyük ölçekli bir programla daha iyi hedefler ortaya koyan bir konut edindirme sistemini uygulamaya koymayı hedeflemektedir.

Emlak piyasası 2001 yılından sonra başkent Moskova ve St. Petersburg'da hızla gelişme göstermiştir. 1990'lar boyunca arz ve talep arasındaki belirgin dengesizlik kiraların çok ciddi derecede artmasına neden olmuştur. Örneğin A sınıfı bir ofis kirası metrekare başına 700/800 \$'a kadar yükselmiş olup, bu da Moskova'yı dünyadaki en pahalı iş merkezlerinden biri haline getirmiştir. 1998 krizi sonrasında ofis talebinin düşmesi beraberinde büyük ölçekli inşaat projelerinin de hayata geçirilmesi ile kiralar üçte bir oranında düşüş göstermiştir.

Moskova'da 2001-2005 yılları arasında tamamlanan yeni projelerle ofis miktarı iki katına çıkmıştır. Moskova'da 2001 yılında 2,6 milyon metrekare ofis bulunmakta iken, bu rakam 2005 yılında 4,6 milyon metrekareye ulaşmıştır. Bununla birlikte tüm ülke geneline bakıldığında gayrimenkul piyasası yeterince gelişmiş düzeyde değildir. Konut piyasasında büyüme oranı 2004'te %50'ye ulaşmış olup, 2010 yılına tamamlanan yeni konut inşaatlarının iki katına çıkarılarak, 80 milyon metrekareye ulaşması hedeflenmektedir.

Rusya'nın Krasnodar bölgesindeki Soçi kenti 2014 yılında kış olimpiyatlarına ev sahipliği yapmaya hazırlanmaktadır. Bu çerçevede Rus hükümeti Başkan Putin liderliğinde 12 milyar dolar tutarında bir yatırım projesini yürürlüğe koymuş bulunmaktadır. Proje bölgenin olimpiyatlara hazırlık çerçevesinde bir yıl içerisinde dünya standartlarında bir tatil bölgesine dönüştürülmesi için gerekli altyapının hazırlanması ve tesis kapasitesinin artırılmasını hedeflemektedir. Olimpiyatların başta Soçi olmak üzere, Krasnodar, Novorossisk ve Rostov'da inşaat faaliyetlerini hızlandıracağı düşünülmektedir. Bir diğer önemli gelişme ise FIFA 2018 Dünya Kupası'nın Rusya'da düzenlenecek olmasıdır. Dünya Kupası'na hazırlık için Rusya'nın yaklaşık 300 milyar Ruble (10 milyar Dolar) harcaması beklenmektedir. Kupa maçlarına St. Petersburg, Moskova, Kaliningrad, Kazan, Yaroslavl, Krasnodar ve Soçi kentlerinin ev sahipliği yapacağı ilan edilmiştir. Bu kentlerde halihazırdaki stadyum ve tesislerin yenilenmesi projelerinin yanı sıra yeni stadyum inşaatları ve bunlara bağlı altyapı yatırımları gerçekleştirilecektir.

Kazan kentinde Dünya Üniversite Olimpiyatları için, Soçi'de ise 2014 Kış Olimpiyatları için inşaat projeleri yürütülmektedir. Doğal gaz üretim ve ihracat şirketi Gazprom'un finansmanı ile St. Petersburg'da yeni bir stadyum inşaatı yürütülmektedir. Bu projelere ilave olarak birkaç yeni stadyum daha inşa edilmesi halinde Rusya'nın Dünya Kupası için hazır hale geleceği ifade edilmektedir.

Rusya Federasyonu'nda uygulamaya geçen yeni mevzuat uyarınca ülkede faaliyet gösteren yerli ve yabancı inşaat firmalarının lisansları 1 Ocak 2010 tarihinden itibaren iptal edilmiş olup, söz konusu değişiklik kapsamında firmaların en az 100 üyeden müteşekkil Özerk Düzenleyici Kurumlar (Self Regulatory Organization, SRO) çatısı altında birleşmeleri kararı da alınmıştır.

Bununla birlikte RF Meclisi Duma'da yapılan bir oturum sonucunda, Şehir İmar Kanunu'nda yapılacak değişiklikler kesinleşmiş, lisans süresi uzatılan firmaların lisansları da dahil olmak üzere, her türlü inşaat lisansı 1 Ocak 2010 tarihinden itibaren geçersiz hale gelmiştir. İnşaat sektöründe faaliyet için mutlaka bir SRO üyesi olmak ve iş yapmak için de SRO'dan alınmış iş izni sahibi olmak gerekir hale gelmiştir. 1 Ocak 2010 tarihinden itibaren de SRO üyelerinin yapılan işler konusunda tüketiciler karşısında sorumluluğunu garanti altına alacak mecburi sigorta uygulamasına geçilmiş bulunmaktadır.

Söz konusu yeni uygulama ile (lisans uygulamasından zorunlu sigorta uygulamasına geçiş) ülkede yatırım mevzuatında kolaylaştırıcı yönde bir değişiklik yapılmıştır.

Turizm

Rusya yılda ortalama 22 milyon turist tarafından ziyaret edilmektedir. Bu rakam 2000'li yılların başlangıcından bu yana fazla bir değişiklik göstermemiştir. Ziyaretçilerin yaklaşık 2/3'si eski Sovyet Cumhuriyetlerinden gelmektedir. Ancak bu ziyaretçilerin çoğunluğunu ülkeye çalışmak üzere gelen göçmenler teşkil etmektedir. Almanya, Finlandiya, ABD, İngiltere, İtalya, Fransa ve Japonya ülke turizmi açısından başlıca pazarlardır. Son yıllarda Güney Kore de önemli bir pazar olmaya başlamıştır. Dış kaynaklı turizm gelirleri 2000 yılında 3,4 milyar \$ iken, 2006 yılında 7,6 milyar \$'a ulaşmıştır. 2007 yılının ilk yarısında ise turizm gelirleri bir önceki yılın aynı dönemine göre yaklaşık %35 artmıştır.

Rusya, tur paketlerinin pahalı olması, otel altyapısının yeterli olmaması ve otel fiyatlarının yüksek olması, vize temininde sıkıntılar bulunması, güvenlikle ilgili olumsuz imaj gibi nedenlerle yeterli turist sayısına ulaşamamaktadır.

Ülkenin turizm altyapısı yeterince gelişmemiştir. Tesisler yeterli kalitede değildir. Bu durum uluslararası zincirler tarafından yapılan yatırımların artmasıyla birlikte değişmeye başlamıştır. Yine de otel kapasitesi yeterli değildir. Otelcilik sektörü 2000'li yılların başından itibaren gelişmeye başlamıştır. Mevcut otel altyapısını geliştirmeye yönelik projelerin büyük çoğunluğu Moskova'da gerçekleştirilmiştir. Buna rağmen Moskova'daki yatak kapasitesi kenti ziyaret eden işadamlarını ve turistleri ağırlamak için yeterli değildir. Moskova'da yaklaşık 70 000 yatak kapasiteli yaklaşık 170 otel bulunmaktadır. Batı standartlarında oda sayısı ise yaklaşık 5 000'dir. 2008 yılı başı itibarı ile Moskova'da 11 tane beş yıldızlı, 18 tane dört yıldızlı ve 9 tane üç yıldızlı otel bulunmaktadır. Ayrıca kentte çok sayıda Sovyet döneminden kalma, eski tip otel bulunmaktadır.

Dünyanın önde gelen beş yıldızlı otel zincirleri 1990'ların ortalarından itibaren pazara girmeye başlamıştır. Bunlar arasında Moskova, St. Petersburg ve Novgorod'da otelleri bulunan Radisson (ABD), Kempinski (Almanya), Marriott International (ABD), Intercontinental (İngiltere), Holiday Inn (ABD), Best Western (ABD), Hyatt (ABD), Rocco Forte (İngiltere) ve Sheraton (ABD) yer almaktadır. Söz konusu markalar üst gelir düzeyindeki yabancı işadamlarına ve turistlere hitap etmektedir.

Moskova merkezinde dört ve beş yıldızlı otel inşaatları devam etmesine rağmen en fazla talep kaliteli ve uygun fiyatlı üç yıldızlı otellere yöneliktir. Ülkeyi ziyaret eden yabancı turistlerin en fazla tercih ettiği kentler ise St. Petersburg, Moskova ve Moskova'nın kuzey doğusundaki "Altın Halka" olarak adlandırılan bölgedir.

Rus turistler için en popüler ülkeler Türkiye, Çin ve Mısır'dır. Bu ülkelerin tercih edilmesinin ticari gerekçeleri de bulunmaktadır.

Ulaştırma ve Telekomünikasyon Altyapısı

Ulaştırma Altyapısı

Rusya'nın son yirmi yıldır bakımsız durumda olan ulaşım altyapısı çok yavaş da olsa değişmeye başlamıştır. Boru hatları haricinde kalan toplam navlun taşımacılığı 2006 yılında 2 100 milyar ton/km olmuştur. Bunun %90'dan fazlası demiryolu taşımacılığı ile gerçekleştirilmiştir. Boru hatları üzerinden ilave olarak 2 500 milyar/ton taşımacılık yapılmaktadır.

Yolcu taşımacılığı sistemi Sovyet dönemi sonrasında hızla değişmiştir. Trafikteki özel araç sayısı hızla artmıştır. Yolcu taşımacılığında demiryolları %42, havayolları %22 paya sahiptir. Şehir içi yolcu taşımacılığında metro önemli bir yer tutmaktadır. Altı kentte (Moskova, St. Petersburg, Nizhny Novgorod, Novosibirsk ve Samara) metro bulunmaktadır. Sübvansiyonların kaldırılması sonrasında artan demiryolu taşımacılığı ücretleri nedeni ile ulaşımında otobüslerin payı giderek artar hale gelmiştir.

Ülkedeki demiryolları oldukça zayıf durumda olup, modernizasyona ihtiyaç duyulmaktadır. 2001 yılında Rus Demiryolları (RZhD)'nin yeniden yapılandırılmasına yönelik üç aşamalı bir program başlatılmıştır. Program, sistemin bir bölümünün 2010 yılı itibarı ile özelleştirilmesini de öngörmektedir. Programda şu ana kadar kısıtlı bir ilerleme gözlenmekle birlikte Hükümet, programa bağlılığını açıklamıştır. RZhD'ye yapılan yatırımlarda düzenli bir artış olmasına rağmen demiryolu ağında ciddi bir gelişme gözlenmemektedir.

870 000 km uzunluğunda (bunun 738 000 km'si asfaltlıdır.) karayolu ağına sahip olan ülkede, karayollarının durumu batı standartlarının gerisindedir. Yollardaki ölümlü kazalar yüksek düzeydedir. Karayolları ağının geliştirilmesi için 2006 yılında 2,5 milyar Dolarlık bir fon oluşturulmuştur. Moskova ve St. Petersburg arasında yeni bir yol inşası ve Moskova'da bir çevre yolu inşası son yıllarda sektördeki en göze çarpan projeler arasındadır.

Sovyet dönemi sonrasında hava taşımacılığı sektörü, sivil havacılık sektöründe süregelen kriz ve Sovyet dönemi sübvansiyonlarının sona ermesi nedeni ile daha az yolcu taşımaya başlamıştır. Buna rağmen hava trafiği ve yolcu sayısında son yıllarda artış gözlenmektedir. Yolcu sayısı 2000 yılında 23 milyon iken, 2007 yılında 45 milyona ulaşmıştır. Yine de yolcu sayısı 1992 yılı düzeyinin üçte birinin altındadır. Hava taşımacılığı sisteminde ve filolarda hala modernizasyon ihtiyacı bulunmaktadır. 1990'ların başında tekel durumunu kaybeden ulusal havayolu şirketi Aeroflot, 2007 yılında bir önceki yıla göre %12 artışla 8,2 milyon yolcu taşımıştır. Rus havayolu şirketleri giderek artan bir şekilde yabancı havayolu şirketlerinin rekabeti ile karşı karşıya kalmaktadır. Yabancı havayolu şirketlerinin yolcu sayısında hızlı bir artış olmuştur. Toplam uçuş hacmi içinde yabancı havayolu şirketlerinin payı kabaca %45'tir.

Uçak sanayinin devlet kontrolü altında birleştirilmesi süreci son aşamasındadır. Bu kapsamda 2007 yılında bir şirket kurulmuştur. Devlet söz konusu şirkette %51 hisseye sahiptir. Şirket çatısı altında uçak sanayinde faaliyet gösteren 19 şirket bir araya getirilmiştir. Söz konusu şirketler içinde üretim ve araştırma alanında 120 000'den fazla kişiyi istihdam eden MiG, Irkut, Sukhoi, Ilyushin ve Tupolev gibi şirketler bulunmaktadır. Konsolidasyondan beklenen hedef Rus uçak sanayini küresel rekabette güçlendirmek ve yılda 120 uçak üretir hale getirmektir. Bu gelişmelere rağmen sivil havacılık piyasasının Amerikan Boeing ve Avrupalı Airbus hakimiyetinde kalması beklenmektedir. Sektörde 620-820 adet yeni uçak alımı beklenmektedir.

Limanlar

Rusya Federasyonu 43 limana sahiptir. Baltık kıyılarında St. Petersburg ve Kaliningrad, Karadeniz'de Novorossisk ve Soçi, Pasifik'te Vladivostok, Nakhodka, Magadan ve Petropalovsk en önemli limanlardır. Artan petrol ihracat hacimleri ile başa çıkabilmesi için limanlarda yatırıma gereksinim bulunmaktadır. Transneft, ihracat kapasitesinin artırılmasına dönük çeşitli projeler yürütmektedir. Bunların en

önemlileri arasında Baltık boru hattı sistemi kapasitesinin 12 milyon ton/yıldan 2010 yılına kadar 29 milyon ton/yıla çıkarılması ve Karadeniz'deki Novorossisk petrol terminalinin iyileştirilmesi bulunmaktadır. Ancak bu projeler ülkenin artan ham petrol üretimi karşısında yetersiz kalmaktadır. Ülkenin petrol ihracatının büyük bölümünün Transneft tarafından taşınmasına rağmen artan ihracat hacimleri nedeni ile özellikle Karadeniz limanları için demiryolları da kullanılmaktadır. Limanlara demiryolu ile ulaşan ham petrol daha sonra tankerlere yüklenmektedir.

Boru Hatları

2006 yılı ortalarında 4 100 km'lik Doğu Sibiry-Pasifik Okyanusu (ESPO) petrol boru hattı inşaatı başlatılmıştır. İnşaatın tahmini maliyeti 18 milyar Dolar olup, orta Sibiry ve Pasifik sahillerini birbirine bağlayacaktır. Boru hattı Irkutsk bölgesindeki Taishet kentinden Japonya Denizi'ndeki Nakhodka yakınlarındaki Perevoznaya limanına kadar uzanmaktadır. 2009 yılı itibarı ile Transneft'in, boru hattının ilk 2 700 km'lik bölümü üzerinden yılda 30 milyon ton yükleme yapmaya başlaması söz konusudur. Söz konusu boru hattı ham petrolü Irkutsk bölgesinden Çin sınır yakınlarındaki Skorovodino'ya taşıyacaktır. Ham petrol buradan demiryolu ile ülkenin Pasifik sahilinde inşa edilmekte olan ihrac teminaline ulaştırılacaktır. ESPO projesinin bütünüyle tamamlanması ile Pasifik sahiline yılda 50 milyon ton ham petrol taşınacaktır. Bununla birlikte Çin'e uzanan bağlantı hattı ile de 30 milyon ton ilave taşıma gerçekleştirilecektir.

Telekomünikasyon

Rusya'da telekomünikasyon hizmetleri sektörünün değeri 2008 yılında bir önceki yıla göre % 18 artışla 32,2 milyar Avro'ya ulaşmıştır. Telekomünikasyon pazarının en önemli kısmını mobil iletişim oluşturmaktadır. Mobil iletişim sektörü 2008 yılında önceki yıla kıyasla % 26,5 büyümüştür. Kullanım oranları büyümekle beraber sabit hat pazarında da 2008 yılında % 15,5 büyüme olmuştur.

Rus telekom sektörü büyümekle birlikte büyük ölçekli yatırıma ihtiyaç duymaktadır. Sabit hat kullanımının en yaygın olduğu kent Moskova'dır. Sabit hat kullanımı fazla bir artış göstermemektedir. Sabit hat kullanım oranı 2007 yılında 100 kişide 32 iken, 2008 yılında 100 kişide 33 olmuştur. Mobil telefon kullanımında ise son yıllarda ciddi artışlar gözlenmektedir. SIM kart istatistiklerine dayalı verilere göre mobil hat kullanımı 2007 yılında % 121 iken, 2008'de % 131'e yükselmiştir. Bununla beraber, SIM kartların bir kısmının kullanılmaması nedeni ile mobil kullanıcı sayısının % 70'ler civarında olduğu tahmin edilmektedir.

Rus bilişim teknolojileri sektörünün toplam değeri 2008 yılında % 9,3 artışla 14,8 milyar Avro'ya ulaşmıştır. Sektörde en önemli payı donanım sektörü (yaklaşık % 60) almaktadır. Yazılım sektörü 2008 yılında % 17,9 büyümüştür. Yazılım sektörünün en önemli müşterisi kamu kesimidir. Yazılım harcamalarının % 25'i kamu kesimi tarafından gerçekleştirilmektedir.

Rusya'da internetin gelişimi yavaş olmuştur. İnternet kullanıcılarının sayısı 2008 yılı itibarı ile 33 milyondur. Son yıllarda hızlı bir artış olmakla birlikte internet kullanımı benzer ülkelerin gerisindedir.

Enerji

Gaz sektörü devlet kontrolündeki Gazprom egemenliği altındadır. Gazprom, dünya doğal gaz rezervlerinin üçte birini kontrol etmektedir. Doğal gaz üretimi 2001 yılında 581 milyar metreküpe kadar genişlemiş ancak 2001 yılından sonra yeniden yükselmeye başlamıştır. 2007 yılı itibarı ile doğal gaz üretimi 651 milyar metreküpe ulaşmıştır. Ülkenin toplam doğal gaz üretiminin % 85'ini Gazprom gerçekleştirmiştir. Gazprom'un ihracattan elde ettiği gelirler ile satışlar sübvansede edilmektedir. İç fiyatlar dünya fiyatlarının yaklaşık %20'si kadardır. Ucuz doğal gaz Rus sanayi sektörünü desteklemekte ve hanehalkı enerji fiyatlarını düşük düzeyde tutmaktadır. Sanayi sektöründeki kullanıcılar için uygulanan fiyatların liberalize edilmesi yönünde bir karar alınmış bulunmaktadır. Buna göre 1000 metreküp başına 45 \$ olan fiyatların 2010 yılı itibarı ile 110-120 \$'a, 2015 yılı itibarı ile 130-140 \$'a çıkartılması beklenmektedir. Resmi tahminlere göre piyasa fiyatlarının 2011 yılı itibarı ile ihrac fiyatları ile uyumlu hale getirileceği öngörülmektedir. Hanehalkı kullanım tarifelerinin ise 2008 yılında %14, 2009 yılında ise % 13 oranında artması beklenmektedir. Gaz ve elektrik için hanehalkı tarifelerinin en az 2015 yılına kadar sübvansede edilmesi kararlaştırılmıştır. Bu kararda enflasyon endişeleri rol oynamıştır.

Elektrik üretimi 2007 yılında %2 oranında artarak 1 016 milyar kilovat saate ulaşmıştır. Nükleer enerjinin toplam elektrik üretimi içerisindeki payı %16'ya gerilemiştir. Elektrik üretimi içerisinde termal enerji istasyonları %67, hidroelektrik tesisleri %18 paya sahiptir. Termal enerji ve nükleer enerji istasyonlarının üretimleri 2007 yılında %2 oranında artmıştır. Nükleer enerji istasyonlarının büyük çoğunluğu eskimiş ve aşınmış durumdadır. Ülkede 30 adet nükleer reaktör bulunmaktadır. Hükümet 2007 yılında enerji fiyatlarını liberalize edeceğini açıklamıştır. Bunda gelecekteki enerji kesintileri ile ilgili endişeler ve sektöre daha fazla yatırım çekme arzusu gibi nedenler rol oynamıştır. Hanehalkı elektrik tarifelerindeki artışın 2007'de %13 iken, 2010 yılında %18'e ulaşması beklenmektedir. Tam liberalizasyon sürecinin ise 2011'de tamamlanması öngörülmektedir.

Bankacılık

Rusya'daki ticari bankacılık 1980'li yılların sonunda şekillenmiştir. 1988 yılında kooperatifler yasası ile devlet bankaları dışında ilk bankalar oluşturulmuştur. 1990'lı yılların başındaki enflasyonist dönemde bankacılık karlı hale gelmiş, bankalar asli bankacılık görevleri dışındaki faaliyetlerden önemli kazançlar

elde ederek genişlemişlerdir. 1994 yılında banka sayısı 2500'ün üzerine çıkmıştır. Sıkı olmayan düzenleme ve lisans politikaları da sayısal artışta etkili olmuştur.

Bankalar, Rusya Federasyonu'ndaki özelleştirme ile de büyük işletmelerin hisselerine sahip olmuşlardır. 1995 sonrasında Rublenin aşırı değerlenmesi ve bankaların bu ortamda dövizde açık pozisyon almaları ve önemli miktarda (vadeli) forward kontrata gitmeleri 1998 krizinde bankaları taahhütlerini yerine getiremez durumda bırakmıştır. Diğer taraftan, kurun baskı altında, reel faizlerin ise yüksek olduğu kriz öncesi dönemde bankalar kısa dönemli hazine kağıtlarına yatırım yapmışlardır. Ağustos 1998 de devletin moratoryum ilan etmesi bankaları likidite problemi ile karşı karşıya bırakmış, devalüasyon sonrası aktiflerde yabancı para cinsinden çok büyük düşüşler oluşmuştur. Bu ise bankaların büyük kısmının batmasına sebep olmuş ve devlet desteği olmaksızın faaliyetlerini sürdürmelerini imkansız hale getirmiştir.

Perakende Sektörü

1998 yılında aniden düşüş gösteren perakende satışlar, kriz sonrasında yeniden artarak 2008 yılında 560 milyar ABD Dolarına ulaşmıştır. 2007 yılı itibarı ile ülkedeki toplam perakende satışların 405 milyar ABD Doları olduğu tahmin edilmektedir. Makroekonomik düzenlemeler ve ekonomik istikrar beraberinde gelirlerdeki artış ve tüketici kredilerindeki gelişmeler son yıllarda tüketim harcamalarında artış sağlamıştır. Son yıllarda Rusya'da çalışan çok uluslu perakende şirketleri Dolar bazlı yıllık satışlarında %15-30 artış kaydetmiştir. 2000 yılından itibaren ülkedeki perakende satışlar yıllık ortalama %12 oranında artmıştır. Ancak 2008 yılının son üç aylık döneminden itibaren bu tabloda dramatik bir değişim gözlenmiştir. Küresel ekonomik ve mali krizin yıl sonuna doğru Rusya'ya da sıçraması ile birlikte perakende satışların artış hızında ciddi bir yavaşlama olmuş, Şubat 2009'da perakende satışlarda son dokuz yıldır ilk kez gerileme kaydedilmiştir.

Rusya 2006 yılında Brezilya, Meksika, İspanya ve İtalya gibi ülkeleri geride bırakarak dünyadaki sekizinci en büyük perakende pazarı olmuştur. Söz konusu veriler resmi istatistiklere dayalı olup, pazarın gerçek büyüklüğünün çok daha fazla olması da mümkündür. Ancak sektör hala yeterli modern satış alanlarının bulunmaması gibi bazı sorunlarla karşı karşıyadır. Üretici ve toptancılar hala hizmet sunma konusunda yeterli değildir. Bağımsız, küçük gıda dükkanları (büfeler dahil) ve açık pazarlar Rus gıda perakende sektörünün halen üçte ikisini oluşturmaktadır.

Küresel ekonomik ve finansal krizin etkisi ile sektörde bir konsolidasyon süreci yaşanması beklenmektedir. Sektördeki perakende şirketlerinin büyük bir kısmı son yıllarda ciddi miktarda bir borç yükü altına girmiş olup, halihazırda geri ödeme sıkıntıları ile karşı karşıyadır. Ülkenin en büyük perakende kuruluşları arasında yer alan X5 ve Magnit gibi şirketler kamu bankalarından kredi almıştır. Bu firmalar devlet desteğine tabi stratejik olarak önemli sayılan 295 şirketten oluşan listede yer almaktadır. Küçük perakende kuruluşlarının pazardaki büyük kuruluşlar tarafından satın alınması ve diğer küçük şirketlerin de kapatılması sektörde büyük bir konsolidasyon hareketine neden olacaktır. Ekonomik kriz başta hipermarket sektörü olmak üzere perakende sektöründe faaliyet göstermekte olan yabancı firmaları da sektördeki küçük firmaları satın almaya ve yeni mağazalar açmaya yönlendireceği düşünülmektedir. Yerli perakende kuruluşları ise uzun vadeli yatırım planlarını bir süreliğine askıya almıştır. Yerli yatırımcılar kriz döneminde yatırım yapmak yerine fiyat odaklı süpermarketleri genişletme ve küçük mahalle/semte dükkanlarını artırma kararı almıştır.

Moskova'nın toplam perakende satışlardaki payı son yıllarda düşüş göstermiştir. Bunun nedeni, diğer bölgelerdeki güçlü gelir artışıdır. Moskova'nın toplam perakende satışlardaki payı 2000 yılında %29 iken, bu oran 2007'de %18,8'e gerilemiştir. Moskova, perakende satışlarda Avrupa'daki en pahalı, dünyadaki ikinci pahalı kent durumundadır. Ülkenin ikinci büyük kenti St. Petersburg'daki satışların toplam perakende satışlar içindeki payı ise 2000'de %3,7 iken, 2007'de %4,1'e yükselmiştir.

1990'ların sonunda Ruble'nin devalüasyonu sonrasında sektörün ithalatı gerilemiştir. 2001-2005 döneminde sektörün ithalatı yeniden artmıştır. Söz konusu dönemde ithalatın toplam perakende satışlar içindeki payı ortalama %40'tır. 2008 yılının sonunda bu yana Ruble'nin değer kaybetmesi (Ruble, Ağustos 2008 ve Ocak 2009 arasında %30 oranında devalüe olmuştur.) ithalatın toplam perakende satışlar içindeki payının yeniden azalmasına neden olmuştur. Artan petrol gelirleri sayesinde tüketim harcamalarının da artış göstermesi son birkaç yıldır perakende satışların artmasını sağlamıştır. Ancak Rus ekonomisi açısından petrol fiyatlarındaki olumlu gidişin sona ermesi ile perakende satışlara olan talep de gücünü yitirmeye başlamıştır.

2008 yılının sonlarına doğru küresel ekonomik ve mali krizin etkilerinin Rusya'da da hissedilmeye başlanması ile birlikte net kişisel gelirlerdeki artış yavaşlamıştır. Net kişisel gelir artış hızı 2003-2007 döneminde yıllık ortalama %10 iken, bu oran 2008 yılında %2,9'a gerilemiştir. 2009 yılında net kişisel gelirin %3 oranında küçülmesi beklenmektedir. Net kişisel gelirin 2010-2013 döneminde %4'ün altında bir artış hızı kaydedeceği düşünülmektedir. Tüketim harcamalarının itici gücü konumundaki kredi artış hızının da yavaşlayacağı öngörülmektedir. Toplam kredi artış hızı, 2007 yılında %40'ın üzerinde iken 2008 sonuna doğru yavaşlayarak yaklaşık %30 olmuştur. 2003-2007 dönemi itibarı ile ortalama %26 olan yıllık kredi artış hızının, 2010-2013 döneminde %17,5 olacağı öngörülmektedir. Kredi kartı kullanımı artmakla beraber, pazarın büyüklüğü ile kıyaslandığında sınırlı düzeydedir. Tüketiciler ve perakendeciler halen nakit para kullanımından yana bir tercih kullanmaktadır.

İnternet üzerinden perakende satışlar henüz gelişmiş düzeyde değildir. Halihazırda yaklaşık 40 milyon Rus'un internet kullandığı tahmin edilmektedir. Ancak, internet üzerinden satışların toplam perakende satış cirosu içindeki payı çok küçüktür. Rusya'da e-ticaretin gelişimini olumsuz yönde etkileyen birkaç faktör söz konusudur. Bunlar ülke nüfusuna göre düşük düzeydeki internet kullanım oranı, tüketicilerin satın alma güçlerinin sınırlı olması ve kredi kartı kullanımının düşük seviyede olmasıdır. Online

satışların büyük çoğunluğunda ürünler mağazaya ulaştıktan sonra nakit ödeme yapılmaktadır. Tüm bu olumsuz faktörlere rağmen rakamlar e-ticaret kullanımının hızla arttığını göstermektedir. 2008 yılında Rus tüketiciler internet üzerinden 110 milyar Ruble (4,4 milyar \$) harcama yapmıştır. Bu rakam 2007 yılına göre %35 artış anlamına gelmektedir. Rusya'nın gelecekte e-ticaret açısından önemli bir pazar olacağı düşünülmektedir. Rus tüketiciler arasında okur-yazarlık oranı ve öğrenim düzeyi yüksektir. Ayrıca ülkenin başlıca kentleri dışındaki bölgelerde ürün çeşitliliğinin ve bölgesel dağıtım ağının zayıf olması web tabanlı perakende satışlar için hazır bir pazar yaratmaktadır.

Perakende Sektöründe Faaliyet Gösteren Kuruluşlar

Küçük, bağımsız bakkallar, büfeler ve açık pazarlar son yıllarda sayıları biraz azalmaya başlamış olsa da hala Rus perakende gıda pazarının 2/3'sini teşkil etmektedir. Gıda dışı perakende satışların tüm perakendecik sektörü içindeki payı gıda sektörüne göre daha fazladır. Rus perakende gıda piyasası büyük ölçüde dağınıktır. Sektör yalnızca Moskova ve St. Petersburg'da konsolide olmuş durumdadır. Ülke çapında gıda satışı yapan en büyük 5 firma, modern gıda dağıtımının %15'ini gerçekleştirmektedir. Uluslararası perakende kuruluşlarının ülkeye artan ilgisine rağmen Orta ve Doğu Avrupa pazarları ile karşılaştırıldığında Rusya'da tanınmış, batılı perakende zincirlerinin çok az sayıda olduğu görülmektedir. 1998 krizinden sonra çok sayıda uluslararası gıda perakendecisi ülkeyi terk etmiş ya da yatırım planlarından vazgeçmiştir. Bu durum, yerli kuruluşların pazardaki yerlerini sağlamlaştırılmalarını sağlamıştır. Esasen, kayıt dışı ekonomiyi engellemeleri ve KDV gelirlerini artırmaya yardımcı olmaları ve ayrıca yerli gıda imalat sanayini destekleyici bir dağıtım sistemi kurmaları nedeni ile yabancı perakende yatırımcıları Rus yetkililerce olumlu karşılanmaktadır. Yine de Rus perakende pazarı yabancı yatırımcılar için zor koşulları olan bir pazardır. Bunun nedeni nüfusun önemli bir kısmının dar gelirli olması ve iş ortamından kaynaklanan sorunlardır. Ayrıca ülkedeki üretim yapısı da perakendeciler için bir sorundur. Üreticiler ve toptancılar genellikle istenen miktar ve zamanda teslimat gerçekleştirememektedir. Ülkedeki ekonomik ve finansal sorunlara ilave olarak pazara giriş konusunda da sıkıntılar mevcuttur. Bürokratik engeller ve lojistik sıkıntılar pazara girişi zorlaştırmaktadır. Pazara giriş yapan yabancı yatırımcılar dikkatli davranmakta ve planlanandan daha yavaş büyümektedir.

Perakende gıda sektöründe satış bakımından en büyük olan St. Petersburg merkezli X5 Perakende Grubu'dur. Şirket 2006 yılında Perekestok ve Pyaterochka'nın birleşmesi ile kurulmuş olup, St. Petersburg, Moskova ve Urallar bölgesinde mağazaları bulunmaktadır. X5, pazarda hızla büyümektedir. 2009 yılı Haziran ayı sonu itibarı ile X5'in mağazalarının sayısı 1 164'e ulaşmıştır. X5'in mağazaları indirim mağazaları, süpermarketler ve hipermarketlerden oluşmaktadır. Magnit ise pazardaki ikinci büyük perakende kuruluşudur. Metro Group (Almanya) ise üçüncü büyük gıda perakendecisidir. İlk beş içerisinde yer alan diğer iki kuruluş ise St. Petersburg merkezli Dixi ve Auchan (Fransa)'dır. Auchan, hipermarket ve süperstore pazarında lider konumundadır. Metro Group da pazardaki önemli bir oyuncudur. Lenta, X5, O'Key, Mosmart, Sedmoi Kontinent, Alpi, Magnit ve Kopcika gibi yerel kuruluşlar pazarın geri kalanında pazar çoğunluğuna sahiptir. 2006 yılında Alman sermayeli Globus pazarda hipermarket zincirlerini açmıştır. Pazara yeni giriş yapan diğer kuruluşlar ise 2007'de Moskova'da bir hipermarket açan Lotte (Güney Kore) ve 2008 yılı sonunda St. Petersburg bölgesinde faaliyete geçen SOK (Finlandiya)'dır. Haziran 2009'da dünyanın ikinci büyük perakende kuruluşu Carrefour, ülkedeki ilk hipermarketini başkent Moskova'da açmıştır. Elverişli olmayan ekonomik ortama rağmen Carrefour 2009 yılında iki market daha açmayı planlamaktadır. Dünyanın en büyük gıda perakendecisi Wal-Mart (ABD) uzun zamandır Rus pazarına giriş yapmayı planlamaktadır. Yapılan açıklamalara göre Wal-Mart Temmuz 2009'da Kopeika'yı satın almayı teklif etmiştir. İngiltere'nin en büyük üçüncü süpermarket zinciri Sainsbury's de Rus pazarına girmeyi planlamaktadır.

Gıda dışındaki sektörler içerisinde ülkede yatırımları bulunan en önemli perakende kuruluşu İsveçli mobilya ve ev ürünleri markası Ikea'dır. Bazı bürokratik engellerle karşılaşmasına rağmen Ikea, ülkedeki mağaza sayısını artırmıştır. Ikea'nın halihazırda ülkede 11 mağaza ve 13 mega alışveriş merkezi bulunmaktadır. Bununla birlikte şirket bazı bölgelerde karşı karşıya kaldığı bazı idari sıkıntılar nedeni ile bir süreliğine ülkede daha fazla büyümeme kararı almıştır. Ikea 4 milyar Doları aşan yatırımları ile ülkedeki en büyük yabancı yatırımcılardan biridir.

Rusya uluslararası perakende kuruluşları için Hindistan'dan sonra en fazla potansiyel vaad eden ikinci pazar olarak değerlendirilmektedir. Ekonomik krizin olumsuz etkileri nedeni ile önümüzdeki birkaç yıllık dönemde pazar koşullarının yeterince olumlu olması beklenmemekle birlikte, Rusya pazarı orta vadede perakende yatırımları için önemli fırsatlar sunmaktadır. Özellikle gıda perakendeciliği alanında pazar henüz boş olup, önemli fırsatlar sunmaktadır.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Doğrudan yabancı yatırımlar 1990'lar süresince Rusya'nın büyüklüğü ve ekonomik potansiyeline rağmen yetersiz düzeyde kalmıştır. Siyasi istikrarsızlık, ekonomik belirsizlik, yasal boşluklar ve ülkedeki iş ortamını olumsuz yönde etkileyen düzenlemeler ve vergi yükü ülkeye doğrudan yabancı yatırım girişini olumsuz yönde etkileyen unsurlar olmuştur.

2009 yılında ülkeye giriş yapan doğrudan yabancı yatırımlar, 2008 yılına göre yaklaşık % 40 oranında gerileyerek 15,9 milyar tutarında gerçekleşmiştir.

Ülkedeki iş ortamının belirsizliği ve bu alanda yaşanan sorunlara rağmen Rus pazarının sunduğu güçlü fırsatlar nedeni ile ülkeye yabancı yatırım girişinin küresel krizin aşılması ile birlikte devam edeceği düşünülmektedir.

Başta Efes Pilsen, Ruscama, Enka, Ramenka (Ramstore mağazaları), Vestel, Beko ve Zorlu Enerji olmak üzere, 5 adet Türk bankası (Ziraat Bankası, Denizbank, Yapı Kredi Bankası, Finansbank, Garanti

Ülkedeki Serbest Bölgeler (Özel Ekonomik Bölgeler)

Rus hükümeti ülkenin doğal kaynaklara dayalı ekonomisini inovasyona dayalı bir ekonomiye dönüştürme vizyonuna destek olması amacı ile "Özel Ekonomik Bölgeler" kurulması kararı almıştır. Ekonomik Gelişme ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan "Özel Ekonomik Bölgeler" (ÖEB) kurulmasına ilişkin kanun tasarısı Duma'dan 08.07.2005 tarihinde geçmiş ve ardından Federasyon Konseyi'nde 13.07.2005 tarihinde onaylanmış olup, 23.07.2005 tarihinde Devlet Başkanı Vladimir Putin tarafından imzalanmıştır. Aynı tarihte Putin tarafından, özel ekonomik bölgelerin oluşturulması için bir federal ajans kurulmasına dair kararname de imzalanmıştır.

Ülkede 2009 yılı itibarı ile 13 ÖEB faaliyet göstermektedir. ÖEB'lerde kayıtlı 170 şirket yaklaşık 4,2 milyar \$ tutarında yatırım yapmıştır. Rus ÖEB'leri 4 yıllık kısa bir süreçte etkin yatırım merkezlerine dönüşmüştür.

Özel Ekonomik Bölgelerde Tanınan Ayrıcalıklar

Vergi Kolaylıkları

- İlk 5 yıl emlak vergisinden muafiyet
- İlk 5 yıl arazi vergisinden muafiyet
- Bazı ÖEB'lerde tüm yerel mali yükümlülüklerden muafiyet (Lipetsk, Tomsk, Alabuga ÖEB'lerinde)
- Vadesi dolmamış vergi kayıplarının kullanılması için sınırsız zaman
- Sosyal vergi % 26'dan % 14'e düşürülmüştür.
- Tapu değerinin % 2'sine denk gelen düşük oranda kira vergisi

Gümrük Uygulamaları

- ÖEB'ye giriş yapan Rus menşeli ve diğer ülke menşeli mallarda gümrük vergisinden ve ithalatta söz konusu olan diğer vergilerden muafiyet
- İthalat işlem vergisinden muafiyet
- ÖEB'den ihraç edilen ürünler KDV'ye tabidir.
- ÖEB'den ihraç edilerek Rusya'daki ÖEB dışındaki bölgeler tarafından satın alınan ürünlere gümrük vergisi uygulanmaktadır.

Özel Ekonomik Bölge Türleri

Sınai Üretim Bölgeleri

En az 10 milyon Avro tutarında (1 milyon Avro'luk kısmı ilk yılda olmak üzere) yatırım gerekmektedir. Diğer ÖEB'lerde böyle bir koşul bulunmamaktadır. Yatırım alanı 20 km²'den fazla olamaz.

Teknik Araştırma ve Uygulama Bölgeleri

Bir bölgede ikiden fazla yerde kurulamaz. Bölgenin alanı 3 km²'den fazla olamaz ve en fazla 20 yıllığına kurulur.

Turizm-Dinlenme Bölgeleri

Bir bölgede bir ya da birkaç yerde kurulabilir, buna hükümet karar verir. Bir yönetim bölgesinin tüm alanını kapsayabilir.

Kaliningrad ve Magadan Özel Ekonomik Bölgeleri

Kaliningrad Özel Ekonomik Bölgesi, bölgedeki faaliyetin ilk 6 yılında firmalara kazanç vergisi muafiyeti tanımaktadır. 7-12'nci yıllarda kazanç vergisi yarı yarıya uygulanmaktadır. Bölgede faaliyetin 1-6'nci yıllarında emlak vergisinden muafiyet söz konusudur. 7-12'nci yıllarda ise emlak vergisinde %50 indirim yapılmaktadır.

Magadan Özel Ekonomik Bölgesi, 2014 yılına kadar geliştirilecek üretim ve sosyal altyapı yatırımlarına kazanç vergisi muafiyeti sağlamaktadır. Faaliyetin ilk 5 yılında emlak vergisi muafiyeti tanınmaktadır.

Ülkedeki Özel Ekonomik Bölgelerdeki Başlıca Yatırımlar

Rus basını tarafından Rusya'nın Detroit'i olarak nitelendirilen Alabuga, Fiat Ducato kamyonetlerinin montaj tesislerine evsahipliği yapmaktadır. 2008 yılında 240 milyon \$ tutarında üretim harcamasında bulunan Alabuga'nın 2009 yılındaki üretim harcamalarının 600 milyon \$'a ulaşacağı tahmin edilmektedir. St. Petersburg'da da bir otomotiv kümelenmesi oluşmuş durumdadır. Bölgede Ford, Toyota, General Motors fabrikaları bulunmakta olup, Nissan ve Hyundai üretim tesisleri de faaliyete geçecektir.

Otomotiv üretiminin yanı sıra diğer sektörlerden de Tataristan'daki Alabuga ÖEB'ne ilgi vardır. Rockwool International isimli uluslararası firma, bölgede inşaat ve gemi inşa sanayilerinde kullanılan ısı yalıtım malzemesi üretim tesisi açacağını 2009 yılı Nisan ayında ilan etmiştir. Danimarkalı firma, 2010 yılında üretime geçecek tesis için 125 milyar Avro'luk yatırım yapacaktır.

Turizm ve dinlenme bölgeleri de yatırımcıların dikkatini çekmektedir. 2009 yılının başlangıcından beri ÖEB'lere kayıt olan 33 firmadan 19'u turizm sektöründe faaliyet göstermektedir. Özel Ekonomik Bölgeler İdaresi Federal Ajansı'na göre Buryatiya Cumhuriyeti'nde, Altay Bölgesi ve Altay Cumhuriyeti'nde bulunan 3 dinlenme bölgesi ile ilgili projeler ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.

Asya Organize Sanayi Bölgesi, Türk firmalarının en yoğun olarak bulunduğu ÖEB'dir.

Ülkede İş Kurma Mevzuatı

Rus mevzuatına göre şirketler, ancak yetkili devlet kuruluşlarına kayıt işleminden sonra hükmi şahsiyet kazanmaktadır. Rusya Federasyonu'nda tamamen yabancı sermayeli şirket kurmak da mümkündür. Yabancı firmalar Rusya Federasyonu'nda şirket kurabilecekleri gibi temsilcilik ofisi de oluşturabilirler. Bu açıdan, yabancı şirketlerin kayıt işlemleri iki başlık altında yapılmaktadır. Bunların birincisi tescil (registration) işlemi, diğeri ise kabul (accreditation) işlemidir.

Tescil işlemi yabancı sermayeli firmalara, Rusya Federasyonu'nda kar sağlayıcı işlemler dahil olmak üzere her türlü ticari ve ekonomik içerikli faaliyette bulunma hakkı sağlamaktadır. Buna karşılık akredite firmalar kendi ülkelerindeki ana firmanın temsilcisi olarak ve genellikle kar getirici faaliyette bulunmamak üzere kayıt işlemi yaptırmış olmaktadır.

Temsilci ofislerin temel fonksiyonu, Rusya dışındaki merkez ofisin ticari ilişkilerini kurmak ve yürütmek, onun adına pazarlama çalışmaları yapmak, gerektiği takdirde kontratlar imzalamaktır. Rusya Federasyonu kanunlarına göre temsilci ofislerin ayrı kanuni şahıs hükmiyeti yoktur. Temsilci ofisleri bizzat ticari aktivitede bulunmaları ve Rusya Federasyonu kaynaklı gelir elde etmeleri halinde ise normal bir şirket gibi vergi yükümlüsü sayılıp vergilendirilirler.

Temsilci ofisler;

- Ruble ve/veya döviz hesabı açabilirler.
- Temsilci ofisler giderlerini Ruble ve döviz hesaplarından karşılayabilirler. (kiralara, maaşlar, iktisadi kıymet alımı, reklam ve pazarlama giderleri gibi)
- Temsilci ofisler gümrükleme yapabilirler, stok tutabilirler.
- Temsilci ofisler, ofis kira ödemelerinde KDV'den muaftır.
- Temsilci ofislerin kullanımı için geçici olarak ithal edilen ofis ekipmanları ve taşıtlar gümrük vergi ve harçlarına tabi değildir. Ancak gümrük idaresi yeni bir uygulama başlatarak, nakil yasalarında muaf tutulan tutar kadar depozito talep etmektedir. (19.02.1999 N.01-14/223 Gümrük İdaresinin Kararıyla 14.01.99 tarihinden itibaren muafiyet kaldırılmıştır.)

Diğer taraftan, Rus mevzuatına göre yabancı tüzel ve gerçek kişiler yatırımcı olarak ortaklıklarda ve/veya ekonomik topluluklarda da yer alabilirler. Yabancı ortaklı ticari işletmeler iki şekilde kurulabilmektedir. Ortaklıklar, yeni bir işletmenin kurulması veya mevcut bir işletmenin hisselerinin yabancı yatırımcı tarafından satın alınması ile oluşturulabilir. Ticari işletmelerde sermayeye katılım parasal değerler, maddi varlıklar, menkul kıymetler, kullanma hakları şeklinde olabilir. Sermaye katkısı olarak yurtdışından gönderilen dövizler Rubleye çevrildikten sonra sermaye olarak yatırılabilir. Yabancı, gerçek veya tüzel kişiler tarafından kurulan şirketler ise limited ve anonim şirket ile mevzuatın imkan tanıdığı ortaklık statüleri şeklinde oluşturulmaktadır.

Yabancı, gerçek veya tüzel kişiler tarafından kurulan şirketler ise limited ve anonim şirket ile mevzuatın imkan tanıdığı ortaklık statüleri şeklinde oluşturulmaktadır.

Limited Şirket Kanunu Ocak 1998 yılında yayınlandığı için bu tarihe kadar, yabancı sermayeli şirketlerin Anonim şirket şeklinde oluşturulduğu görülmektedir. Kanun çıkana kadar, Limited Şirketlerle ilgili belirsizlikler de yabancı şirketleri bu yola itmıştır. Kanun, bu belirsizlikleri ortadan kaldırmıştır.

Limited Şirketler : Kuruluş ve yönetim işlemleri Anonim şirketlere göre daha basittir. Bir veya birkaç kişi tarafından kurulmuş ve sermayesi paylara bölünmüş ticari topluluklardır. Limited şirketlerin kurucuları şirketin borçlarından sorumlu değildir ve muhtemel zararlar için şirketteki payları kadar risk taşırlar. Ticaret Siciline kaydedildiği anda kurulmuş sayılırlar.

Anonim Şirketler (ZAO): Anonim Şirketler açık veya kapalı olarak kurulabilmektedir. Bu husus, kuruluş sözleşmesinde ve şirket unvanında belirtilir. Temel fark hisse devridir. Açık anonim şirketlerde hissedarlar kendi hisselerini diğer ortaklardan habersiz 3. kişilere devredebilirler. Hissedarların sayısı için bir sınırlama yoktur. Kapalı anonim şirketlerde ise hisse devrinde diğer ortaklara öncelik tanınır. Hissedar sayısı 50'den fazla olamaz.

Şirket tüzüğünde görevler sınırlandırılmamışsa, Rusya Federasyonu'nda genel müdür unvanına haiz yöneticiler geniş yetkilerle donatılmıştır. Bu durumun yabancı firma kuran şirketlerimizce dikkate alınmasında yarar bulunmaktadır.

Şirketlerin kayıt işlemi için müracaat edecekleri birimler arasında olan Rusya Federasyonu Devlet Kayıt Odasına ilişkin adres ise aşağıda yer almaktadır.

State Registration Chamber

3/5 Smolensky Blv. Moscow

Öte yandan, şirket kuruluşu sırasında kurucuların yabancı olması halinde, vatandaşı oldukları ülke makamlarından alınacak, şirket kurmasında sakınca olmadığına dair belge istenilmektedir. Bu belgeyi şirket kuracak Türk uyruklu kişiler, T.C. Moskova Büyükelçiliği Konsolosluk kısmından temin edebilmektedirler.

► Dış Ticaret

Genel Durum

2000 yılından itibaren Ruble'nin yeniden değerlenmeye başlaması ve petrol ihracat gelirlerindeki artış sayesinde yeniden artmaya başlayan iç talebe bağlı olarak küresel kriz öncesinde ithalatta artış eğilimi gözlenmiştir. İthalat hacmi 2008 yılında %31 artış göstermiştir. Küresel mali kriz nedeni ile iç talepte düşüş olmuştur; bu nedenle ülkenin ithalat hacminde 2009 yılında ciddi ölçüde daralma olmuştur. 2010 yılında krizden çıkış sürecinin başlaması ile birlikte Rusya'nın ihracatında % 31, ithalatında ise % 37 artış olmuştur.

Ülkenin Dış Ticareti

Dış Ticaret Göstergeleri (Milyar Dolar)

Yıllar	2005	2006	2007	2008	2009	2010*	2011**	2012**
İhracat	243,6	303,6	354,4	471,6	303,4	396,4	407,0	421,0
İthalat	125,3	164,3	223,5	291,9	191,8	230,0	268,0	291,0
Denge	118,3	139,3	130,9	179,7	111,6	167,6	139,0	130,0
Hacim	368,9	467,8	577,9	763,5	495,2	625,4	675,0	712,0

Kaynak: The Economist Intelligence Unit, Russia Country Report Ocak 2011, Rusya Federal Gümrük Servisi, Rusya Merkez Bankası, T.C. Moskova Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği

*: R.F. Federal Gümrük Servisi resmi verileri

** : EIU Tahmini

İhracatında Başlıca Ürünler

Rusya'nın ihracatından en fazla pay alan ürünler başta petrol ve gaz olmak üzere ham maddelerdir. Ülkenin ithalatında en önemli paya sahip olan ürün grupları ise makine ve ekipman, tüketim malları, ilaçlar, et, şeker ve yarı işlenmiş metal ürünlerdir. Ülke ithalatının yaklaşık %40'ını makine ve ekipman sektörü, yaklaşık %20'sini tarım ve gıda sanayi ürünleri oluşturmaktadır. İthalatta önemli yer tutan diğer ürün grupları ise kimyasallar ve eczacılık ürünleridir.

İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (milyon Dolar)

GTİP	Ürün adı	2007	2008	2009
2709	HAM PETROL (PETROL YAĞLARI VE BITÜMENLİ MINERALLERDEN ELDE EDİLEN YAĞLAR)	114 268	151 658	93 560
2710	PETROL YAĞLARI VE BITÜMENLİ MINERALLERDEN ELDE EDİLEN YAĞLAR	51 786	78 406	46 890
2711	PETROL GAZLARI VE DİĞER GAZLI HIDROKARBONLAR	43 713	67 142	40 924
2701	TASKÖMÜRÜ; TASKÖMÜRÜNDEN ELDE EDİLEN BRIKETLER, TOPAK VB. KATI YAKITLAR	5 355	7 752	7 367
7601	İSLENMEMİS ALUMİNYUM	6 831	7 392	5 157
7207	DEMİR/ALASIMSIZ ÇELIKTEN YARI MAMULLER	6 651	10 736	4 808
7502	İSLENMEMİS NİKEL	8 642	4 911	3 560
7208	DEMİR/ÇELIK SICAK HADDE YASSI MAMULLERİ-GENİSLİK 600MM. FAZLA	3 170	3 825	2 834
1001	BUGDAY VE MAHLUT	3 609	2 864	2 753
4407	UZUNLAMASINA KESİLMİS, BIÇILMİS AĞAÇ; KALIN >=6 MM	3 240	2 823	2 606
7403	ARITILMİS BAKIR, İSLENMEMİS BAKIR ALASIMLARI	1 881	1 232	2 493
3102	AZOTLU MINERAL/KİMYASAL GÜBRELER	1 970	3 419	1 990
3105	AZOT, FOSFOR VE POTASYUM GİBİ; İKİ/UCUNUN KARISIMLARI	2 044	4 093	1 916
4403	YUVARLAK AĞAÇLAR	4 138	3 493	1 832
3104	POTASLI MINERAL/KİMYASAL GÜBRELER	1 682	4 318	1 596

7305	DEMİR/CELİKİTEN DİĞER TUP VE BORULAR-KAYNAKLI VB.-CAPH>406, 4MM	401	662	1 559
0303	BALIKLAR (DONDURULMUS)	349	318	1 302
8401	NUKLEER REAKTORLER, KARTUSLARI-YANICI ELEMANLAR	978	1 368	1 272
7202	FERRO ALYAJLAR	1 316	1 869	1 269
7201	DOKME DEMİR (PIK) AYNALI DEMİR (KUTLE, BLOK VB. İLK SEKİLLERDE)	1 771	2 549	1 248
7102	ELMASLAR	1 730	1 573	1 194
4002	SENTETİK KAUCUK, TAKLİT KAUCUK, STİREN-BUTADİEN KAUCUGU VB	1 311	1 852	1 139
8411	TURBOJETLER, TURBO-PROPELLER, DİĞER GAZ TURBİNLERİ	1 016	1 033	1 027
2601	DEMİR CEVHERLERİ VE KONSANTRELERİ	1 303	2 015	912
7209	DEMİR/CELİK YASSI MAMUL, SOĞUK HADDELENMİŞ KAPLANMIŞ (600MM. DEN GENİŞ)	892	1 067	881
7408	BAKIR TELLER	2 213	2 514	872
4801	GAZETE KAGIDI (RULO VEYA TABAKA)	631	775	681
2716	ELEKTRİK ENERJİSİ	543	989	661
2814	SAF AMONYAK/AMONYAGIN SULU ÇÖZELTİLERİ	736	1 640	651
4703	SODALI VE SULFATLI ODUN HAMURU	863	917	637
7204	DEMİR/ÇELİK DÖKÜNTÜ VE HURDALARI, BUNLARIN KÜLÇELERİ	2 080	2 195	577
1512	AYÇİÇEĞİ, ASPIR, PAMUK TOHUMU YAĞLARI (KİMYASAL OLARAK DEĞİSTİRİLMEMİŞ)	467	679	577
4011	KAUCUKTAN YENİ DİS LASTİKLER	670	707	568
7214	DEMİR/CELİK CUBUKLAR (SICAK HADDELI, DOVULMUS, BURULMUS, ÇEKİLMİŞ)	496	602	519
4412	KONTRPLAKLAR, KAPLAMA PANOLAR, BENZERİ KAPLAMA AĞAÇLAR	749	755	512
8108	TİTANYUM VE TİTANYUMDAN ESYA (DOKUNTU, HURDA DAHİL)	736	671	471
7304	DEMİR/CELİKİTEN (DOKME HARİC)DİKİSSİZ TUP, BORU, İCİ BOS PROFİL	760	773	459
1003	ARPA	416	324	439
8901	YOLCU GEMİLERİ, GEZİNTİ GEMİLERİ, FERİBOTLAR, YUK GEMİLERİ, MAVNALAR	626	918	425
2901	ASİKLİK HİDROKARBONLAR	385	675	408
8526	RADAR CİHAZLARI; HAVA, DENİZ TRAFİĞİNE YARDIMCI, RADYO-KONTROL CİHAZLARI	283	311	393
	TOPLAM (diğerleriyle)	352 266	467 994	285 079

Kaynak: Trademap

İthalatında Başlıca Ürünler

Rusya'nın ithalatından en önemli payı alan ürünlerin tedarikçisi olan başlıca ülkeler hakkında bilgi için tablodaki ürünlere tıklayınız.

İthal Ettiği Başlıca Ürünler (milyon Dolar)

GTİP Kodu	Ürün Adı	2007	2008	2009
8703	OTOMOBİLLER, STEYŞİN VAGONLAR, YARIŞ ARABALARI	21 334	30 266	8 514
3004	TEDAVİDE/KORUNMADA KULLANILMAK ÜZERE HAZIRLANAN İLAÇLAR (DOZLANDIRILMIŞ)	5 505	7 454	7 048
8517	TELLİ TELEFON İÇİN ELEKTRİKLİ CİHAZLAR	6 813	8 000	4 224
8471	OTOMATİK BİLGİ İŞLEM MAKİNELERİ, ÜNİTELERİ	2 632	3 830	2 856
8708	KARA TAŞITLARI İÇİN AKSAM, PARÇALARI	3 782	5 288	2 803
0202	SİĞİR ETİ (DONDURULMUŞ)	1 698	2 574	2 255
8502	ELEKTROJEN GRUPLARI, ROTATİF ELEKTRİK KONVERTİSORLARI	964	1 339	2 112
0203	DOMUZ ETİ	1 639	2 204	1 915
9018	TIP, CERRAHI, DISİPLİK, VETERİNERLİK ALET VE CİHAZLARI	1 715	2 293	1 455

8474	TOPIKAY, TOS, METAL CEVHERİ VB. ATIKLARI, ELEME VB. İÇİN MAKİNELER	995	1 745	1 305
8443	MATBAACILIGA MAHSUS BASKI MAKİNELERİ, YARDIMCI MAKİNELER	1 450	1 736	1 271
8528	TELEVİZYON ALICILARI, VIDEO MONİTORLERİ VE PROJKTÖRLER	2 555	3 079	1 254
8419	İSİ DEĞİSİKLİĞİ YONTEMI İLE MADDELERİ İSLEMEN İCİN CİHAZLAR	1 567	2 050	1 246
6403	AYAKKABI; YUZU DERİ, TABANI KAUCUK, PLASTİK, TABII, SUNI VB KOSELE	1 354	1 796	1 219
2818	SUNI KORENDON ALUMİNYUM OKSİT VE HİDROKSİT	1 895	2 159	1 181
3002	İNSAN VE HAYVAN KANI, SERUM, ASİ, TOKSİN VB. URUNLER	900	1 269	1 153
8414	HAVA-VAKUM POMPASI, HAVA/GAZ KOMPRESORU, VANTİLATÖR, ASPIRATOR	1 042	1 350	1 129
8481	MUSLUKCU, BORUCU ESYASI-BASINC DUSURUCU, TERMOSTATİK VALF DAHİL	857	1 318	1 099
8479	KENDİNE ÖZGÜ FONKSİYONLU MAKİNE VE CİHAZLAR	1 195	1 993	1 098
0207	KUMES HAYVANLARININ ETLERİ VE YENİLEN SAKATATI	1 052	1 340	1 089
2401	YAPRAK TUTUN VE TUTUN DOKUNTULARI	865	982	1 041
2710	PETROL YAĞLARI VE BİTÜMENLİ MİNERALLERDEN ELDE EDİLEN YAĞLAR	589	1 437	1 029
0805	TURUNÇGİLLER (TAZE/KURUTULMUŞ)	843	951	1 018
8413	SİVİLER İCİN POMPALAR, SİVİ ELEVATÖRLERİ	1 026	1 724	994
8529	RADYO, TELEVİZYON, RADAR CİHAZLARI VB CİHAZLARIN AKSAM VE PARÇALARI	586	918	982
8421	SANTRİFUJLE ÇALIŞAN KURUTMA, FİLTRE, ARITMA CİHAZLARI	897	1 318	976
8537	ELEKTRİK KONTROL, DAGITIM TABLOLARI, MÜCEHHEZ TABLOLAR	882	1 256	970
8516	ELEKTRİK SU İSİTİCİLERİ, ELEKTROTERMİK CİHAZLAR (SOFBENLER)	1 156	1 381	966
8504	ELEKTRİK TRANSFORMATORLERİ, STATİK KONVERTİSÖRLER, ENDUKTORLER	860	1 361	966
9403	DİĞER MOBİLYALAR VB. AKSAM, PARÇALARI	899	1 220	937
8428	KALDIRMA, İSTİFLEME, YUKLEME, BOSALTMA MAKİNE VE CİHAZLARI	1 054	1 526	915
8707	KARA TAŞITLARI İCİN KAROSERİLERİ	1 005	1 939	892
0406	PEYNİR VE LOR	843	1 071	892
3304	GUZELLİK/MAKYAJ VE CİLT BAKIMI İCİN MUSTAHZARLARI	813	1 021	866
9022	RADYASYONLU CİHAZLAR, X İSİNLİ JENERATORLER, TEDAVİ KOLTUKLARI	842	1 189	840
8525	RADYO/TELEVİZYON YAYINI İCİN VERİCİ CİHAZLAR; TELEVİZYON, DİJİTAL, GÖRÜNTÜ KAYDED	1 120	1 380	824
4011	KAUCUKTAN YENİ DİS LASTİKLER	979	1 397	822
0808	ELMA, ARMUT VE AYVA (TAZE)	767	848	813
8430	TOPRAK, MADEN, CEVHERİ TASIMA, AYIRMA, SECME VB. İS MAKİNELERİ	1 472	1 607	793
8901	YOLCU GEMİLERİ, GEZİNTİ GEMİLERİ, FERİBOTLAR, YUK GEMİLERİ, MAVNALAR	701	1 454	769
7210	DEMİR/CELİK YASSI MAMUL, KAPLI, SIVANMIS (600MM. DEN GENİS)	1 083	1 582	768
4818	TUVALET KAGITLARI, KAGIT HAVLU, MENDİL, KUMAS, MASA ÖRTÜSÜ VB	659	819	762
	TOPLAM (diğerleriyle)	199 726	267 051	160 722

Kaynak: Trademap

Dış Ticaretin Madde Grupları İtibarıyla Dağılımı

2010 Yılı İthalatında Başlıca Ürünler

G.T.İ.P.	Ürün	Değer (Milyon \$)
84-90	Makina, ekipman	98.600
8703	Otomobiller	11.376
8704	Kamyonlar	1.231
3003-3004	İlaç	9.272
61-62	Örme ve örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarları	5.549
72	Demirli metaller	4.749
0201-0204	Dondurulmuş et	4.143
22	Alkollü ve alkolsüz içkiler	2.239
6403	Deri ayakkabı	2.228
9401-9403	Mobilya	2.029
7304-7306	Çelik boru	2.004
2710	Petrol ürünleri	1.965
0302-0304	Dondurulmuş balık	1.691
0805	Narenciye	1.274
170111 - 170112	Ham şeker	1.159
0207	Dondurulmuş tavuk eti	863
1806	Kakao içeren ürünler	614
0902	Çay	563
2701	Kömür	483
3808	Haşarat öldürücü, kemirici hayvanlara karşı koruyucu, zararlı bitkileri yok edici kimyasal ürünler	328
2709	Petrol	296
	TOPLAM (diğerleriyle)	228.953

T.C. Moskova Ticaret Müşavirliği

2010 Yılı İhracatında Başlıca Ürünler

G.T.İ.P.	Ürün	Değer (Milyon \$)
2709	Ham petrol	129.026
2710	Petrol ürünleri	69.424
2710195100-2710196900	Fuel oil	31.280
2710193100-2710194900	Dizel yakıtı	26.696
2710114100-2710115900	Oto benzini	1.845
2711210000	Doğal gaz	43.554
72	Demirli metaller	19.081
72 (hariç : 7201-7204)	Demirli metaller	14.485
7207	Demirden yarı mamuller	6.979
7208-7212	Hadde ürünler	4.614
7202	Ferro-alyajlar	1.497
7201	Demir	1.419
84-90	Makina ve ekipman (askeri teçhizat dahil)	19.559
2701	Taş kömürü	9.181
7601	İşlenmemiş alüminyum	6.021
7502	İşlenmemiş nikel	5.237
7403	İşlenmiş bakır	3.300
4407	İşlenmiş kereste	3.023

3100 Diğer gübreler		2.002
3104 Potaslı mineral gübreler		2.613
3102 Azotlu mineral gübreler		2.089
1001 Buğday		2.069
4002 Sentetik kauçuk		2.004
2601 Demir cevherleri ve konsantreleri		1.855
4403 İşlenmemiş kereste		1.850
4702-4704 Kağıt hamuru		1.029
2716 Elektrik enerjisi		1.025
281410 Saf Amonyak		746
	TOPLAM (diğerleriyle)	396.442

T.C. Moskova Ticaret Müşavirliği

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticareti

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret (2010, milyon Dolar)

İHRACAT	Değer	İTHALAT	Değer
Hollanda	53.962	Çin Halk Cumhuriyeti	39.015
İtalya	27.300	Almanya	26.707
Almanya	25.103	Ukrayna	14.041
Ukrayna	23.114	ABD	11.122
Türkiye	20.377	Japonya	10.287
Çin	20.327	Fransa	10.117
Beyaz Rusya	18.058	İtalya	10.040
Polonya	14.936	Belarus	9.816
Japonya	12.833	Kore Cumhuriyeti	7.271
ABD	12.446	Polonya	5.822
		Türkiye	4.863

Kaynak: T.C. Moskova Ticaret Müşavirliği

Avrupa Birliği Rusya'nın en önemli ticaret ortağıdır. 2010 yılında AB ülkeleri ile ticaret toplam ticaretin % 49'unu oluşturmuştur. AB'nin Rusya'nın ticaretindeki payı 2009'da % 50,4 olmuştur. BDT ülkelerinin Rusya'nın ticaretindeki payında 2009 yılına göre değişiklik kaydedilmemiş olup, 2010 yılı payı % 14,6'dır. Avrasya Ekonomik Topluluğu (Eurasec) ile ticaretin toplam ticaretteki payı 2010 yılında % 8,7'den % 7,8'e gerilemiştir. Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği Örgütü (APEC)'nin toplam ticaretteki payı ise 2009'da % 20,7 iken 2010'da % 23,3'e yükselmiştir.

Türkiye, Rusya'nın 2010 yılı ihracatında 5., ithalatında ise 11. sıradadır.

► Dış Ticaret Politikası ve Vergiler

Dış Ticaret Politikası

Dış Ticaret Politikası

Rusya Federasyonu'nun Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ülkeleri ile Serbest Ticaret Anlaşması bulunmaktadır. Ülkenin Avrupa Birliği ile Şubat 1996'dan geçerli olmak üzere bir ortaklık ve işbirliği anlaşması bulunmaktadır. Rusya'nın Dünya Ticaret Örgütü'ne üyelik müzakereleri sürmektedir. Rusya, Beyaz Rusya ve Kazakistan arasında 1 Ocak 2010 tarihinden itibaren Gümrük Birliği kurulmuş bulunmaktadır.

Rusya, 2006-2007 yıllarında BDT üyesi ülkelere sağlamakta olduğu ucuz enerji desteğini önemli ölçüde daraltmıştır. Bu da ülkenin ucuz gazı bundan böyle Sovyet dönemi sonrası bir işbirliği desteği olarak kullanmayacağı anlamına gelmektedir. Bununla birlikte Rusya'nın Sovyet dönemi sonrasında yeniden

ekonomik entegrasyon için BDT yerine Avrasya Ekonomik Topluluğu'nu (Eurosec) daha verimli bir araç olarak görmeye başladığı gözlenmektedir. 2000 yılı Nisan ayında kurulan Eurosec, halihazırda Rusya, Beyaz Rusya, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan ve Özbekistan'dan oluşmakta olup, Ermenistan, Ukrayna ve Moldova üyelik öncesi gözlemci statüsündedir. 250 milyon nüfuslu potansiyel bir pazar olan Eurosec'in birinci hedefi bir Gümrük Birliği oluşturmaktır. Bu hedefe yönelik çok küçük bir ilerleme kaydedilmiş olsa da, söz konusu ilerlemeler, tarifelerin çoğunluğunda şimdiden bir düzenleme olması nedeni ile önemli görülmektedir. Eurosec 2006 yılında entegre bir döviz piyasası kurulması yönünde anlaşmaya varmıştır. Rusya ve Kazakistan bölgeye finansman sağlanması amacıyla yönelik olarak Avrasya Kalkınma Bankası'nı kurmuştur. Banka, 1,5 milyar Dolar tutarında kayıtlı sermayeye sahiptir.

Rusya Federasyonu tarafından ihrac ürünlerimizin ülkeye girişine getirilen bir kolaylık, ülkemizin ithalatta uygulanan ülke preferans sistemine dahil edilmesidir. Sovyet döneminden beri (1974) uygulanan bu sistem, 1992 yılında tekrar düzenlenmiş olup, ülkemiz, gelişmekte olan ülkeler statüsünde mütalaa edilerek, Rusya Federasyonu'na ihrac edilecek Türk mallarının %25 oranında gümrük vergisi indirimi ile ülkeye girmesine imkan sağlanmıştır (GSP).

Ancak Rusya, ithalatta uyguladığı Genel Preferanslar Sistemine dahil madde gruplarında bir azaltmaya gitmiştir. Bu uygulama ile ülkemizin belli başlı ihrac ürünlerinden tekstil, deri eşya, şekerleme mamülleri, makarna, temizlik maddeleri, bisküviler liste dışında kalmıştır.

Bavul Ticareti

Bavul ticareti, Rusya'nın Türkiye olan ticari ilişkilerinde 1990'lı yıllarda oldukça büyük bir yere sahip olmuştur. Bavul ticareti günümüzde her iki ülkedeki gelişmeler paralelinde önemini yitirmeye başlamıştır. Bu tür ticaretten zarar gören Rusya ticaretin yasal zemine oturtulması amacıyla aldığı tedbirleri daha da sıkılaştırmıştır. Rusya'nın aldığı önlemlerin yanı sıra kargo yoluyla yapılan taşımalarda son zamanlarda taşıma maliyetlerinin çok yükselmesi, gümrüklerde yapılan kontrollerin sıklaştırılması ve mallara el konulması ya da nakliye sırasında kaybolması gibi riskler kargo ticaretinin de yasal ticarete doğru gidişini hızlandırmaktadır.

İthalat Rejimi

İthalat Lisansı

Televizyon, tütün ürünleri, etil alkol ve votka, silah, patlayıcılar, askeri malzeme, radyoaktif maddeler ve atıklar, narkotik maddeler, kıymetli maden ve taşların ithalatında ithal lisansı alınması gerekmektedir. Söz konusu lisanslar genel olarak Ticaret Bakanlığı tarafından verilmektedir.

İhracat Rejimi

İhrac Vergileri

Rusya Federasyonu gelir elde etmek amacıyla bazı mallar itibarıyla ihracat vergisi uygulamasına geçmiştir. Başlangıçta bu vergi doğal gaz ve petrole konmuşken zaman içerisinde diğer mallara da yayılmıştır. Vergi %5 ile 30 arasında değişmektedir. Vergi konulan bazı önemli maddeler gübre, kağıt, kereste, bazı demir ve demir dışı metallerdir.

Tarifeler ve Diğer Vergiler

İthalatta Uygulanan Vergiler

İthal mallar genel olarak üç çeşit vergiye tabidir:

- Gümrük vergileri
- KDV
- Bazı ürünlere uygulanmakta olan özel tüketim vergileri.

Rusya "Uluslararası Armonize Eşya Tanımı ve Kodlama Sistemi"ni kullanmaktadır. Buna göre ülkeye giriş yapacak mallar, 97 ürün kategorisinden biri içinde değerlendirilmekte olup, gümrük vergileri gümrüklerde bu sınıflandırmaya göre uygulanmaktadır. Gümrük vergileri yüzde olarak ya da birim başına Avro cinsinden veya bu iki yöntemin birleşimi üzerinden uygulanmaktadır.

Rusya'da birçok mal grubunda gümrük kıymetlerinin tesbiti açısından referans fiyat uygulaması yapılmaktadır. Rus Gümrük İdaresince fiyat açısından riskli olduğu değerlendirilen bazı mallarda belirlenen asgari kıymetlerin altında kalan beyanlar kabul edilememekte, malın girişine ancak asgari kıymet üzerinden vergi alınması kaydıyla izin verilmektedir. Bu uygulama Gümrük Teşkilatı içinde sirkülerler yoluyla yürütülmekte ve kamuya ilan edilmemektedir.

Buna karşın, referans fiyat uygulaması bulunmayan mallar açısından ise, beyan edilen fiyatların gerçeğe uygunluğunu tespit etme her bir gümrük kapısı bağımsız hareket edebilmektedir.

Rus gümrük tarifesi sistemi dört kademelidir. Bağımsız Devletler Topluluğu'ndan ithalatta gümrük vergisi muafiyeti bulunmaktadır. En Çok Kayırılan Ülke (MFN) statüsündeki ülkelere ithalatta en düşük gümrük vergisi oranları uygulanmaktadır. Dört gruptan oluşan gümrük vergileri %5, %10, %15 ve %20 oranından uygulanmaktadır. Yalnızca bazı belirli ürünler dört grup haricinde, yüksek oranlarda vergilendirilmektedir. Örneğin beyaz şeker %40, sigara %30, otomobiller %25 ve kümes hayvanları

eti %25 gümrük vergisi oranına tabiidir. Ülkede ortalama gümrük vergisi %11 dir.

Rusya ile ticarete yaklaşık 130 ülke MFN statüsünden yararlanmaktadır. Bu ülkeler arasında Rusya ile bir "Ortaklık ve İşbirliği Anlaşması" bulunan AB ülkeleri de yer almaktadır. Birliğe Mayıs 2004'te katılan yeni üyeler de Anlaşma kapsamına bu tarihten itibaren alınmıştır.

Rusya Federasyonu tarafından ithalatta uygulanmakta olan gümrük vergilerine ilişkin bilgiye aşağıdaki linkten ulaşılması mümkündür.

<http://www.alta.ru/taksa-online/en/>

Gümrük Vergisi Dışındaki Vergiler

İthalatta gümrük vergisi dışında uygulanan vergiler Katma Değer Vergisi ve Özel Tüketim Vergisidir. Uygulanan Katma Değer Vergisi oranı %18'dir. Ancak, sınırlı temel gıda malları ile çocuklara yönelik gıda ve giysilerde uygulanan oran ise %10'dur.

Özel tüketim vergisi ise lüks tüketim mallarına uygulanmaktadır. Bu vergiye tabi mallar ise alkol, bira, sigara, puro, tütün, petrol, düşük oktanlı otomobil benzini, yüksek oktanlı gaz, dizel yakıt, makina yağları, 90 beygir üzerindeki otomobillerdir.

Rusya Federasyonu tarafından ithalatta uygulanmakta olan gümrük vergisi dışındaki vergilere ilişkin bilgiye aşağıdaki linkten ulaşılması mümkündür.

<http://www.alta.ru/taksa-online/en/>

Preferans Sistemi (GPS)

Rusya Federasyonu, Genelleştirilmiş Preferanslar Sistemi çerçevesinde Türkiye'nin de dahil olduğu bazı ülkelerden yapılan ithalatta bazı ürünlerin gümrük vergilerinde %25 oranında indirim uygulanmaktadır. Bu indirimden yararlanmak için FORM A menşe belgelerinin ibraz edilmesi gerekmektedir.

GSP Kapsamındaki Ürünler

GTİP	MALIN TANIMI*
02	Etler ve yenilen sakatat
03	Balıklar, kabuklu hayvanlar vb.
Hariç:	
0305	Somon balığı , Mersin balığı ve bunlardan havyar
04	Süt ürünleri, kuş ve kümes hayvanlarının yumurtaları, tabii bal vb.
05	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen hayvansal menşeli ürünler
06	Canlı ağaçlar ve diğer bitkiler, yumrular vb. kesme çiçekler ve süs yaprak
07	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular
08	Yenilen meyvalar ve yenilen sert kabuklu meyvalar, turuncgillerin ve kavunların kabukları
09	Kahve, çay, paraguay çayı ve baharat
1006	Pirinç
11	Değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, buğday gluteni, inülin
12	Yağlı tohum ve meyvalar, muhtelif tane, tohum ve meyvalar, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem
13	Lak, sakız, reçine ve diğer bitkisel özsu ve hülusalalar
14	Örölmeye elverişli bitkisel maddeler, tarifenin başka yerinde belirtilmeyen bitkisel ürünler
15	Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar ve bunların parçalanma ürünleri, hazır yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlar
Hariç:	
1509	
1517 ila 152200	
16	Et, balık, kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar veya diğer su omurgasızlarının müstahzarları
1801 00 000	Kakao dane ve kırıkları
1802 00 000	Kakao kabukları, iç kabukları, zarları ve diğer kakao döküntüleri
20	Sebzeler, mayvalar, sert kabuklu mayvalar ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar
Hariç:	
200110 000	
2009 50	

2103	Soslar ve müstahzarları, çeşni ve lezzet verici karışımlar, hardal unu ve irmiği, hazır hardal
2104	Çorbalar, et suları ve müstahzarları, karışım halindeki homojenize gıda müstahzarları
2401	Yaprak tütün, tütün döküntüleri
25	Tuz, kükürt, topraklar ve taşlar, alçılar, kireçler ve çimento
Hariç:	
2501 00 910	
2529 21 000	
2529 22 000	
26	Metal cevherleri, cüruf ve kül
3003	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere birbirleriyle karıştırılmış iki veya daha fazla unsurdan oluşan ilaçlar (3002, 3005 ve 3006 pozisyonlarındaki ürünler hariç) (Dozlandırılmamış veya perakende satılacak şekilde ambalajlanmamış)
32	Debagatte ve boyacılıkta kullanılan hülâsalar, tanenler ve türevleri, boyalar, pigmentler ve diğer boyayıcı maddeler
3301, 3302	Uçucu yağlar, rezinoitler, sanayide hammadde olarak kullanılan koku veren maddelerin karışımları
3402	Yüzeyaktif organik maddeler (sabunlar hariç), yüzeyaktif müstahzarlar, yıkama müstahzarları ve temizleme müstahzarları (3401 pozisyonundakiler hariç)
35	Albüminoid maddeler, tutkallar, enzimler
3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzemeler, plastikten kapaklar, kapsüller vb.
4001	Tabii kauçuk, balata vb.
4403 41 000, 4403 49	Diğer işlenmemiş tropik cins kereste
4407 24 ila 4407 29	Tropik cins işlenmiş kereste
4420	Üzerine kakma yapılmış ağaç, mücevherat, ahşap kutu vb. eşya, ahşap küçük heykelcikler ve diğer süs eşyası
4421	Ahşap diğer eşya
45	Mantar ve mantardan eşya
46	Hasırdan, sazdan veya örülmeye elverişli diğer maddelerden mamullar, sepetçi ve hasırcı eşyası
50	İpek
5101	Yün ve yapağı (karde edilmemiş veya taranmamış)
5201 00	Pamuk elyafı (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)
53	Dokumaya elverişli diğer bitkisel lifler, kağıt ipliği ve kağıt ipliğinden dokunmuş mensucat
56	Vatka, keçe ve dokunmamış mensucat, özel iplikler, sicim, kordon, ip vb.
5701	Düğümlü veya sarmalı halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden yünlü ve sarmalı yer kaplamaları
5702 100000	Kilim, sumak, karaman ve elde dokunmuş benzeri yer döşemeleri
5705 001000	Yünden veya ince hayvan kıllarından (hazır eşya halinde olsun olmasın) halılar ve dokuma yer kaplamaları**
5808	Parça halinde kordonlar, işleme yapılmamış şeritçi eşyası vb.
6702 90 000	Yapma çiçekler, yapraklı dallar vb.
68	Taş, alçı, çimento, amyant, mika veya benzeri maddelerden eşya
6913	Seramikten heykelcikler ve diğer süs eşyası
6914	Seramikten diğer eşya
7018 10	Cam boncuklar, taklit inciler, kıymetli veya yarı kıymetli taş taklitleri vb.
7117	Taklit mücevherci eşyası
9401 50 000	Rotten kamışı, sepetçi söğüdü, bambu vb. maddelerden oturmaya mahsus mobilyalar
9403 80 000	Diğer maddelerden mobilyalar (Rotten kamışı, sepetçi söğüdü ve bambu vb.)
9403 90 900	Bunların aksam ve parçaları
9601	İşlenmiş fildişi, kemik, bağa, boynuz, mercan vb.
	İşlenmiş, yontulmaya elverişli bitkisel veya mineral maddeler ve bu maddelerden eşya,

sertleştirilmemiş jelatin vb.
9603 Süpürgeler ve fırçalar, elle kullanılmaya mahsus mekanik süpürgeler (Motorlular hariç), paspaslar ve tüyden toz süpürgeleri vb.(35.03 pozisyonundaki jelatin hariç)
9604 00 000 El kalburları, elekleri
9606 Düğmeler, çıkçıklar, düğme formları ve bunların diğer aksamı
9609 Kurşun kalemler (9608 pozisyonundakiler hariç), kurşun boya kalemleri, pasteller vb.
9614 Pipolar, puro ve sigara ağızlıkları ve bunların aksam ve parçaları
9615 11 000 Sertleştirilmemiş kauçuktan veya plastik maddelerden saç tarakları, süs tarakları vb.
9617 00 İzole edici kaplar ve diğer vakumlu kaplar
97 Sanat eserleri, koleksiyon eşyası ve antikalar

*Malın tanımında GTİP numaraları esas alınır.

Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

İthal edilen tüm mallar için Rusya standartlarına uygunluk belgesinin gümrük mercilerine ibrazı gerekmektedir. Standart veya standartlara uygunluk belgesi olmayan malların ithaline izin verilmemektedir.

Söz konusu belgeyi vermeye yetkili merci ise (Standardizasyon, Metroloji ve Sertifikasyon Devlet Komitesi) GOSSTANDART' tir. Anılan kuruluş tarafından, Rusya içinde veya ülke dışında oluşturduğu test ve ölçüm merkezleri vasıtasıyla sertifikaya düzenlenmektedir. Rus standartlarına uygunluk belgesi belirli bir ihracat partisi için alınabileceği gibi, belirli bir ürün için de alınabilmektedir. Standartlara uygunluk belgesinin fiili ithalat anında geçerlilik süresinin dolmamış olması gerekmektedir. Mal çeşidi ve markası, üretim yılı, üreticinin adı ve adresi, toplam yükleme içinde sertifikaya tabi malın miktarı gibi bilgiler ise ayrıca gümrük yetkililerine bildirilmelidir.

GOSSTANDART, tanımladığı standart normlarını uygulamak üzere laboratuvarlar oluşturabilmekte veya bu yetkiyi Federal veya mahalli otoritelerin kontrolünde bulunan diğer laboratuvarlara devredebilmekte, söz konusu laboratuvarlar tarafından düzenlenen sertifikalar Rusya çapında geçerli olmaktadır. GOSSTANDART hangi ürün için hangi üniteye başvurulması gerektiği konusunda talep sahiplerine bilgi verebilmektedir. Rusya dışında üretim yapan firma ve kuruluşların üretim mahallinde test talepleri, bu işlem için gerekli harcamaların başvuru sahibince karşılanması halinde kabul edilebilmektedir.

TSE ile GOSSTANDART arasında yapılan bir anlaşma çerçevesinde laboratuvarların karşılıklı akreditasyonu konusunda çalışmalar devam etmekte olup, bu konuda gelişme sağlanması halinde belirlenecek Türk laboratuvarlarınca verilecek uygunluk sertifikası Rusya tarafından kabul görecektir.

GOSSTANDART'ın adresi aşağıda yer almaktadır.

GOSSTANDART OF RUSSIA
9, Leninsky Prospect 117049 Moscow/Russia
Tel: (095) 236 40 44(095) 236 05 00
Fax:(095) 237 60 32

GOST-R Uygunluk Belgesi GOSSTANDART'ın Rusya'da akredite ettiği firmalardan alınabileceği gibi, Türkiye'den de bazı firmaların aracılığı ile temin edilmesi mümkündür.

T.C. Moskova Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliğine aracılık yaptığını bildiren firmalara ait bilgilere aşağıdaki linkten ulaşılabilir:

<http://www.musavirlikler.gov.tr/altdetay.cfm?AltAlanID=2327&dil=TR&ulke=RF>

Etikette Rusça bilgiler bulunması zorunluluğu

Başlangıçta gıda malları için geçerli olan bu uygulama 1 Temmuz 1998 tarihinde gıda dışı malları da içerecek şekilde genişletilmiştir. Etiketle malın adı, orijini, net ağırlığı, malın terkibi, üretim yılı, raf ömrü, besleyici değeri, kullanım koşulları gibi bilgilerin Rusça olarak yer alması gerekmektedir. Söz konusu etikete sahip olmayan malların satışı ise mümkün bulunmamaktadır. Söz konusu şartlar herbir mal için GOSSTANDART'tan temin edilebilmektedir.

Karantina Belgesi

Rusya Federasyonu'nda uygulanan standart prosedürünün yanısıra dış ticaret işlemleri için geçerli olan diğer bir belge düzeni, bitki hayvan kontrol ve karantina belgeleri uygulamasıdır.

Gıda maddelerinin üretiminde ve dış ticaretinde uygulanan bitki ve hayvan karantina belgeleri, Rusya Federasyonu Tarım Bakanlığı ve Bakanlığa bağlı yerel otoriteler tarafından düzenlenmektedir.

Karantina belgeleri için de Rusya ile diğer ülkeler arasında ikili anlaşmalar imzalanmakta, bu çerçevede Rusya, arasında ikili anlaşmalar bulunan ülkelere düzenlenen karantina belgelerini geçerli adetmektedir. Rusya ayrıca, uluslararası normlara uygun olarak düzenlenen karantina belgelerini de kabul etmekte, dış ticaret işlemlerinde ihracatçı firma ile ithalatçı Rus firması arasında imzalanan satış sözleşmelerinin Tarım Bakanlığı'na onaylatılması zorunlu bulunmaktadır.

Türkiye ile Ticaret

Genel Durum

Türkiye-Rusya Dış Ticaret Değerleri (1 000 Dolar)

Yıllar	İhracat	İthalat	Denge	Hacim
1997	2.056.542	2.174.258	-117.716	4.230.800
1998	1.347.533	2.154.994	-807.461	3.502.527
1999	586.589	2.371.856	-1.785.267	2.958.445
2000	643.903	3.886.583	-3.242.680	4.530.486
2001	924.107	3.435.673	-2.511.566	4.359.780
2002	1.172.039	3.891.722	-2.719.683	5.063.761
2003	1.367.591	5.451.316	-4.083.725	6.818.907
2004	1.859.187	9.033.138	-7.173.951	10.892.325
2005	2.377.050	12.905.620	-10.528.570	15.282.670
2006	3.237.611	17.806.239	-14.568.628	21.043.850
2007	4.726.853	23.508.494	-18.781.641	28.235.347
2008	6.483.004	31.364.477	-24.881.473	37.847.481
2009	3.202.398	19.450.085	-16.247.687	22.652.483
2010	4.632.323	21.592.256	-16.959.933	26.224.579
2010 (Ocak-Şubat)	543.618	3.153.965	-2.610.347	3.697.583
2011 (Ocak-Şubat)	903.774	3.961.623	-3.057.849	4.865.397

Kaynak: TÜİK

1998 yılında Rusya'da yaşanan ekonomik kriz sonrasında Türkiye-Rusya dış ticaret hacmi önemli ölçüde daralmış, iki ülke arasındaki ticaret 2000 yılından itibaren yeniden ivme kazanmıştır. Diğer yandan Türkiye-Rusya dış ticaretindeki açık ise 1997 yılından itibaren artarak devam etmiştir. Ticaret açığının en önemli nedeni ülkemizin 2000'li yıllarda enerji ihtiyacının önemli bir bölümünü Rusya Federasyonu'ndan sağlama konusunda bir tercih yapmasına rağmen, 18.9.1984 tarihinde S.S.C.B ile imzalanan Doğal Gaz Anlaşması çerçevesinde, doğal gaz karşılığında mal ihracı uygulamasının devam ettirilememesidir. 2008 yılı itibarı ile Türkiye-Rusya dış ticaret hacmi 37,8 milyar Dolara ulaşmıştır. 2008 yılı dış ticaret açığı ise 24,9 milyar \$'dır. Ülkeye ihracatımızın artırılması için potansiyel Türk ihraç ürünlerinin ülkede yoğun tanıtımı ve tutundurma faaliyetleri önem arz etmektedir.

Ülkemizin Rusya Federasyonu ile dış ticaret hacmi küresel mali kriz nedeni ile 2009 yılında % 39 oranında gerilemiştir. 2009 yılında hem ihracatta hem de ithalatta gerileme gözlenmiştir. Ülkeye ihracatımız % 51, ülkeden ithalatımız ise % 37 oranında düşmüştür. 2010 yılında ülkenin küresel krizin olumsuz etkilerinden çıkmaya başlaması ile birlikte Rusya'ya ihracatımız artmaya başlamıştır. 2010 yılında ülkeye ihracatımızda % 45 artış söz konusudur. Aynı dönemde ithalatımızda ise % 11 oranında artış gözlenmiştir. 2011 yılı Ocak-Şubat dönemi itibarı ile ülkeye ihracatımız bir önceki yılın aynı dönemine göre % 66,3 oranında artış kaydetmiştir. Ülkeden ithalatımız ise bir önceki yıla göre % 25,6 oranında artmıştır.

Türkiye'nin Rusya'ya aylık ihracatı için lütfen tıklayınız.

Türkiye'nin Rusya'dan aylık ithalatı için lütfen tıklayınız.

Türkiye'nin Rusya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (milyon Dolar)

GTİP	ÜRÜN ADI	2008	2009	2010
8703	OTOMOBİLLER, STEYŞİN VAGONLAR, YARIŞ ARABALARI	799	166	349
0805	TURUNÇGİLLER (TAZE/KURUTULMUS)	197	261	276
0702	DOMATES (TAZE/SOGUTULMUS)	247	197	248
6006	DİĞER ÖRME MENSUCAT	146	136	220
0806	ÜZÜMLER (TAZE/KURUTULMUS)	85	87	137
2710	PETROL YAĞLARI VE BİTÜMENLİ MİNERALLERDEN ELDE EDİLEN YAĞLAR	126	88	134
5407	SENTETİK İPLİK, MONOFİL, ŞERİTLERLE DOKUMALAR	194	120	127
8708	KARA TAŞITLARI İÇİN AKSAM, PARÇALARI	160	41	111

3917	PLASTİK TEN TÜPLER, BORULAR, HORTUMLAR; CONTA, DİRSEK, RAKOR VB	143	81	99
4303	KÜRKTEN GİYİM EŞYASI, AKSESUARLARI, KÜRKTEN DİĞER EŞYA	50	43	75
8704	EŞYA TAŞIMAYA MAHSUS MOTORLU TAŞITLAR	277	3	75
7113	KIYMETLİ METALLER VE KAPLAMALARINDAN MÜCEVHERCİ EŞYASI	145	44	67
6403	AYAKKABI; YÜZÜ DERİ, TABANI KAUÇUK, PLASTİK, TABİİ, SUNİ VB KÖSELE	29	37	66
6004	DİĞER ÖRME MENSUCAT (EN>30CM, ELASTOMERİK/KAUÇUK İPLİK=>%5)	55	36	65
3401	SABUNLAR, YÜZEY AKTİF ORGANİK MADDELER	62	48	57
5801	KADİFE, PELÜŞ VE HALKALI (TIRTIL MENSUCAT)	64	36	53
6001	ÖRME; TÜYLÜ MENSUCAT	39	27	51
6203	ERKEK/ERKEK ÇOCUK İÇİN TAKIM, TAKIM ELBİSE, CEKET VS.	48	27	49
8536	GERİLİMİ 1000 VOLTU GEÇMEYEN ELEKTRİK DEVRESİ TEÇHİZATI	67	33	46
0813	MEYVE (KURUTULMUS) (0801, 0806'DE KILER HARIÇ)08. FASILDAKI SERT VE KABUKLULARIN	43	32	43
8544	İZOLE EDİLMİŞ TEL, KABLO; DİĞER İZOLE EDİLMİŞ ELEKTRİK İLETKENLERİ; FİBER OPTİK K	60	27	41
8702	TOPLU HALDE YOLCU TAŞIMAĞA MAHSUS MOTORLU TAŞITLAR	70	18	40
8302	ADİ METALLERDEN DONANIM, TERTİBAT VB. EŞYA	33	21	39
0707	HIYARLAR VE KORNISONLAR (TAZE/SOGUTULMUS)	26	25	38
0809	KAYISI, KIRAZ, SEFTALI, ERİK VE ÇAKAL ERİĞİ (TAZE)	33	27	37
6204	KADIN/KIZ ÇOCUK İÇİN TAKIM, TAKIM ELBİSE, CEKET VS.	41	26	36
0810	DİĞER MEYVELER (TAZE)	27	22	36
5509	SENTETİK DEVAMSIZ LİFDEN İPLİK (DİKİŞ HARIÇ) (TOPTAN)	30	15	33
8516	ELEKTRİKLİ SU ISITICILARI, ELEKTROTERMİK CİHAZLAR (ŞOFBENLER)	49	24	32
5702	DOKUNMUŞ HALILAR, YER KAPLAMALARI (KİLİM, SUMAK, KARAMAN VB)	55	21	31
6302	YATAK ÇARŞAFI, MASA ÖRTÜLERİ, TUVALET, MUTFAK BEZLERİ	48	20	31
4818	TUVALET KAĞITLARI, KAĞIT HAVLU, MENDİL, KUMAŞ, MASA ÖRTÜSÜ VB	26	32	30
6005	ÇÖZGÜ TİPİ ÖRGÜLÜ DİĞER MENSUCAT	36	20	29
4203	DERİ VE KÖSELEDEN GİYİM EŞYASI, AKSESUARLARI	36	23	29
0802	DİĞER KABUKLU MEYVELER (TAZE/KURUTULMUS) (KABUGU ÇIKARILMIS/SOYULMUS)	37	14	28
8507	ELEKTRİK AKÜMÜLATÖRLERİ, SEPARATÖRLERİ	39	21	27
8414	HAVA-VAKUM POMPASI, HAVA/GAZ KOMPRESÖRÜ, VANTİLATÖR, ASPİRATÖR	33	12	27
8418	BUZDOLAPLARI, DONDURUCULAR, SOĞUTUCULAR, ISI POMPALARI	44	17	26
1206	AYÇİÇEĞİ TOHUMU	8	11	26
5515	DİĞER DEVAMSIZ SENTETİK LİFDEN DOKUMALAR	14	28	26
	Liste Toplamı	3.721	1.967	2.987
	GENEL TOPLAM	6.483	3.202	4.632

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin Rusya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (milyon Dolar)

GTİP	ÜRÜN ADI	2008	2009	2010
2711	PETROL GAZLARI VE DİĞER GAZLI HİDROKARBONLAR	11.070	6.382	6.645
2710	PETROL YAĞLARI VE BİTÜMENLİ MİNERALLERDEN ELDE EDİLEN YAĞLAR	5.062	4.693	6.007
2709	HAM PETROL (PETROL YAĞLARI VE BİTÜMENLİ MİNERALLERDEN ELDE EDİLEN YAĞLAR)	5.180	2.458	1.873
2701	TAŞKÖMÜRÜ; TAŞKÖMÜRÜNDEN ELDE EDİLEN BRİKETLER, TOPAK VB. KATI YAKITLAR	1.398	1.143	1.409
7601	İŞLENMEMİŞ ALUMİNYUM	1.086	430	861
7204	DEMİR/ÇELİK DÖKÜNTÜ VE HURDALARI, BUNLARIN KÜLÇELERİ	1.227	367	577
7403	ARITILMIŞ BAKIR, İŞLENMEMİŞ BAKIR ALAŞIMLARI	32	245	541
7208	DEMİR/ÇELİK SICAK HADDE YASSI MAMULLERİ-GENİŞLİK 600MM. FAZLA	991	388	471
7207	DEMİR/ALAŞIMSIZ ÇELİKTEN YARI MAMULLER	1.707	532	338

1001	BUĞDAY VE MAHLUT	570	521	322
7209	DEMİR/ÇELİK YASSI MAMUL, SOĞUK HADDELENMİŞ KAPLANMIŞ (600MM. DEN GENİŞ)	313	139	207
3102	AZOTLU MİNERAL/KİMYASAL GÜBRELER	205	253	176
7201	DÖKME DEMİR (PİK) AYNALI DEMİR (KÜTLE, BLOK VB. İLK ŞEKİLLERDE)	194	99	120
7211	DEMİR/ÇELİK YASSI HADDE MAMUL (< 600MM. GENİŞ, KAPLAMASIZ)	138	81	111
7202	FERRO ALYAJLAR	77	101	95
1512	AYÇİÇEĞİ, ASPİR, PAMUK TOHUMU YAĞLARI (KİMYASAL OLARAK DEĞİŞTİRİLMEMİŞ)	118	185	91
2814	SAF AMONYAK/AMONYAĞIN SULU ÇÖZELTİLERİ	71	107	89
4801	GAZETE KAĞIDI (RULO VEYA TABAKA)	120	93	88
4412	KONTRPLAKLAR, KAPLAMA PANOLAR, BENZERİ KAPLAMA AĞAÇLAR	21	27	84
7408	BAKIR TELLER	229	91	83
7225	ALAŞIMLI ÇELİKLERDEN YASSI HADDE MAMULÜ (GENİŞLİK 600MM.DEN ÇOK)	189	100	80
4002	SENTETİK KAUÇUK, TAKLİT KAUÇUK, STİREN-BUTADİEN KAUCUĞU VB	67	36	77
2601	DEMİR CEVHERLERİ VE KONSANTRELERİ	14	85	73
2926	NİTRİL GRUPLU BİLEŞİKLER	68	42	68
4804	KRAFT KAĞIT/KARTONLAR-SIVANMAMIŞ-RULO VEYA TABAKA HALİNDE	52	36	53
9305	ATEŞLİ SİLAHLARIN AKSAM-PARÇALARI, TEFERRUATI	0,03	49	51
1006	PİRİNÇ	2	8	49
3901	ETİLEN POLİMERLERİ (İLK ŞEKİLLERDE)	42	30	47
7203	AĞIRLIK; %99, 94 Ü DEMİR OLAN (PARÇA, PELLET, VB.) MÜSTAHSALLAR	22	14	45
3105	AZOT, FOSFOR VE POTASYUM GİBİ; İKİ/ÜÇÜNÜN KARIŞIMLARI	58	103	42
4407	UZUNLAMASINA KESİLMİŞ, BİÇİLMİŞ AĞAÇ; KALIN >=6 MM	65	31	40
2306	BİTKİSEL YAĞLARIN ÜRETİMİNDEN (23.04-05' HARİÇ)ARTI KALAN KÜSPE VE KATI ATIKLAR	27	20	40
7304	DEMİR/ÇELİKTEN (DÖKME HARİÇ)DİKİŞSİZ TÜP, BORU, İÇİ BOŞ PROFİL	47	29	38
7226	ALAŞIMLI ÇELİKLERDEN YASSI HADDE MAMULÜ (GENİŞLİK 600MM.DEN AZ)	23	13	34
2902	SİKLİK HİDROKARBONLAR	68	36	34
2803	KARBON (TARİFENİN BAŞKA YERİNDE BELİRTİLMEYEN)	22	19	33
7502	İŞLENMEMİŞ NİKEL	20	8	29
7901	İŞLENMEMİŞ ÇİNKO	20	31	28
2915	DOYMUŞ ASİKLİK MONOKARBOKSİLİK ASİTLER VB. TÜREVLERİ	54	21	25
7228	ALAŞIMLI ÇELİKTEN ÇUBUK, PROFİL, İÇİ BOŞ SONDAJ ÇUBUKLARI	14	14	25
	Liste Toplamı	30.684	19.057	21.100
	GENEL TOPLAM	31.364	19.450	21.592

Kaynak: TÜİK

İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

Doğal Gaz Anlaşması

18.9.1984 tarihinde imzalanan Doğal Gaz Anlaşması ile Sovyet tarafı 1987 yılından başlayarak 25 yıl süreyle Türkiye Cumhuriyeti'ne doğal gaz sevk etmeyi garanti ederken, Türk tarafı da bu süre zarfında doğal gaz ithal etmeyi taahhüt etmiştir. Anlaşma ile, doğal gaz bedellerinin Türkiye tarafından serbest döviz şeklinde ödenmesi, Rus tarafının ise bu ödemeleri genelde Türk malları alımında kullanması amaçlanmıştır. Anlaşmanın imzalandığı dönemde, doğal gaz karşılığında mal ihracı uygulaması ile geleneksel Türk ihracat ürünleri ihracatından ziyade, Türk sanayi ürünlerinin ihracatının artırılması için yeni bir imkan yaratılması hedeflenmiştir.

Doğal gaz anlaşmasının ülkemiz açısından diğer önemli bir yönü, doğal gaz bedellerinin bir kısmının, Türk müteahhitlik firmalarının Rusya'da gerçekleştirmiş oldukları projelerin finansmanında

kullanılmıştır. 1990 yılında imzalanan 9. Dönem KEK Protokolünde bu konuda hükümlere yer verilmiştir.

İlk doğal gaz alımına başlanıldığı yıl olan 1987 ile 1994 yılları arasında 1,9 milyar Dolar tutarında doğal gaz ithalatı gerçekleştirilmiş olup, bu tarihler arasında belirlenen mal listeleri kapsamında kayda alınan ihracat miktarı 271 milyon Dolar, gerçekleştirilen müteahhitlik hizmetleri toplamı ise 609 milyon Dolar olmuştur.

Ancak, söz konusu Doğal Gaz Hesabı Uygulaması, 1994 yılından itibaren devam ettirilememektedir.

Diğer taraftan, ülkemizdeki doğal gaz kullanımının giderek yaygınlaşması ve 1990'lı yıllardaki ihtiyaçlar nedeniyle, ithal edilen doğal gaz miktarının artırılması yönünde ülkemizde çalışmalara başlanmıştır. 1994 yılında imzalanan protokol ile mevcut 6 milyar metreküp doğal gaz alımının, 1995 yılından itibaren tedricen artırılması ve 1998 yılında 10.5 milyar metreküpe çıkarılması öngörülmüş, 1996 yılında imzalanan bir protokolle de Batı hattından sağlanacak ilave gaz miktarı 8 milyar metreküpe çıkarılmıştır.

Ayrıca, mevcut Batı hattına ilave olarak Rusya Federasyonu'ndan ithal edilecek doğal gazın Karadeniz'in altından geçerek Türkiye'ye getirilmesine ilişkin anlaşma 1997 yılında imzalanmıştır. "Mavi Akım" olarak adlandırılan bu anlaşma ile ülkemize Karadeniz'in altından 16 milyar metreküp doğal gaz sevk edilmesi kararlaştırılmıştır.

Türkiye 2000'li yıllarda enerji ihtiyacının önemli bir bölümünü Rusya Federasyonu'ndan sağlama konusunda bir tercih yapmıştır. Bu tercih, Rusya Federasyonu ile ekonomik ve ticari ilişkilerimizdeki temel noktalardan birini teşkil etmektedir. Ülkemiz Rusya Federasyonu'ndan 2008 yılında 23,8 milyar metreküp, 2009 yılında 19,9 milyar metreküp doğal gaz satın almıştır.

Türkiye ile Rusya Federasyonu arasında yapılan diğer anlaşmalar aşağıda belirtilmektedir:

Türkiye ile Rusya Federasyonu arasındaki ticari ilişkiler 8.10.1937 tarihli "Ticaret ve Seyrisefain Anlaşması" ve 25.2.1991 tarihli "Ticari ve Ekonomik İşbirliğine Dair Anlaşma" çerçevesinde yürütülmektedir.

Türkiye ile Rusya Federasyonu arasında "Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma" 15.12.1997 tarihinde Ankara'da imzalanmış ve onay süreci 17 Mayıs 2000 tarihinde tamamlanmıştır.

İki ülke arasında "Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması" 15.12.1997 tarihinde imzalanmış ve 1 Ocak 2000 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

İki ülke arasında Ticari, Ekonomik, Sınai ve Bilimsel-Teknik İşbirliğinin Geliştirilmesi Hakkında Uzun Vadeli Program, 15.12.1997 tarihinde imzalanmıştır.

Türkiye-Rusya Federasyonu Hükümetler arası KEK IX. Dönem Toplantısı Protokolü 06.08.2009 tarihinde Ankara'da yapılmıştır.

Ruble ile Ticaret

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı kararın değiştirilmesini sağlayan Kanun Hükmündeki Kararname'nin 14 Nisan 2009 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmesi ile birlikte Türkiye-Rusya arasındaki ticarete Ruble kullanımı başlamıştır. Konu ile ilgili olarak Rusya'daki Türk bankalarından bilgi alınması mümkündür.

Rusya Federasyonu-Türkiye Basitleştirilmiş Gümrük Hattı Uygulaması

Rusya Federal Gümrük Servisi Temmuz 2008'de yayınladığı bir iç genelge ile Türkiye'den Rusya Federasyonu'na yapılan tüm sevkiyatlara ilişkin yoğun kontroller başlatmış, 13.08.2008 tarihinde yayınladığı bir iç genelge ile de Türkiye'den sevk olunan ve/veya Türk menşeli tüm ürünlere %100 gümrük kontrolü uygulayarak Türk araçları ve ürünlerini Rus gümrüklerinde uzun süreli beklemelelere maruz bırakmıştır.

Genelge, yalnızca Türkiye'ye yönelik olmayıp Yunanistan, İtalya, Moğolistan, Çin ve BAE gibi ülkeleri de kapsamaktadır.

Söz konusu genelgeden kaynaklanan Rus gümrüklerinde uzun süreli bekleme sorununun aşılması amacıyla 18.09.2008 tarihinde "Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Müsteşarlığı ile Rusya Federasyonu Federal Gümrük Servisi Arasında Gümrük İşlemlerinin Basitleştirilmesine İlişkin Protokol" imzalanmıştır. Bu Protokol ile iki ülke arasında Basitleştirilmiş Gümrük Hattı (BGH) adında bir sistem oluşturulması öngörülmüştür.

6 Ağustos 2009 tarihinde Rusya Federasyonu Başbakanı Sayın Vladimir PUTİN'in Türkiye'yi ziyareti esnasında ise, iki ülke gümrük idaresi başkanları tarafından imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Müsteşarlığı ile Rusya Federasyonu Federal Gümrük Servisi Arasında Gümrük İşlemlerine İlişkin Mutabakat Zaptı ile kriz aşılmıştır.

Söz konusu Mutabakat Zaptında, Rusya Federasyonu Gümrük Servisinin, Türkiye menşeli ve Türkiye'den ithal edilen eşyaya yönelik tam tespit uygulamasını içeren 13 Ağustos 2008 tarihli Genelgeyi ve diğer idari tedbirleri, 17 Ağustos 2009 tarihi itibarıyla yürürlükten kaldıracağı hükme bağlanmıştır. Anılan Genelgenin iptal edildiği, Rusya Federasyonu'nun 18 Ağustos 2009 tarihli yazısı ile bildirilmiştir.

Bu sayede, yaklaşık bir yıl süren ve Türk araçları ve ürünlerini Rus gümrüklerinde uzun süreli beklemelelere maruz bırakan Türkiye'den sevk olunan ve/veya Türk menşeli ürünlerin tabi tutulduğu tam tespit uygulaması 17 Ağustos 2009 tarihi itibarı ile sona ermiştir.

Diğer taraftan, 6 Ağustos 2009 tarihli Mutabakat Zaptında, 17 Ağustos 2009 tarihi itibarıyla, gümrük işlemlerinin olağan rejim çerçevesinde gerçekleştirileceği yer almaktadır. Bu husus, Türk mallarına karşı, üçüncü ülkelerden farklı, negatif ayrımcılık içeren bir uygulamayla karşılaşılacağını ifade etmektedir.

Türkiye ile Rusya arasında oluşturulan, iki ülke arasındaki ticarete sevk edilen mallara ilişkin bilgilerin iki ülkenin gümrük idareleri arasında elektronik yolla önceden değişimine dayanan bir sistemdir. Sistemden yararlanmak tamamen gönüllülük esasına dayanmakta olup, sistem çerçevesinde, sevk edilen mallara ilişkin bilgileri gümrük idaresine önceden sunan firmalara dış ticaret işlemlerinde çeşitli kolaylıklar sağlanmaktadır.

18 Eylül 2008 tarihli BGH Protokolünde uygulamanın tüm taşımacılık türlerine uygulanacak bir sistem olması kararlaştırılmıştır. Bu çerçevede, pilot uygulamasının birinci aşaması Atatürk Havalimanı ve Sabiha Gökçen Havalimanı ile Vnokovo Havalimanı arasında başlayan BGH sisteminin yakın bir zamanda kara ve deniz taşımacılığına da yaygınlaştırılması konusunda çalışmalar devam etmektedir.

Basitleştirilmiş Gümrük Hattı Uygulaması hakkında ayrıntılı bilgi için:

<http://www.gumruk.gov.tr/tr-TR/abdisiliskiler/Sayfalar/RusyaBGH.aspx>

Türkiye-Rusya federasyonu Yatırım İlişkileri

Türk Firmalarının Rusya'daki Doğrudan Yatırımları:

Enka, Koç, Zorlu Grubu (Vestel, Taç, Zorlu Enerji), Efes, Şişecam, Kale Grubu, Eczacıbaşı gibi büyük firmaların yanı sıra küçük ve orta ölçekli firmaların da üretim tesisleri kurmak suretiyle pazara olan ilgileri artmaktadır. Türk firmaları tarafından Rusya Federasyonu'nda gerçekleştirilen yatırımların toplam tutarının 2008 yılı sonu itibarı ile yaklaşık 7 milyar Dolara ulaştığı tahmin edilmektedir.

Türkiye'de Rus Firmaları Tarafından Gerçekleştirilen Doğrudan Yatırımlar:

Rus özel sektörünün son yıllarda Türkiye'deki özelleştirme ihalelerine olan ilgisi ve yatırım kararları Türkiye'nin Rusya için cazip bir yatırım üssü olduğunu kanıtlamıştır. Turizm, hizmetler, petrol/gaz işleme ve depolama alanında yoğunlaşan Rus yatırım ilgisinin gelecek yıllarda artarak süreceği tahmin edilmektedir. 2008 yılı sonu itibarı ile ülkemizdeki toplam Rus yatırımları 6 milyar Dolari aşmıştır. 2008 yılında ülkemize giriş yapan Rus doğrudan yatırımları 71 milyon Dolar olmuştur. 2009 yılında ise ülkemize giriş yapan Rus sermayeli doğrudan yatırımlar 2 milyon \$ olmuştur.

Müteahhitlik Hizmetleri:

Türk müteahhitlik şirketleri Rusya Federasyonu pazarına 80'li yılların sonundan itibaren giriş yapmışlardır. Söz konusu tarihlerden günümüze kadar olan dönemde firmalarımız Rusya Federasyonu'nda yaklaşık 29 milyar ABD Doları tutarında 1152 proje üstlenmiştir.

Rusya, Türk müteahhitlik firmalarının 1990'lardan bu yana en fazla proje üstlendiği ülke olup, Türk müteahhitlik hizmetleri açısından en önemli pazardır.

Rusya Federasyonu'nda faaliyet gösteren firmalarımız:

Age İnşaat ve Ticaret A.Ş., Alarko Şirketler Topluluğu, Aras İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş., Aydın İnşaat A.Ş., Baytur İnşaat Taahhüt A.Ş., Borova Yapı Endüstrisi A.Ş., Dorçe Prefabrik Yapı ve İnşaat Sanayi Ticaret A.Ş., EMT Erimtan Müşavirlik Taahhüt Tic. A.Ş., Endem İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş., ENKA İnşaat ve Sanayi A.Ş., Entes Endüstri Tesisleri İmalat ve Montaj Taah. A.Ş., Epik İnşaat Turizm Mühendislik İç ve Dış Ticaret A.Ş., Eston Yapı A.Ş., GAMA Endüstri Tesisleri İmalat ve Montaj A.Ş., Garanti Koza İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş., Güriş Holding A.Ş., Hazedaroğlu Özkan İnşaat A.Ş., Kayı İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş., Kiska Komandit Şirketi, Kontek İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti., Koray Yapı Endüstrisi ve Ticaret A.Ş., Mesa Şirketler Topluluğu, Metag İnşaat Ticaret A.Ş., Metiş İnşaat ve Ticaret A.Ş., Nurol İnşaat ve Ticaret A.Ş., Sistem Yapı İnşaat ve Ticaret A.Ş., Soyak İnşaat ve Ticaret A.Ş., SUMMA Turizm Yatırımcılığı A.Ş., Tekfen İnşaat ve Tesisat A.Ş., Teknotes Mühendislik İnşaat Taah. Tic. ve San.Ltd. Şti., Tepe İnşaat Sanayi A.Ş., TML İnşaat Sanayi Ticaret ve Turizm A.Ş., Urban İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş., Üçgen İnşaat ve Ticaret A.Ş., Ustay Yapı Taahhüt ve Ticaret A.Ş., Yapı Merkezi İnşaat ve Sanayi A.Ş., Yaşar Özkan Mühendislik ve Müteahhitlik A.Ş., Yenigün İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş., Zafer Taahhüt İnşaat ve Tic. A.Ş.'dir.

Rusya Federasyonu'nda Türk firmaları tarafından tamamlanan ve/veya devam eden projeler:

- Lipetsk Alışveriş Merkezi İnşaatı,
- Donskoy Tabak Sigara Fabrikası İnşaatı,
- Moscow City Terminal Projesi,
- Crocus Villaları İnşaatı,
- Sakhalin Adası Çelik Bina İşleri,
- Leninski 131-135 Konut ve Ofis İnşaatı,
- Korpus 7 Konut İnşaatı,
- Holiday Inn Hotel Proje Çizimi ve İnşaatı,
- Devlet Arşiv Binası ve Valilik Binası İnşaatı,
- Moskova Devlet Üniversitesi Ekonomi Fakültesi İnşaatı,
- Dobrinskaya Konut Kompleksi İnşaatı,
- 400 Mwe Yajva State District Enerji Santrali İnşaatı,
- Moscow City Araba Parkı İnşaatı,
- AUDI Otomobil Merkezi ve Ofis Binası İnşaatı.

- Khimki - IKEA İş Park İnşaatı,
- GM Otomobil Fabrikası İnşaatı,
- Real Alışveriş Merkezi ve Hipermarket İnşaatı,
- Tverskaya Zastava Yeraltı Alışveriş Merkezi İnşaatı,
- Mitino Alışveriş Merkezi İnşaatı,
- MIBC Central Core Alışveriş ve Eğlence Merkezi İnşaatı,
- Metropolis Alışveriş ve İş Merkezi İnşaatı,
- Novosibirsk Perakende Alışveriş Merkezi İnşaatı,
- White Square İş Merkezi İnşaatı,
- Shushary - Toyota Araba Montaj Fabrikası-Mirai Projesi,
- Ramstore 15 Ticaret Merkezi İnşaatı,
- Tsevtsoy - Çok Amaçlı Kompleks ve Apartman Binası İnşaatı,
- Yukos Araştırma ve Geliştirme Laboratuvarı İnşaatı,
- Kursky Sinema İnşaatı,
- Mars Yiyecek Fabrikası Depo İnşaatı,
- INTEL Ofis Yenilemesi,
- Japon Büyükelçiliği İş Merkezi İnşaatı,
- Maliye Bak. 3 No'lu Binasının Yenilenmesi,
- Kaluga Demir Çelik Tesisi İnşaatı,
- Roza Hutor Dağ Kayakçılık Tatil Yeri 1. Kademe İnşaatı,
- BEKO Beyaz Eşya Fabrikası İnşaatı,
- Kazan Trafik Emniyet Müdürlüğü Binası İnşaatı,
- Kazan Konut Kompleksi İnşaatı,
- Kazan Emekli Sandığı Binası İnşaatı,
- Samara, Yaroslavl, Kaliningrad - Ibis Hotel İnşaatları,
- Renault Yenileme ve İnşaat Projesi,
- Volkswagen Otomobil Fabrikası İnşaatı,
- Yugorskiy State Üniversitesi Anahtar Teslim Projesi,
- Çok işlevli Tiyatro ve Konser Salonu İnşaatı,
- Buz Hokeyi Kompleksi İnşaatı,
- Radisson Oteli İnşaatı,
- Surgut Doğalgaz Çevrim Santrali İnşaatı,
- İngiltere Büyükelçilik Rezidansı Restorasyon İnşaatı,
- Russki Standart Votka Üretim Tesisleri İnşaatı'dır.

► Pazar ile İlgili Bilgiler

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Söz konusu haklar, Rusya Federasyonu'nda 23 Ekim 1992 tarih ve 3520-1 sayılı "Ticari Markalar, Hizmet Markaları ve Malın Üretildiği Yerlerin İsimleri" başlıklı kanun ile güvence altına alınmıştır.

Rusya Federasyonu'nda ticari marka hakkının yasalarla korunması, devlet tescil belgesi gereği işbu kanunun tespit ettiği düzen veya Rusya Federasyonu'nun uluslararası anlaşmalarına göre verilmektedir. Ticari marka tüzel kişinin veya girişimcilik yapan gerçek kişinin adına tescil edilmektedir. Tescil edilmiş ticari marka için ticari marka şahadetnamesi verilmektedir. Söz konusu şahadetname, ticari markanın üstünlüğünü ve şahadetnamenin içinde belirtilen ürünler konusunda sahibinin ticari marka tekel hakkını sağlamaktadır.

Ticari marka sahibi, söz konusu ticari marka kullanma ve üçüncü kişilerin bunu kullanmasını yasaklama tekel hakkına sahiptir. Hiçbir kimse Rusya Federasyonu'nda korunan ticari markayı sahibinin izni olmadan kullanmamaktadır.

Ticari markanın veya söz konusu markayla işaret edilen ürünün veya söz konusu markaya karışacak kadar benzer olan herhangi bir başka markanın benzeri mallar konusunda imal edilmesi, kullanılması, satışa sunulması, satılması vb. veya bu amaçla muhafaza edilmesi, ticari marka sahibinin hakkının ihlali olarak kabul edilmektedir.

Ticari marka tescili 10 yıl geçerli olup, talep üzerine her on yıl için uzatılabilir. Rusya Federasyonu'nda satılacak ithal ürünlerin markasının başkası adına kayıtlı olup olmadığı araştırılmalıdır.

Dağıtım Kanalları

Son birkaç yılda ülkedeki dağıtım kanalları özellikle Moskova, St. Petersburg gibi büyük kentlerde düzenli bir yapıya kavuşmuştur. Dağıtım kanallarındaki bu yapılanma büyük kentlerin çevresine de yayılmaya başlamıştır. Son yıllarda özellikle Moskova'da, tüketim malları piyasasında büyük miktarlarda alım yapabilecek ve daha uzun vadeli taahhütlerde bulunabilecek büyük ölçekli perakende mağazaları açılmıştır. Kent merkezinde yer alan halka üzerinde büyük alışveriş merkezleri açılmış ve Moskova perakende sektörü giderek Avrupa ülkelerine benzer bir yapıya kavuşmaya başlamıştır. Alışveriş merkezleri ve büyük mağazalar St. Petersburg, Moskova ve diğer kentlerde giderek yayılmaktadır.

Giderek artan bu profesyonel dağıtım yapısından yararlanılarak pazara ürün sunmak büyük ölçüde kolaylaşmaktadır. Ancak bu kanalların bölgesel kapsamı sınırlı düzeyde olabilmekte ve bu nedenle bazı bölgelere dağıtımda hala sıkıntı yaşanabilmektedir. Bu bölgelerde firmaların değişken bir dağıtım stratejisi izlemesi, yoğun pazarlama faaliyetleri yürütmeleri uygun olacaktır.

Ülkede çok sayıda batı tarzı mağazanın açılmasına rağmen hala dağıtım ve perakendeciliğin önemli bir kısmı büfeler ve açık pazarlar aracılığı ile yapılmaktadır. Pazarda başarılı olan işletmeler dağıtım kanallarında çeşitli seçeneklerin bir karmasını oluşturarak hareket etmektedir.

Firmalarımız için Moskova ve St. Petersburg haricindeki bölgelerde de önemli pazar fırsatları bulunmakta olup, bu fırsatların değerlendirilmesi için firmalar tarafından pazarın yerinde araştırılmasında yarar görülmektedir.

St. Petersburg, Rusya'nın Avrupa bölgesine (Uralların batısı) yönelik tüketim ve sanayi mallarının ana giriş limanıdır. Vladivostok ise Rusya'nın Uzakdoğusu için ana giriş limanıdır. Çok geniş topraklara yayılan Rusya'da genel olarak taşımacılık altyapısı yeterince gelişmemiş olup, yeni yatırımlara ihtiyaç bulunmaktadır. Ülke içi yük taşımacılığının büyük çoğunluğu demiryolları ile yapılmaktadır. Karayolları ağının genişletilmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Tüketici Tercihleri

Rusya'daki tüketici davranışları, dünyanın herhangi bir ülkesinde yaşayan tüketicinin davranış kalıplarından genel olarak bir farklılık göstermemektedir.

Bireysel davranış dikkate alındığında, gelirine göre tasarruf eğilimi yüksek olmayıp, tüketim eğilimi yüksektir. Rusya için yeni olan, reklamların tüketici üzerindeki etkisinin yüksek olmasıdır. Tanıtım ve reklam tüketici tercihlerini değiştirebilmektedir. Promosyon, satışlar üzerinde etkili olabilmektedir.

Rus tüketicisinin öncelikle dikkate aldığı unsurlar, fiyat ve kalitedir. Tüketim mallarına olan talep ise yüksektir. Gelir dağılımı düşük olan kesimler öncelikle ihtiyaç karşılama yönünde hareket etmektedir. Ancak, zaman içerisinde çok çeşitli ithal tüketim malı ülkeye girdiğinden kalite tercihi ön plana çıkmıştır. Orta ve üst gelir grubunda kalite ve marka önemli bir unsurdur. Gelişmiş ülke ürünlerine yoğun bir ilgi vardır. Menşe ülke mal tercihinde etkili olmaktadır. Ülkemiz menşeli ürünler hakkında, bavlul ticaretinin etkisiyle olumsuz bir imaj vardır.

Temel pazarlama yöntemleri bu ülkede yeni yeni yayılmaktadır. Alışverişlerde tüketici tarafından kullanılan ödeme şekli nakit ödemedir. Rusya'nın değişik etnik gruplardan oluşan bir nüfusu barındıran ve çok geniş bir ülke olduğu dikkate alınmalı ve tüketici zevk ve tercihlerinde de bu durum göz ardı edilmemelidir.

Reklam ve Promosyon

Televizyon, radyo, basılı materyaller, billboardlar Rus pazarında reklam ve promosyon faaliyetlerinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Ülkede uluslararası standartlarda hizmet veren çok sayıda yabancı ve yerli reklam ajansı bulunmaktadır.

Küresel krizin etkilerinin ülkede Ekim 2008'den itibaren hissedilmeye başlanmasıyla birlikte çok sayıda firma reklam harcamalarını kısmıştır. Bununla birlikte reklam ajansları yaklaşımlarını gözden geçirerek geleneksel reklam faaliyetleri yerine standart dışı, farklı iletişim yöntemlerini kapsayan iletişim karması uygulamasına geçmiştir. Bu karma içinde posta ile reklam, ticari programlar, yerel medya, reklam kampanyaları yer almaktadır.

Aşağıdaki listede ülkedeki belli başlı görsel ve yazılı medya kuruluşları yer almaktadır.

Televizyon Kanalları

ORT <http://www.1tv.ru/>

NTV <http://www.ntv.ru/>

RTR <http://www.rutv.ru/?d=0>

STS <http://www.ctc-tv.ru/>

Radyo İstasyonları

Radio of Russia <http://www.radiorus.ru/>

Echo of Moscow <http://www.echo.msk.ru/>

Russian Radio <http://www.rusradio.ru/>

Europa Plus <http://www.europaplus.ru/>

Shanson <http://www.chanson.ru/>

Basılı Medya

Günlük Gazeteler

Komsomolskaya pravda <http://www.kp.ru/>

Moskovsky komsomolec <http://www.mk.ru/>

Kommersant <http://www.kommersant.ru/daily.aspx>

Haftalık Gazeteler

Arguments and facts <http://www.aif.ru/>

Komsomolskaya pravda Tolstushka (weekly thick version of KP) <http://www.kp.ru/>

Antenna <http://www.antenna-telesem.ru/>

Haftalık Dergiler

7 Days <http://www.7days.ru/www.nsf/All/Index.html>

MK Bulvar <http://www.mk.ru/blogs/idmk/Bulvar/>

TV Park <http://www.tv-park.ru/>

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Diğer pazarlarda olduğu gibi Rusya pazarında da başarılı pazarlama ve satış için işletmelerin ürünleri ve ürünleriyle birlikte sundukları hizmetleri ülkenin ticari ortamının ve iş kültürünün gereklerine göre adapte etmeleri gerekmektedir. Pazardaki fırsatların iyi tanımlanması ve değerlendirilmesi, potansiyel alıcıların bulunması için firmalarımız tarafından yerinde pazar araştırması çalışmaları yapılması yararlı olacaktır. Pazardaki iş ortağının seçimi önemli bir husus olup, olası iş ortağının iş çevrelerindeki güvenilirliği ve repütasyonuna ilişkin araştırma yapılması gereklidir. Rusya'da firmaların ticaret ve sanayi odalarına üyelik zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu nedenle firmaların güvenilirliğini öğrenmekte sıkıntılar yaşanmaktadır. Ayrıca firma sahipleri sıklıkla değişmektedir. Bu da firma güvenilirlik araştırmasını zorlaştırmaktadır. Pazarda yapılacak araştırmalar sırasında çok sayıda firma ile görüşmek, firmaların ofislerini ziyaret etmek firma ile ilgili genel bir bilgi verecektir.

Rusya'daki firmalar ile ticari ilişkilerin kurulması öncesinde ve bu ilişkilerin kurulmasından sonra da pazarın ziyaret edilerek pazar koşullarının, özelliklerinin saptanması ve izlenmesi önemle tavsiye edilmektedir. Rusya'da ürün pazarlama sabır isteyen bir iştir. İhracatçılarımızın Rusya pazarında başarıyı uzun vadeli bir süreç olarak değerlendirmeleri ve ivedi sonuçlar beklememeleri gerekmektedir. Pazarı ilk kez giriş yapacak firmalarımızın pazarda halihazırda bulunan Türk firmaları, Rus-Türk İşadamları Birliği, T.C. Moskova Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği gibi kurum ve kuruluşlarla irtibata geçerek görüş ve önerilerinden yararlanmaları faydalı olacaktır.

İhracatçılarımızın ülkeye yönelik ihracat planlarında reklam, promosyon ve ülkeye düzenli ziyaretler yer almalıdır. Özellikle kamu kurumları ile ilişkilerin yürütülmesinde profesyonel destek alınmalıdır. Bunun için yerel bir personel istihdam edilebilir. Ayrıca muhasebe, hukuk, gümrük işlemleri gibi konularda da profesyonel yardım alınmalıdır. Rus iş ortağının pazara ilişkin beklentilerinin karşılanması firmalarımız için pazarda uzun vadeli başarı anlamına gelmektedir. Bu nedenle firmalarımızın Rus iş ortakları ile hem kendi hedeflerinin gerçekleştirilmesi hem de pazardaki beklentilerin karşılanmasının sağlanması için düzenli olarak iletişim kurmalarında yarar vardır.

Ülkedeki test etme ve belgelendirme, satış sonrası hizmetler, gümrük işlemleri, depolama Rusça pazarlama ve ürün kullanım materyalleri konularındaki gereklilikler hakkında Rus alıcılardan ayrıntılı bilgi edinmekte fayda görülmektedir.

İhracatçılarımızın ülkedeki ithalatçı firmalar ile ilişkilerinde belli bir güven tesis edilene kadar akreditifli ödeme şeklini ya da mümkünse peşin ödeme şeklini tercih etmelerinde yarar vardır. Ticarete konu olacak mal ve hizmetin fiyatlandırmasında döviz kuru dalgalanmalarının da hesaba katılması gereklidir.

Rus alıcıların satın alma kararlarında uygun fiyat önemli bir faktördür. Bununla birlikte Rus alıcılar kalite konusunda da hassastır. Bu iki faktörün uyumuna bu nedenle dikkat edilmelidir. Rus alıcılar ayrıca tanınan ve güvenilir ithal ürünlere para harcamaktan çekinmemektedir. Bu nedenle reklam satışı etkileyen önemli bir pazarlama faaliyetidir.

Ulaştırma ve Taşımacılık Maliyetleri

Türk Hava Yolları İstanbul-Moskova arasında günde 3 defa olmak üzere her gün tarifeli uçuşlar düzenlemektedir. Rus hava yolu şirketi Aeroflot'un da her gün İstanbul'a uçuşları vardır.

Kent içi ulaşımda, özellikle Moskova'da iş görüşmelerine saatinde ulaşmak için metronun tercih edilmesinde yarar bulunmaktadır. Moskova'da trafik yoğunluğu önemli bir sorundur. Kısa mesafeler için trafikte uzun saatler seyredilebilmektedir. İş görüşmeleri için adres verilirken genellikle en yakın metro istasyonu da belirtilmektedir. Metro istasyonları Kiril alfabesi ile yazılmaktadır. Bu nedenle hem Latin hem de Kiril alfabeleri ile hazırlanmış bir metro haritası temin edilmesi yararlı olacaktır.

Taşımacılık Maliyetleri

Rusya ile ülkemiz arasında karayolu taşımacılığı sırasında yaşanan sıkıntılar aşılmış bulunmaktadır.

Türkiye'den Rusya'ya karayolu taşımacılığı Ukrayna ve Beyaz Rusya üzerinden gerçekleştirilmektedir. Ayrıca malların Novorossisk limanına kadar gemi ile, buradan karayolu ile taşınması da sıklıkla tercih edilen bir taşıma şeklidir.

Ürünlerin karayolu ile Rusya'ya ulaşması 7-8 gün sürmekte, ürünler gümrüklerde yaklaşık 2 gün beklemekte ve sonuç olarak alıcıya yaklaşık 10 günde ulaştırılmaktadır.

Taşımacılık maliyetleri tercih edilen taşıma türüne, döneme, taşınan malın cinsine ve miktarına göre değişmektedir. Bununla birlikte, TIR ile yapılan taşımalarda maliyet, TIR başına 6 000-7 000 \$ arasında değişmektedir.

► İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Ticari Etkileşim Kültürel Faktörleri

Rusya Federasyonu'nda ticari bağlantıların yapılmasında kişisel görüş, itibalar önemli yer tutmaktadır. Ticari faaliyette bulunan şirketlerin mali durumu ve güvenilirliği konusunda bilgi teminine yönelik bir veri tabanı mevcut değildir. Rusya Federasyonu'nda ticari faaliyette bulunmak için Ticaret ve Sanayi Odalarına kayıt mecburiyeti yoktur. Rus firmaları Odalarına kayıt olmaksızın faaliyet gösterebilir. Bu nedenle, firma güvenilirliği konusunda büyük firmalar hariç kişisel görüşler önemlidir.

Ticari kontratlarda anlaşmazlıklarda çözüm yolu belirtilmelidir. Ancak, ticari ilişkilerin anlaşmazlıkla sonuçlanması ve yabancı firmanın mahkeme kararı ile haklı bulunması durumunda bile uygulamada takip hukukunun etkin olmaması nedeniyle alacakların tahsili mümkün olmayabilmektedir. Bu nedenle, mal bedelini garanti altına alacak ödeme sistemlerine dış ticarete ağırlık verilmelidir.

Ticari kontratların yapılmasında karşılıklı kişisel ilişkiler önemlidir. Konsinye satış yapan firmalarımızın mal bedellerini tahsilde problemlerle karşılaştıkları görülmektedir.

Ticari ve mali mevzuatın karmaşık olması nedeniyle problemlerle karşılaşılacağı dikkate alınarak, gerekli konularda danışmanlık hizmeti alınmalıdır.

Rusya Federasyonu'ndaki tüccarlar, yabancı firmaların Rusya Federasyonu'nda temsilcilik veya deposunun olup olmadığı hususuna ağırlık vermekte, küçük ve orta çaplı Rus tüccarlar sermayeleri oranında bu depolardan mal temini yoluna gitmektedirler. Doğrudan ithalat ise bu tür tüccarlarca tercih edilmemektedir.

Ülke koşullarına hakim, Rusça-Türkçe çeviri yapan tercüman veya yerel personel kullanılmasında fayda görülmektedir.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu Vatandaşlarının Karşılıklı Seyahatlerine İlişkin Usullere Dair Anlaşma" Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ile Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov tarafından Ankara'da 12 Mayıs 2010 tarihinde imzalanmıştır.

Bu çerçevede, hususi, hizmet ve umuma mahsus pasaport hamili Türk vatandaşları ile hizmet ve umuma mahsus pasaport hamili Rus vatandaşları birbirlerinin ülkelerinde 30 günden fazla kalmayacak şekilde vizesiz olarak seyahat yapabileceklerdir. Vize muafiyeti 180 gün içerisinde 90 günü aşmayacak şekilde geçerli olacaktır.

Söz konusu Anlaşma her iki ülkede gerekli yasal süreç tamamlandıktan sonra yürürlüğe girecektir.

Rusya Federasyonu'na varışta otel dışındaki yerlerde kalacak olanların 3 iş günü içerisinde polise (UVİR) kayıt yaptırılmaları gerekmektedir.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

1-2 Ocak : Yeni Yıl
7 Ocak : Ortadoks Yeni Yılı
8 Mart : Uluslararası Kadınlar Günü
1-2 Mayıs : İşçi ve İlbahar Bayramı
9 Mayıs : Zafer Bayramı
12 Haziran : Bağımsızlık Günü
7 Kasım : Milli Uzlaşma Günü
12 Aralık : Anayasa Bayramı

Rusya Federasyon'unda, resmi tatil günleri cumartesi ve pazara denk gelirse, bir sonraki iş günü tatil olmaktadır. Çalışma saatleri Pazartesi-Cuma 09.00-18.00. Bankalar da genellikle 09.00-18.00 arasında açık bulunmaktadır. Bazı bankalar (Sberbank dahil) Cumartesi günleri 09.00-13.00 arasında çalışmaktadır. Posta ofisleri, hafta içi 08.00-19.00 arasında, hafta sonları (Cumartesi) 10.00-14.00 arasında açık bulunmaktadır.

Haftalık çalışma saati ortalama 40 saattir.

Yerel Saat

Rusya'nın yerel saati Türkiye yerel saatinden bir saat ileridir.

Telefon Kodları

Ülke Kodu : + 7

Rusya içinde şehirlerarası görüşmeler için 8 ile hat alınmaktadır.

Moskova : 495 veya 499
St. Petersburg : 812

Kaliningrad : 0112
Irkutsk : 3952
Magadan : 41322
Krasnoyarsk : 3912
Murmansk : 8152/81522
Nizhniy Novogorod : 8312
Novorossisk : 86134
Novosibirsk : 3832
Samara : 8462
Vologda : 81722
Vologograd : 8442
Vladivostok : 4232

► Genel Değerlendirme ve Öngörüler

Rusya Federasyonu'nun ithalatında tüketim mallarının ağırlığı devam ettiği sürece ülkemiz menşeli tüketim mallarına bu pazarda ihtiyaç duyulması beklenilmektedir. Ülkemiz menşeli ürünler Rusya pazarında fiyat ve kalite olarak rakiplerine göre avantajlı konumda bulunmaktadır. Ülkemizin coğrafi konumu da diğer ülkelerle rekabet açısından, ülkemizi avantajlı duruma getirmektedir.

Moskova, St. Petersburg gibi büyük kentlerde artan harcanabilir gelir ve bölgelerin önemli kentlerindeki büyüme tüketim malları ihracatı bakımından önemli fırsatlar sunmaktadır. Özellikle otomotiv ve otomotiv yan sanayi, bilgisayar donanım ve yazılımları, kozmetik ve kişisel bakım ürünleri, inşaat malzemeleri gibi sektörlerde potansiyel bulunmaktadır.

Firmalarımız için Moskova ve St. Petersburg haricindeki bölgelerde de önemli pazar fırsatları bulunmakta olup, bu fırsatların firmalar tarafından araştırılmasında yarar bulunmaktadır.

Artan tüketim ve değişen tüketim alışkanlıklarına bağlı olarak "franchising" ülkede giderek yaygınlaşmaktadır.

Enerji, ulaştırma, makine ve sağlık sektörlerinde son yıllarda güçlü büyüme gözlenmiştir. Bu bakımdan petrol ve gaz ekipmanları ve hizmetleri, uçak yan sanayi, tıbbi gereçler, ilaçlar, tarım makineleri, iş makineleri sektörlerinde de önemli fırsatlar bulunmaktadır.

Bavul ticaretinin uzun vadeli bir ticaret şekli olmadığından hareketle, firmalarımızın uzun vadeli pazarlama stratejilerine ağırlık vermeleri uygun olacaktır.

Rusya pazarında başarı sağlayan firmalarımızın ortak özellikleri pazara uzun vadeli bir bakış açısı ile yaklaşmak, ülkede ofis, depo, mağaza kurmak sureti ile bir dağıtım ağı oluşturmak, ülke koşullarına hakim, vasıflı yerel personel istihdam etmek olmuştur. Firmalarımızın ülkeye yönelik ihracat planlarını hazırlarken bu faktörleri göz önünde bulundurmaları, sabırlı olmaları ve ürünlerine en uygun yaklaşımı belirlemek üzere pazarda araştırma gerçekleştirmeleri gerekmektedir.

► Tarım ve Gıda Ürünleri İhraç Potansiyelimiz

Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Toplam İthalatı 2009 (milyon dolar)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 (milyon dolar)	Türkiye'nin Toplam İhracatı 2010 (milyon dolar)	Dünya İthalatında Ülkenin Payı 2009	Türkiye'nin Ülkeye İhracatındaki Değişim 2009-2010 (%)	Ülkenin Toplam İthalatındaki Değişim 2008-2009 (%)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 Aylık Veriler*	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2011 Aylık Veriler*	Ülke İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)	Ülkenin Türkiye'ye ve Rakip Ülkelere Uyguladığı Gümrük Oranları
Kanatlı Etleri	0207	Kanatlı etleri	1089	0,06	203	1,3	100	-40,0	-	-	ABD(%68) Brezil.(%13) Almanya(%9) Fransa(%6) Danim.(%)	BDT ülkeleri %0, Türkiye, ABD, AB ülkeleri ve Brezilya'nın dahil olduğu MFN ülkeleri için % 25 (en az 0,2 Euro/kg) ve %80 (en az 0,7 Euro/kg) (KDV %10)
Endüstriyel Bitkiler	2401	Tütün	1041	15,8	401	9,0	-44	14	-	-	Brezilya (%31) Hindistan (%9) ABD (%7) Malavi (%5) Türkiye (%6)	Türkiye %5 (Türkiye için GSP kapsamında %25 gümrük vergisi indirimi mevcut), BDT %0
Yaş Meyve Sebze	0805	Narenciye	1018	2,8	863	1,3	7,7	-40	-	-	Türkiye (%26) Fas (%19) Mısır (%11) G. Afrika (%11) Çin (%9)	Türkiye dahil MFN kapsamındaki diğer ülkeler % 5. Portakal, Greyfurt: (0,02 Euro/ kg'dan az olmamak üzere) Mandalina: (0,03 Euro/ kg'dan az olmamak üzere) Limon (0,035 Euro/ kg'dan az olmamak üzere)Türkiye için GSP kapsamında %25 G.V. indirimi
												Türkiye: 1 Ocak- 31 Mart arası; 0,08 Euro/ kg'dan az olmamak üzere %15, 1-30 Nisan arası; 0,08 Euro/kg'dan az olmamak üzere

Yaş Meyve Sebze	070200	Domates (taze)	649	248	477	9,3	25	3	-	-	Türkiye (%49) Çin (%9) Ukrayna (%7) Fas (%5) Özbekist. (%4)	%15, 1-14 Mayıs arası; 0,08 Euro/kg'dan az olmamak üzere % 15, 15-31 Mayıs arası; 0,12 Euro/kg'dan az olmamak üzere % 15, 1-30 Haziran arası; 0,12 Euro/kg'dan az olmamak üzere % 15, 1-31 Ekim arası; 0,12 Euro/kg'dan az olmamak üzere % 15 1 Kasım-20 Aralık arası; 0,08 Euro/kg'dan az olmamak üzere % 15 21-31 Aralık arası; 0,08 Euro/kg'dan az olmamak üzere % 15 Türkiye için GSP kapsamında %25 G.V. indirimi (KDV: % 10)
Kesme Çiçek	0603	Kesme çiçek	500	3,7	26	7,2	-14	-10	-	-	Hollanda (%40) Ekvator (%36) Kolombiya (%13) Kenya (%5) İsrail (%2)	Türkiye dahil MFN ülkeleri (0,9 Euro/ kg'dan az olmamak üzere %15) Türkiye için GSP kapsamında %25 gümrük vergisi indirimi mevcut
Şekerli ve çikolatalı mamuller	1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahz.	459	3,0	365	2,7	-29	-17,0	-	-	Ukrayna(%54) Almanya(%15) Polonya(%10) İtalya(%6) Belçika(%3)	Gel. Ol. Ülk., MFN ve Türkiye; Çikolatalar (18069090 için %20, diğerleri için Türkiye ve diğer MFN: 0,6 Euro/kg, 'dan az olmamak üzere % 20 Genel olarak;

Meyve Suyu	2009	Meyve Suyu	314	3,1	174	2,4	139	-25	-	-	Çin(%18) Brezilya(%18) Hollanda(%13) İsrail(%9) Ukrayna(%8)	0,0/ Euro/lt. den az olmamak üzere %15. Bazı ürünlerde % 0.Türkiye için GSP kapsamında domates ve elma suyu hariç %25 gümrük vergisi indirimi mevcut
Şekerli ve çikolatalı mamuller	1704	Kakao içermeyen şekerli mamuller	167	8,3	279	2,2	2,5	-10	-	-	Polonya (%26) Ukrayna(%21) Çin (%9) Türkiye (%6) Çek Cum. (%6)	Çikletler: BDT Ülkeleri: %0, Türkiye ve diğer MFN ülkeleri ve gelişmekte olan ülkeler: % 20 (1,2 EUR/kg'dan az olmamak üzere), diğer ülkeler % 40 (2,4 Euro/kg'dan az olmamak üzere) Boğaz pastilleri: Türkiye ve diğer MFN % 10, BDT % 0, Diğer: Türkiye ve diğer MFN; % 20 (0,25 kg/EURO'dan az olmamak üzere), bdt % 0, Gelişmekte olan; % 20 (0,25 kg/EURO'dan az olmamak üzere), diğer ülkeler % 40 (0,5 kg/EURO'dan az olmamak üzere),
												Çikletler: BDT Ülkeleri: %0, Türkiye ve diğer MFN ülkeleri ve gelişmekte olan ülkeler: % 20 (1,2 EUR/kg'dan az olmamak üzere), diğer ülkeler % 40 (2,4 Euro/kg'dan

Şekerli ve çikolatalı mamuller	1704	Kakao içermeyen şekerli mamuller	167	8,3	279	2,2	2,5	-10	-	-	Polonya (%26) Ukrayna(%21) Çin (%9) Türkiye (%6) Çek Cum. (%6)	az olmamak üzere) Boğaz pastilleri: Türkiye ve diğer MFN % 10, BDT % 0, Diğer: Türkiye ve diğer MFN; % 20 (0,25 kg/EURO'dan az olmamak üzere), bdt % 0, Gelişmekte olan; % 20 (0,25 kg/EURO'dan az olmamak üzere), diğer ülkeler % 40 (0,5 kg/EURO'dan az olmamak üzere),
Kuru Meyveler	080620	Kuru üzüm	92	6,8	418	7,3	-28	29	-	-	İran (%36) Özbekist. (%19) Afganist. (%15) Türkiye (%11) Tacikistan (%7)	Türkiye dahil MFN ülkeleri %5 (Türkiye için GSP kapsamında %25 gümrük vergisi indirimi mevcut.BDT ülkeleri ve Afganistan %0
Zeytinyağı	200570	Zeytin	89	0,5	107	5,8	150	24	-	-	İspanya (%96) Yunanistan (%3) İtalya (%1) Türkiye (%0,3) Portekiz (%0,1)	Türkiye dahil MFN ülkeleri (%15) Türkiye için GSP kapsamında %25 gümrük vergisi indirimi mevcut
Dondurulmuş meyve sebze	0710	Dondurulmuş sebze	80	0,002	45	1,3	-103,3	4	-	-	Polonya (%6) Çin (%16) Ukrayna (%10) Hollanda (%4) Belçika (%3)	Türkiye'nin de içinde olduğu MFN ülkeleri için % 15,Türkiye için GSP kapsamında %25 gümrük vergisi indirimi mevcut, BDT ülkeleri için %0
Kuru Meyveler	081310	Kuru kayısı	78	43	351	19,6	34	39	-	-	Tacikistan (%52) Türkiye (%41) Özbekistan (%6) Almanya (%0,3) İran (%0,2)	Türkiye dahil MFN ülkeleri %5 (Türkiye için GSP kapsamında %25 gümrük vergisi indirimi mevcut)

											BDT %00	
Sert Kabuklu Meyveler	080250	Antep fıstığı	74	0	14	4,6	-	51	-	-	İran (%68) ABD (%31) Çin (%1) Vietnam (%0,2) Avustralya(%0,2)	Türkiye'nin de içinde olduğu MFN ülkeleri için (%5), gelişmekte olan ülkeler için % 5, diğer ülkeler için % 10 Türkiye için GSP kapsamında %25 gümrük vergisi indirimi mevcut, BDT ülkeleri (%0)
Makarna	1902	Makarna	66	0,07	186	1,3	17	-24	-	-	İtalya (%42) Vietnam(%17) G. Kore(%8) Ukrayna(%7,1) Almanya(%7,1)	Türkiye dahil MFN ülkeleri (0,06 Euro/kg'dan az olmamak kaydıyla %15) BDT Ülkeleri (%0), Gelişmekte olan ülkeler (0,06 Euro/kg'dan az olmamak kaydıyla %15), diğer ülkeler (0,12 EUR/kg'dan az olmamak kaydıyla % 30)
Zeytinyağı	1509	Zeytinyağı	55	1,2	64	1,1	-29	-15	-	-	İspanya(%61) İtalya(%23) Yunanistan(%6) Tunus(%5) Türkiye(%4)	Türkiye dahil MFN ülkeleri (% 5)
Dondurulmuş meyve sebze	2004	Diğer dondurulmuş sebzeler	53	0,04	10	1.0	1233,3	0	-	-	Polonya (%62) Hollanda (%32) Belçika (%4) Almanya (%0,5) ABD (%0,5)	Türkiye'nin de içinde olduğu MFN ülkeleri için 0,075 Euro/kg'dan az olmamak üzere % 15 Türkiye için GSP kapsamında %25 gümrük vergisi indirimi mevcut, BDT ülkeleri % 0
											BDT Ülkeleri	

Bisküvi	190531	Tatlı Bisküviler	49	0,3	171	0,9	-70	0,9	-	-	Ukrayna (%44) G.Kore (%10) Almanya (%7) İtalya(%6) Danimar. (%5)	(%0), Türkiye dahil MFN ülkeleri (0,15 Euro/kg'dan az olmamak kaydıyla %15)
Dondurulmuş meyve sebze	0811	Dondurulmuş meyve	42	0,04	37	1,5	100	-10	-	-	Polon. (%54) Çin (%27) Belçika (%8) Sırbis. (%4) Yunan. (%1)	Türkiye'nin de içinde olduğu MFN ülkeleri için 10% Türkiye için GSP kapsamında %25 gümrük vergisi indirimi mevcut, BDT ülkeleri % 0
Sert Kabuklu Meyveler	080222	Fındık (kabuksuz)	40	28	892	3,3	100	-32,0	-	-	Azerbay.(%59) Türkiye(%38) Gürcistan(%2) Almanya(%0,3) Litvanya(%0.1)	Türkiye (kabuksuz fındık için %0, kabuklu fındık için %5 GSP kapsamında %25 gümrük vergisi indirimi mevcut, işlenmiş fındık ürünleri için %15) BDT ülkeleri (%0)
Bisküvi	190532	Waffle ve Gofretler	35	0,5	106	1,6	-17	-4	-	-	Polonya (%38) Ukrayna (%26) Almanya (%25) Avusturya (%6) Türkiye (%1,5)	Türkiye ve AB ülkeleri dahil MFN ülkeleri (0,15 Euro/kg'dan az olmamak üzere % 15), Ukrayna % 0, BDT ülkeleri % 0
Maya	2102	Maya	29	10	177	1,7	-10	0	-	-	Fransa (%40) Çin (%15) Türkiye (%11) Ukrayna (%11) Macarist. (%5)	BDT Ülkeleri (%0), Ukrayna (% 0), Türkiye, AB ve Çin dahil MFN ülkeleri; 0,25 Euro/kg'dan az olmamak üzere % 30

Kaynak : Tablonun hazırlanmasında Türkiye'ye ilişkin rakamlarda TUIK, diğer ülkelere ilişkin istatistik rakamlarında UN-ITC TradeMap, gümrük vergisi konusunda AB ülkeleri için TARIC diğer ülkeler için kendi gümrük idarelerinin verileri kullanılmıştır.

* Veriler 3 aylıktır.

Bisküvi

(gtip: 190531, 190532)

2009 yılında Rusya'nın tatlı bisküviler ithalatı bir önceki yıla göre % 22 azalarak 48.5 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Ancak, Rusya'nın ithalatındaki azalışa karşın, Türkiye'nin Rusya'ya olan tatlı bisküviler ihracatı 2009 yılında % 85 oranında artarak 1.106.000 \$'a ulaşmıştır. Rusya'nın bisküvi ithalatında Ukrayna, Almanya, İtalya ve Danimarka'nın pazar paylarını ciddi oranda artırdığı ve Rusya'nın ithalatının % 72'sinin adı geçen 4 ülke tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Türkiye'nin Rusya'nın tatlı bisküvi ithalatından aldığı pay % 2.3'tür.

Geleneksel olarak Rusya'da bisküvi tüketimi oldukça yüksek olmakla birlikte, yaşanan ekonomik sorunlardan dolayı halk, daha ucuz ürünlere doğru yönelmektedir. Ancak, buna rağmen Rusya'da sağlıklı gıdalara eğilim artmaktadır. Sektörde en fazla rağbet gören bisküvi çeşidi çikolata kaplı bisküviler olurken, ardından sandviç bisküviler gelmektedir. Bunun yanında Rusya'daki tüketicilerin sağlıklı gıdalara yönelmesine paralel olarak, çocuklar için tam tahıllı ve kalsiyum açısından zengin; erişkinler ve diyabetliler için şekersiz ve lif oranı yüksek gibi besin öğeleri zenginleştirilmiş sağlıklı ürünlere olan ilgi artmaktadır.

2009 yılında Rusya'nın tatlı ve tuzlu bisküvi perakende sektörü 2008 yılında göre %7,3 büyüyerek 89.5 milyar Ruble'lik satış hacmine ulaşmıştır. Miktar olarak da %1.7 artarak 308.000 tondan 313.000 tona ulaşmıştır.

Dondurulmuş Meyve Sebze

(gtip: 0710, 0811, 2004)

Rusya dondurulmuş gıda sektörünün perakende satış hacmi 2009 yılında % 13.3 oranında artarak 180.6 milyar ruble'ye ulaşmıştır. Tüketici talebinin artması, hızlı yaşam koşulları, artan çalışan sayısı ve ücretlerdeki yükselme pazarın büyümesine neden olan başlıca faktörlerdir. Rus pazarında talep özellikle yaz ve sonbaharda, yaş meyve sebzelerin bol ve ucuza bulunduğu aylarda düşmektedir. Pazarda ithal ürünler %80 oranında pay almaktadır. Polonya pazarda lider durumda olup, tek başına bir Polonyalı firma pazardan %60 oranında pay almaktadır. Piyasada ayrıca zincir mağazaların özel markalı kendi ürünlerinin de önemli bir yeri bulunmaktadır. Ülkemiz açısından pazara yakınlık, ürün bolluğu, çeşitliliği ve ürünlerimizin kalitesi ile bu pazardaki diğer rakiplerle rekabet edebilecek durumda olduğumuz göz önünde bulundurulduğunda, pazardaki varlığımızın önümüzdeki yıllarda artırılarak sürdürülebileceği düşünülmektedir.

Endüstriyel Bitkiler

TÜTÜN (gtip: 2401)

Rusya Federasyonu dünyanın en büyük tütün ithalatçılarından birisidir. Ülkede alkol ve tütün tüketimi son derece yaygındır. Dünya tütün ithalatının yaklaşık %10'u Rusya tarafından gerçekleştirilmektedir. 2009 yılı itibarıyla 1 milyar doları geçen toplam tütün ithalatının 113 milyon dolarlık kısmını şark tipi tütünler oluşturmaktadır. Rusya Federasyonu şark tipi tütün ithalatının % 55'ini Türkiye'den % 23'ünü ise Yunanistan'dan yapmaktadır. Rusya şark tipi tütün pazarında en önemli rakiplerimiz olan Yunanistan ve Bulgaristan'a karşı ülkemizin gümrük vergisi avantajı bulunmaktadır. Rusya Federasyonu bu ülkelerden ithalatta %5 gümrük vergisi alırken Türkiye'ye GSP kapsamında %25 vergi indirimini uygulamaktadır.

Rusya Federasyonu'nda tütün ithalatı yapmasına izin verilen sınırlı sayıda tütün ithalatçısı firmalarla ve sigara üretiminde bulunan kamu ve özel sektör kuruluşları ile yapılacak birebir görüşmelerin bu ülkeye olan tütün ihracatımıza önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Kanatlı Etleri

(gtip: 0207)

Rusya'nın 2008 yılında 2,2 milyon ton'luk toplam kanatlı eti ürünleri üretiminin 2012 yılında 3,3 milyon ton'a ulaşacağı tahmin edilmektedir. FAPRI'nin (Amerika Gıda ve Tarım Politikaları Araştırmaları Enstitüsü) tahminlerine göre; Rusya'nın yıllık toplam piliç eti üretiminin 2018 yılına kadar, diğer üretici ülkelere göre %3 ile en yüksek büyüme oranını yakalaması beklenmektedir. Kanatlı eti üretiminin % 87,5'ini broiler piliç eti (1.925 bin ton) ve % 3,8'ini hindi eti üretimi oluşturmaktadır. Rusya'da hükümet destekli krediler ve ithalatı kısıtlayıcı politikalar sayesinde, piliç eti üretiminde artış gözlenmektedir.

2008 yılında 1,2 milyon ton civarında olan ithalat, 2009 yılında 952 bin ton'a gerilemiştir. Kanatlı eti pazarında ithalatın payı ise %36'dan %27,6'ya düşmüştür. Rusya'nın ithalatının 2018 yılına kadar yıllık ortalama %1 oranında azalacağı ve 1 milyon ton civarında kalacağı tahmin edilmektedir. 2009 kanatlı eti tarife kotası miktarı 1.252 milyon ton'dan 952 bin ton'a düşürülmüş, ABD'nin kota dağılımındaki payı 931 bin ton'dan 750 bin ton'a indirilmiştir. Uzmanlar, kota miktarının azaltılmasıyla birlikte kota fazlası kanatlı eti vergi oranlarındaki artışın, Rusya'daki kanatlı eti perakende fiyatlarını artıracığı görüşünü taşımaktadır. Hükümet 2009 yılı için kotayı aşan kanatlı eti ithalatında vergi oranlarını en az 0,32 €/kg olmak üzere %40 ve yine en az 0,8 €/kg'dan az olmamak koşuluyla %95'e

Rusya'nın son yıllarda kanatlı eti ithalatında miktar olarak azalma olsa da ithalat birim fiyatının arttığı gözlenmiştir.

Rusya'nın kanatlı eti ithal ettiği ülkeler ABD, Brezilya ve AB ülkeleridir. Rusya'nın ABD'ye tanıdığı kanatlı eti ithalat kotası miktarını 2010 yılında %19 oranında azaltacağı bilinmektedir. Bu durum, kanatlı eti ihtiyacını karşılamak üzere başka pazarlar arayışına gireceği ve diğer taraftan yurt içi yatırımlarını artıracığı ihtimalini de beraberinde getirmektedir. Rusya tarafından 2009 yılında ithal edilen toplam 913.216 ton kanatlı eti içinde en büyük payı % 94 ile dondurulmuş parça tavuk eti ve sakatları (1.074.000 ton) almaktadır.

İleri derecede işlenmiş kanatlı eti ürünlerine bakılacak olursa 13,3 bin ton piliç ve 470 ton hindi eti ile hazırlanmış ileri derecede işlenmiş ürün ithalatı gerçekleşmiştir.

Rusya'nın kişi başına tüketimi yılda 24 kg. civarındadır. Bu miktarın %45'i bütün, %31'i parça ve %24'ü ileri işlenmiş olarak tüketilmektedir. Rusya'da tüketiciler için piliç eti hala önemli bir protein kaynağı durumundadır. Artan yem fiyatları ise yurt içi broiler piliç eti üretimi yatırımlarında yavaşlatıcı bir unsurdur.

Rusya'nın ileri işlenmiş ürünlere ilişkin yasağı

2008 Haziran ayında Rusya Tüketici Hakları ve Kamu Sağlığı Federal Servisi (Rosпотребнадзор) tarafından, 1 Ocak 2010 tarihi itibarıyla bebek maması, hamile ve emziren bayanlar ve şeker hastaları için özel gıda ürünleri üretiminde, mekanik olarak ayrılmış ve kolajen içerikli hammaddeler istisna tutulmak üzere, dondurulmuş kanatlı eti kullanılmasını yasaklayıcı bir karar alınmıştır.

Bu yeni kural ile ayrıca, 1 Ocak 2011 yılı itibarıyla ileri işleme kullanılan kanatlı etinin sadece taze veya soğutulmuş (00- 40C arası) olmasına izin verilmektedir.

Aynı kararda, 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren uygulanmak üzere, kanatlı üretiminde, Salmonella ve E. coli gibi patojenlerin yok edilmesi için klorlu anti mikrobiyal yıkama da yasaklanmış, ancak 2008 yılı sonundaki başka bir karar ile bu yasaklama 1 Ocak 2010 yılına kadar ertelenmiştir. Yeni yasaya göre klorun azami düzeyi için mevcut seviyeye göre daha sıkı koşullar getirilecektir. (Mevcut yasal gereklilik uyarınca kanatlı eti soğutmada kullanılan sudaki serbest klor içeriği 50 mg/dm³tür).

Rusya Tarım Ürünleri Denetleme Kurumu (Rossel'hoznadzor) 1 Şubat 2010 tarihinden itibaren Türkiye'den kümes hayvanları ve kümes hayvanları ürünleri ithalatı yasağını kaldırmıştır. Böylece Rusya'nın kuş gribini neden göstererek 2002 yılından beri devam ettirdiği Türkiye'den kümes hayvanları ve kümes hayvanları ürünleri ithalat yasağı söz konusu tarihten itibaren yürürlükten kalkmıştır.

İthalat yasağının kaldırılması girişimleri kapsamında uzman bir Rus heyeti ülkemizde beyaz et sektöründe üretim yapan 17 firmanın tesislerinde incelemelerde bulunmuş olup, 6 Türk firması Rusya Federasyonu'na kümes hayvancılığı ürünleri ihrac etme izni almış bulunmaktadır. Geri kalan 11 firma ise yedek listeye alınmış olup, bu firmaların eksikliklerini Rusya Federasyonu'nun teknik mevzuatında öngörülen ilave şartlar doğrultusunda yerine getirmeleri durumunda Rusya Federasyonu'na beyaz et ihrac etme imkanı doğacaktır.

Bununla birlikte, Rusya Federasyonu 31 Aralık 2009 tarihi itibarı ile ABD'den yapılan ithalata, beyaz etin işlenmesinde klorin kullanıldığı gerekçesiyle kısıtlama getirmiştir. 2008 yılı itibarı ile Rusya'nın en önemli beyaz et tedarikçisi ABD'dir. İkinci sırada ise Brezilya yer almaktadır. Rusya Federasyonu'na yakınlığımız ve son dönemde ilişkilerimizin çok üst düzeyde seyretmesi ve bu yasağın kalkması Türkiye beyaz et sektörü için Rusya pazarında yeni fırsatlar anlamına gelmektedir.

Rusya Federasyonu tarafından Türkiye'ye 500 bin ton beyaz et ithalatı kotası verilmiştir. Rusya, 2010 yılı için toplam beyaz et ithalat kotasını 780 bin ton olarak belirlemiş olup, Rusya'nın 2010 yılında da dünyanın en büyük beyaz et ithalatçı ülkesi olması beklenmektedir.

Kesme Çiçek

(gtip: 0603)

Rus tüketicilerin evlerinde günlük olarak çiçek bulundurmaları ve çiçeklerin geleneksel bir hediye olması nedeniyle Rusya kesme çiçek açısından önemli bir pazardır. Rusya'da artan gelirle birlikte bu pazarın daha da büyüyeceği tahmin edilmektedir. Gül, karanfil, lilyum ve gerbara tüketicilerin tercih etmiş oldukları çiçekler arasında yer almaktadır. Gül çeşitlerinden en çok tercih edilen renkler kırmızı, beyaz ve şampanya rengi olup, kırmızı gül en çok satışı gerçekleştirilen ürünler arasında yer almaktadır. Karanfilde ise çeşitli renkler tercih edilmektedir. Batıl bir inanca göre sarı renk kötü şansı temsil ettiğinden pazarda çok fazla tercih edilmemektedir.

Çiçeklerin en çok verildiği tarih ve zamanlar yaş günleri (yaş günü hediyesine ek olarak), yıldönümleri, Noel ve yeni yıl (genellikle çelenkler şeklinde), sevgililer günü (kırmızı gül veya kalp şeklinde aranjmanlar), kadınlar günü (solidago, gül ve bahar çiçekleri), düğün, cenaze ve başsağlığıdır (gül, lilyum ve karanfil).

Kesme çiçek pazarı toptancılar tarafından kontrol edilmektedir. Toptancılar, sokak satıcıları ve çiçekçi dükkanları ile bazı perakende birimlerine ürün tedarik etmektedir. Sokakta satılan ürünlerin depolanması uygun koşullarda gerçekleştirilmediğinden çabuk bozulabilmektedir.

Rusya'da kesme çiçek yerel olarak da üretilmekte birlikte yerel üretimin kalitesinin ve raf ömrünün göreceli olarak daha düşük olması nedeniyle ithal kesme çiçekler de düzenli olarak talep edilmektedir. Pazarın dörtte üçüne Hollanda ve Ekvator hakimdir. Türkiye'nin pazar payı % 1 civarında olmakla birlikte, Türkiye'nin toplam kesme çiçek ihracatında Rusya Federasyonu'na yapılan ihracatın yaklaşık %

20 gibi önemli bir payı bulunmaktadır.

Kuru Meyveler

KURU ÜZÜM (gtip: 080620)

Rusya'nın 2009 yılı itibarı ile 92 milyon dolarlık kuru üzüm ithalatı bulunmakta olup, ithalatı gittikçe bir önceki yıla göre % 30 oranında artmıştır. Ancak Rusya kuru üzüm ithalatının büyük bir kısmını İran (% 70), Afganistan ve Özbekistan'dan karşılamakta, Türkiye'nin pazardaki payı ise % 11 civarında kalmaktadır. Ülkemizin Rusya pazarında geri planda kalmasının en önemli nedenleri pazarın ihracatçılarımızca yeterince önemsenmemesi ve İran, Afganistan ve Özbekistan menşeli üzümlerin fiyatlarının ülkemiz üzümlerine göre daha düşük olmasıdır. Ayrıca özellikle BDT ülkelerinden kuru üzüm ithalatında sıfır gümrük uygulanması rakip ülkelerin üzümlerinin ülkemiz üzümlerine tercih edilmesinde önemli rol oynamaktadır.

Son yıllarda kuru üzümü değerlendiren unlu mamul üretimindeki artışlar da Rusya'nın gelecekte kuru üzüm ithalatının artacağı sinyallerini vermektedir. Bu yüzden özellikle kuru üzümü değerlendiren büyük unlu mamul üreticileri ile yapılabilecek birebir görüşmelerin Rusya'ya ihracatımıza önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

KURU KAYISI (gtip: 081310)

Dünyanın en büyük kuru kayısı ithalatçılarından birisi olan Rusya Federasyonu'nun 2009 yılı itibarı ile 77 milyon dolar civarında kuru kayısı ithalatı bulunmaktadır. Uluslararası Ticaret Merkezinin verilerine göre, söz konusu ithalatın % 52'si Tacikistan'dan, %41'i Türkiye'den gerçekleştirmiştir.

İthalattaki diğer ülkeler ise Özbekistan, İran ve Çin olmuştur. Rusya'nın bildirdiği kayıtlarda, kuru kayısı pazarında ülkemize rakip olan tek ülke Tacikistan olarak gözükmekle birlikte, bu kayıtların gerçeği yansıtmadığı ve Tacikistan'ın bu ürün açısından ülkemiz için önemli bir rakip olmadığı düşünülmektedir. Gittikçe gelişme gösteren Rusya kuru kayısı pazarı son iki yıl içerisinde %73 oranında büyümüş olup, ülkemizin Rusya pazarına işlenmiş kuru kayısı ürünleri ile de girme gayreti içerisinde olmasında yarar görülmektedir.

Makarna

(gtip: 1902)

Ülkede makarna pazarında en önemli paya İtalya ve Vietnam sahiptir. 2009 yılında Rusya'nın makarna ithalatı bir önceki yıla göre % 24 azalarak 87 milyon dolardan 66 milyon dolara gerilemiştir. Dünya makarna ihracatında önemli bir yere sahip olan ülkemizin Rusya'ya olan makarna ihracatı ise 2009 yılında bir önceki yıla göre azalmıştır. Ukrayna'nın 2009 yılında Rusya'ya makarna ihracatını % 308 gibi önemli oranda artırdığı görülmektedir.

Her ne kadar makarnanın Rusların beslenmesinde önemli bir yeri olsa da, yemeklerde daha çok patatesi tercih etmektedirler. Yaşanan ekonomik sorunlar sonucu Rusya'daki tüketiciler çoğunlukla ucuz makarna ürünlerini tercih etmeye başlamıştır. Değişik makarna soslarının da piyasaya tanıtımı sayesinde önceleri makarnayı daha çok dışarıda İtalyan tarzı restoranlarda yiyen Rusların, artık makarnayı evde de pişirerek tüketmeye yöneldikleri görülmektedir.

Maya

(gtip: 2102)

Dünyada maya ithalatında yaklaşık % 2 gibi bir paya sahip olan Rusya'nın 2009 yılı maya ithalatı 28,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2008 yılında 13,7 milyon dolarlık tutarında maya ihracı ile Rusya'nın maya ithalatında % 48'lik pay ile ülkemiz lider konumda iken, 2009 yılında Türkiye 3.121.000 dolarlık ihracat değeri ile Fransa ve Çin'in ardından 3. sırada yer almıştır.

Meyve Suyu

Rusya'nın 2009 yılı meyve suyu ve konsantreleri ithalatı yaklaşık 314 milyon dolar olup, bu değer yaklaşık 230 bin tona karşılık gelmektedir. İthalatta öne çıkan iki ürün elma suyudur (% 27) ve dondurulmuş portakal suyu (% 22). Ardından % 15'lik payıyla karışık meyve/sebze suları ve % 10'luk payıyla diğer meyve/sebze suları gelmektedir. Rusya'nın meyve suyu ve konsantresi ithalatı ülkeler bazında incelendiğinde öne çıkan ülkeler Hollanda, Brezilya ve Çin'dir. Rusya'nın Hollanda'dan ithalatının % 44'ünü dondurulmuş portakal suları, % 33'ünü ise karışık meyve/sebze suları oluşturmaktadır. Çin'den yapılan ithalatın yaklaşık % 67,7'sini elma suyu oluşturmaktadır. Brezilya'dan yapılan ithalatın da neredeyse tamamını dondurulmuş portakal suyu (% 84,6) oluşturmaktadır. Türkiye'nin Rusya'ya meyve suyu ihracatı yok denecek kadar azdır. 2009 yılında Türkiye'den yapılan meyve suyu ve konsantresi ithalatı 1,3 milyon dolar olup, bu ithalatın çoğunluğu diğer meyve/sebze suyu grubundaki meyve sularıdır. Geri kalan kısmı da karışık meyve/sebze sularıdır. Meyve suyu ihracatımız 2009 yılında küresel ekonomik ve finansal krizin tüm olumsuz etkilerine rağmen yaklaşık %

bu anlamda, ürünün bir aralık ra, ucuzluğu Rusya'nın ise, Rusya ve Rusya'nın pazarlarında Türkiye'nin payı yok denecek kadar az olmakla birlikte artış potansiyeli bulunmaktadır.

Tüketicilerin tercih ettikleri tatlar pek değişiklik göstermemektedir. Karışık meyve/sebze suları hem % 100 meyve suyunda hem de nektarda en çok tercih edilen tattır. Ardından elma ve portakal gelmektedir. Bu iki tat özellikle meyveli içeceklerde tercih sebebidir. Elma, Rusya'da Sovyet zamanından beri tercih edilen geleneksel bir tattır.

Rusya'da meyve suyu ve benzeri içecekler tüketimi 2008 yılında Almanya'yı da geçerek 3.102 milyon litreye çıkmıştır. Önümüzdeki dönemde küresel ekonomik krize rağmen sağlıklı yaşam eğilimlerinin etkisiyle meyve suyu ve benzeri içecekler tüketiminin artması beklenmektedir. Küresel ekonomik krizin etkisiyle tüketiciler daha ucuz olan meyve içeriği düşük meyve suyu çeşitlerine yönelmişlerdir.

Organik Tarım Ürünleri

Organik ürünlerin dış ticaret istatistikleri bulunmamakla birlikte, Rusya'da sağlıklı tüketime yönelik gelişmeye başlayan tüketici bilinci sonucu önümüzdeki dönemde organik tarım ürünlerine önemli bir talebin oluşacağı tahmin edilmektedir. Halihazırda Rusya'da "ilaç kalıntısı yoktur" olarak etiketlenmiş ürünler daha yüksek bir fiyatla tüketiciye sunulmakta ve organik ürünlere yönelik talep düzenli olarak artmaya devam etmektedir.

Genellikle organik ürün tüketicisi 25-45 yaşlarında, yüksek öğrenim görmüş ve büyük şehirlerde ikamet eden bilinçli bir tüketici grubu olup, yıldan yıla artan gelir düzeyi ile birlikte Rusya organik ürün pazarının giderek daha da gelişeceği düşünülmektedir.

Sert Kabuklu Meyveler

ANTEPFISTIĞI (080250)

Antepfıstığında dünya ithalatında yaklaşık % 4,5 gibi önemli bir paya sahip olan Rusya Federasyonu'nda pazarın %68'ine İran hakimdir. ABD ise % 31 payla pazarda ikinci konumdadır. Buna karşılık Türkiye'nin ihracatı oldukça düşüktür. (8. sıradır)

KABUKSUZ FINDIK (080222)

Dünya kabuksuz fındık ithalatında Rusya'nın payı % 4 civarında olup, Türkiye pazarın % 59'una hakimdir. Pazarda Türkiye'yi %40 payla Azerbaycan takip etmektedir.

2007 yılında kabuksuz fındık için gümrük vergisi uygulamasının kaldırılması nedeniyle, fındık ürünleri ihracatında kabuksuz fındık en önemli ürün olmaya devam etmiştir. Aynı karar kabuksuz badem ve kaju fıstığı ile susam tohumu için de uygulanmış olup; Rusya Federasyonu'nun bu ürünlerde de ithalatı önemli miktarda artmıştır. Bu ürünlerin Rusya'nın hızla gelişen şekerli ve çikolatalı mamul sanayisinde girdi olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Katma değere sahip ürünlerin yurt içinde üretimi bu yolla teşvik edilmeye çalışılmaktadır.

İşlenmiş fındık ve Antep fıstığı gibi ürünlerin de gıda sanayisinde kullanılmaları nedeniyle, bu ürünlerde de gümrük vergisi indirimine gidilmesi konusunda girişimlerde bulunulmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Şekerli ve Çikolatalı Mamuller

(gtip: 1704, 1806)

Türkiye'nin şekerli ve çikolatalı mamuller sektörü açısından Rusya Federasyonu'nun özel bir yeri bulunmaktadır. 1990'lı yıllarda en önemli ihrac pazarımız olan bu ülkeye olan ihracatımız 1998 yılından itibaren azalmaya başlamış, izleyen yıllarda istikrarsız bir şekilde artış ve azalışlarla devam etmiştir. 2008 yılı itibarı ile Rusya Federasyonu şekerli ve çikolatalı mamuller ihracatımızda 17,5 milyon dolarla 10. sırada yer almıştır. Ülkeye ihracatımız 2009 yılında % 33 oranında gerileyerek 12 milyon dolar olmuştur. Bu ülkeye ihrac edilen ürün grubunda da istikrarsızlıklar görülmektedir. Örneğin 2003 yılında ihracatın %79'unu çikolatalı mamuller %21'ini şekerli mamuller oluştururken, 2008 yılı ihracatının %67'sini şekerli mamuller %33'ünü ise çikolatalı mamuller oluşturmuştur. İhrac ürünlerimiz içinde %41'lik payla sakızlı ve jöleli şekerlilik mamulleri ilk sırada yer almaktadır. Önceki yıllarda çok düşük tutarda ihracatımızın gerçekleştiği lokum ve helva ihracatımızın giderek artarak 1,42 milyon dolara ulaştığı göze çarpmaktadır.

Rusya Federasyonu şekerli ve çikolatalı mamuller sektörü, yerli ve çok uluslu firmaların bir arada bulunduğu ve yoğun rekabetin yaşandığı bir pazardır. Ülkede 2009 yılı perakende satışları bir önceki yıla göre miktar olarak %1 artış gösterirken, değer olarak artış % 14.6 olarak gerçekleşmiştir. Çikolatalarda birim fiyatlar ortalama %16 artış göstermiştir. Fiyatlardaki bu artış nedeniyle tüketicilerin daha düşük fiyatlı şekerli mamullere yöneldikleri görülmektedir. Pazarda, perakende mağaza zincirlerinin sayısının artışıyla birlikte marketlerin kendi özel markalarını oluşturarak pazarladıkları ürünlerin satışlarının da arttığı görülmektedir. Bu açıdan kokolin grubu başta olmak üzere şekerli ve çikolatalı mamuller için pazarın potansiyel olduğu düşünülmektedir.

Yaş Meyve Sebze

(gtip: 07,08)

Rusya'da sağlıklı ürünler tüketimi günlük yaşamda önemli bir unsur haline gelmeye başlamıştır. Tüketiciler tükettikleri ürünlere daha fazla özen göstermeye başlamışlardır. Bu bağlamda önümüzdeki dönemde yaş meyve ve sebze tüketiminin artmaya devam edeceği tahmin edilmektedir.

Rusya'da birçok perakende zinciri yaş meyve ve sebze çeşitlerini tüketicilere uygun fiyatla sunmakta olup, tüketiciler daha taze oldukları düşüncesiyle açık hava pazarlarının yanı sıra yaş meyve ve sebze ihtiyaçlarını süper ve hipermarketlerden de tedarik etmeye başlamışlardır.

Rusya Federasyonu ile ülkemiz arasında imzalanan protokol gereği yaş meyve sebze ihracatında pestisit kalıntı analizi pazara girişte önemli olup, firmalarımızın kalıntı limit izlenebilirliğe dayalı bir sisteme sahip olmaları gerekmektedir. Dünyanın en önemli yaş meyve ve sebze ithalatçılarından birisi konumunda bulunan Rusya Federasyonu, yaş meyve ve sebze ithalatı ile ilgili benzer protokolleri halihazırda Avrupa Birliği ve Arjantin ile de tamamlamaya çalışarak ithalatının güvenli ürünlerden oluşmasını amaçlamaktadır.

Rusya yaş meyve pazarının yaklaşık %50'sinin ithal meyveden oluştuğu tahmin edilmektedir. İthal edilen en önemli kalemler muz, elma ve portakaldır.

Portakal

Rus tüketicisinin elma ve muzdan sonra en çok tercih ettiği meyve konumunda bulunan portakal tüketimi özellikle Kasım ve Aralık aylarında önemli artış göstermektedir. Narenciye ürünleri bu aylarda hediye olarak da verilmektedir. Tüketiciler son yıllarda markalı ve kaliteli ürünlere ilgi göstermekte olup, bu çerçevede çeşitli ihracatçı ülkeler tanıtım kampanyalarında bu unsurlara özellikle vurgu yapmaktadır.

Elma

Elma Rus tüketicisinin en çok tercih ettiği meyve konumunda yer almaktadır. Rusya Federasyonu'nda tüketim istatistikleri düzenli olarak tutulmamakla birlikte, ortalama bir Rus tüketicisinin yılda yaklaşık 11,9 kg elma tükettiği tahmin edilmektedir.

Rusya Federasyonu'nda elma üretimi yapılmakla birlikte, ülkede bulunan elma ağaçlarının yaşlı ve verimlerinin düşük olması nedeniyle, yurtiçi üretim talebi karşılamaya yeterli gelmemektedir. Yerel olarak üretilen başlıca elma çeşitleri Red Chief, Golden Delicious, Semerenka, Granny Smith, Gala ve Fuji olup, üretim ağırlıklı olarak Rusya'nın Krasnodar, Voronezh ve Lipetsk bölgelerinde gerçekleştirilmektedir. Ülkede elma üretimine yönelik fidan dikimine son yıllarda ağırlık verilmiş olup, önümüzdeki dönemde elma üretiminde ciddi artışlar beklenmesine karşın, artan talep karşısında ithalatın da önemini koruyacağı düşünülmektedir.

2009 yılı Temmuz ayı bir önceki yılın aynı dönemiyle karşılaştırıldığında, ortalama ithal fiyatlarının düşmesiyle birlikte elma ithalatı %36 oranında artmıştır. İthalatın gerçekleştirildiği başlıca ülkeler Arjantin, Çin Halk Cumhuriyeti, Litvanya ve Şili olmuştur.

Limon

2009 yılı ilk yarısında Rusya'da, limon fiyatlarında önemli bir dalgalanma yaşanmamış olup, pazarda bulunan limonlar mevsim farklılığı nedeniyle G. Afrika ve Arjantin'den tedarik edilmiştir. Eylül'ün ilk yarısında ülkemiz kökenli limonlar da Rus pazarında satılmaya başlanmıştır.

Domates

Ülkemizin en büyük pay sahibi olduğu Rusya domates pazarı büyüme kaydetmeye devam etmektedir. Özellikle geçtiğimiz yıl Fas, Çin Halk Cumhuriyeti, İspanya ve Kazakistan gibi ülkeler pazar paylarını artırmaya başlamıştır. Söz konusu durum küresel ekonomik kriz ile birleşince ihracatımız 2009 yılının ilk aylarında olumsuz etkilenmeye başlamıştır.

Zeytinyağı

(gtip: 1509)

Rusya'daki sıvı ve katı yağ perakende satışları miktar olarak 2009 yılında 2006 yılı seviyesine inmiş olup, 1.483.000 ton olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılında satışlar bir önceki yıla göre % 5.6 azalırken değer olarak %6.5 artış kaydederek 136.4 milyar Ruble'den 145.2 milyar Ruble'ye ulaşmıştır.

Rusya, 2009 yılı itibarı ile zeytinyağı ihracatımızda % 1.7'lik payıyla 13'üncü sırada yer almaktadır. Rusya'nın toplam zeytinyağı ithalatı 55 milyar dolar olup, Türkiye % 4.2'lik payı ile 5. sıradadır. Rusya'nın Türkiye'den yaptığı ithalat 2009 yılında bir önceki yıla göre %21'lik bir artış kaydetmiştir. Rusya'nın zeytinyağı ithalatının yaklaşık % 85'i İtalya ve İspanya, zeytin ithalatının ise % 92'si İspanya tarafından karşılanmaktadır.

Ülkede artan gelir düzeyi ve insanların sağlıklı ürün tüketimine merakı sonucu bu ürünün talebi artmaya başlamıştır. Zeytinyağı Rus tüketiciler tarafından sağlıklı ve prestijli bir ürün olarak görülmektedir. Önceleri uluslararası otel zincirleri tarafından tercih edilen zeytinyağı, Rus mutfaklarında da kullanılmaya başlanmıştır. Ancak pazar potansiyeli ülkemiz tarafından yeterince değerlendirilememektedir. Son yıllarda Uluslararası Zeytin Konseyi (UZK)'nin tanıtım programları için hedef ülkeler arasında yer alan Rusya'da Türk zeytin ve zeytinyağının tanıtılması ayrıca önem arz etmektedir. Bu amaçla Rus pazarına girmek isteyen firmalarımızın ülkede düzenlenen fuarlara katılmaları ve Rusça tanıtım broşürleri hazırlamalarının pazara girişte yararlı olacağı düşünülmektedir.

► Sanayi Ürünleri ve Hizmetler İhraç Potansiyelimiz

Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Toplam İthalatı 2009 (milyon dolar)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 (milyon dolar)	Türkiye'nin Toplam İhracatı 2010 (milyon dolar)	Dünya İthalatında Ülkenin Payı 2009	Türkiye'nin Ülkeye İhracatındaki Değişim 2009-2010 (%)	Ülkenin Toplam İthalatındaki Değişim 2008-2009 (%)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 Aylık Veriler*	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2011 Aylık Veriler*	Ülke İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)	Ülkenin Türkiye'ye Rakip Ülkelere Uyguladığı Gümrük Oranları
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8707	Kara taşıtları için karoserleri	892	8	42	19	2726,7	-54			Slovakya(%50) Çek Cum. (%16) Almanya(%11) G. Kore(%10) ABD(%8)	MFN % 15 (ancak 8703 için montaj amaçlı ürünlerde tüm ülkelere % 0 ve 87071090 için MFN 15, 5000 EUR/?ton?dan olmamak üzere)
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	590	75	3.334	0,8	2604,5	-86			Almanya(%24) ABD(%14) Tayland(%13) Japonya(%7) İsveç(%5)	MFN % 5-25
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8407	Kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal veya döner pistonlu motorlar	566	0,7	51	2,0	-23,6	-55			Slovakya(%23) Japonya(%18) Çek Cum.(%15) G. Kore(%10) Almanya(%7)	MFN % 0-10
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8408	Dizel, yarı dizel motorlar	229	3	270	0,7	2513,9	-52			Almanya(%26) İtalya(%23) Japonya(%9) Çin(%8) Finlandiya(%7)	MFN: %0 ila % 10
Elektronik	8528	Televizyon alıcıları, monitörler, projektörler	1.255	8	1.760	1,0	61,0	-60			Çin(%20) Slovakya(%13) Polonya(%12) Malezya(%11) (%11)	Çek Cum. MFN % 0-20
Isıtma, Soğutma ve Havalandırma	8415	Klima cihazları, vantilatörlü, ısı, nem değiştirme tertibatlı	484	18	281	1,8	511,5	8			Çin(%25) Tayland(%12) Almanya(%12) İtalya(%9) G.Kore(%5)	Tüm ülkelere % 0
Beyaz Eşya	8418	Buzdolapları ve soğutucular	579	26	1.521	1,9	50,7	-42			Çin(%18) Almanya(%13) İtalya(%11) Ukrayna(%9) G. Kore(%9)	MFN % 20
Kozmetik ve Kişisel Bakım Ürünleri	3307	Tıraş müstahzarları, Deodorantları ve Diğer Tuvalet Müstahzarlar	343	23	204	4,0	22,7	-21			İngiltere(%23) Almanya(%14) Polonya(%8) Fransa(%8) ABD(%6) Fransa(%28)	MFN % 15

Kozmetik ve Kişisel Bakım Ürünleri	3304	Güzellik/makyaj ve cilt bakımı için müstahzarları	866	10	96	3,7	36,0	-15		Polonya(%15) Almanya(%13) İtalya(%10) ABD(%9)	MFN % 15
Temizlik Maddeleri	3401	Sabunlar	197	57	374	2,8	17,9	-18		Türkiye(%23) Almanya (%15) Ukrayna (%11) Polonya(%11) İngiltere (%8)	MFN % 15
Ambalaj Malzemeleri	3923	Eşya taşıma ambalajı için plastik mamuller	364	15	526	1,0	36,7	-22		Polonya(%19) Çin(%18) Almanya(%11) Ukrayna(%8) İtalya(%7)	Türkiye % 7,5-15, Ukrayna % 0, MFN 10-20
Kağıt ve Karton Ürünleri	4818	Hijyenik Kağıt Ürünleri	762	30	571	4,0	-4,0	-7		Polonya(%28) Macaristan(%16) Ukrayna(%11) Almanya(%8) Çek Cum.(%5)	MFN % 5-20
Takım Tezgahları	8462	Metal şekillendirme-kesme makine ve presleri	334	12	229	4,3	63,0	-46		Almanya(%15) İtalya(%14) İspanya(%14) Polonya(%11) Çin(%9)	MFN % 0-10
Elektrikli Makineler ve Kablolar	8544	Kablo ve Teller	583	41	1.806	0,9	52,9	-41		Çin(%17) Almanya(%17) Finlandiya(%10) Ukrayna(%7) Türkiye(%6)	MFN % 0-20
Medikal Ürünler ve Cihazlar	9018	Elektro medikal cihazlar	1.455	0,3	77	1,9	60,1	-37		Almanya(%24) ABD(%20) Japonya(%13) Çin(%10) Hollanda(%4)	MFN % 0-15
Aydınlatma Gereçleri	9405	Aydınlatma Cihazları	294	8	208	1,2	17,7	-33		Çin(%54) İtalya(%10) Almanya(%8) Polonya(%4) Çek Cum.(%3)	MFN % 5-20
Maden ve Mineraller	2610	Krom cevheri ve konsantreleri	189	16	471	10,9	72,6	-68		Kazakistan(%81) Türkiye(%13) G. Afrika(%3) Umman(%2) Pakistan(%1)	MFN % 5, Türkiye % 3,75 (GSP)
Hazır Giyim	6203	Erkekler ve erkek çocuklar için takım elbiseler, takımlar, ceketler, vb.	318	5	1.286	0,9	-8,5	-18		Çin(%43) Türkiye(%10) İtalya(%9) Vietnam(%4) Bangladeş(%4) Çin(%56)	MFN % 20 (Kilo başına en az 2,5 av

Hazır Giyim	6106	Kadın, kız çocuk için bluz, gömlek (örme)	69	4	628	1,1	125,5	-12	Türkiye(%9) Hindistan(%5) Kırgızistan(%3) İtalya (%3)	BDT: %0 MFN: 3 Avro/kg?dan az olmamak üzere %1 KDV % 10
Hazır Giyim	6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	288	22	2.760	1,0	150,2	-18	Çin(%37) Türkiye(%9) Bangladeş(%8) Hindistan(%8) Özbekistan(%7)	MFN % 20 (Kilo başına en az 2 avro
Hazır Giyim	6110	Kazaklar, süveterler, hırkalar, yelekler ve benzeri eşya (örme)	482	18	1.207	1,0	79,2	-11	Çin(%61) İtalya(%8) Bangladeş(%6) Türkiye(%4) Hindistan(%2)	MFN % 20 (Kilo başına en az 2 avro
Hazır Giyim	6204	Kadınlar ve kız çocuklar için takım elbiseler, takımlar, ceketler, vb.	635	36	1.855	1,4	39,3	-9	Çin(%50) Kırgızistan(%7) İtalya(%7) Türkiye(%6) Fas(%3)	MFN % 20 (Kilo başına en az 2,5 av
Kumaş	5407	Sentetik filament ipliklerinden dokunmuş mensucat	182	127	731	1,3	5,6	-2	Çin(%45) Türkiye(%22) G. Kore(%6) Almanya(%5) Pakistan(%5)	MFN % 10-20
Kumaş	5804	Tüller ve diğer ağ mensucat	13	19	54	1,3	62,0	-3	Çin (%63) Türkiye (%24) İtalya (%3) Yunanistan (%2) Fransa (%2)	MFN % 20
Elyaf ve İplik	5402	Sentetik lif ipliği (diliş ipliği hariç) (toptan)	72	21	433	0,6	133,9	-41	Fransa(%29) Türkiye(%15) Almanya(%13) Çin(%10) Polonya(%7)	MFN %10- Aramidlerden iplikle için MFN % 20
Kumaş	5810	Parça, şerit veya motif halinde işlemler	4	22	78	0,3	6,9	30	Türkiye(%60) Çin(%32) Tayvan(%2) Avusturya(%2) İtalya (%1)	MFN % 20
Kumaş	60	Örme eşya	280	365	1.267	1,5	66,6	-20	Türkiye(%41) Çin(%28) G. Kore(%10) Özbekistan(%7) İtalya(%4)	MFN % 10
Kumaş	5907	Emdirilmiş, sıvanmış veya kaplanmış diğer mensucat (tiyatro dekorları, atölye fonları, vb.)	23	4	17	3,8	-26,7	-53	Çin(%45) ABD(%21) Türkiye(%15) Belçika(%7) İsrail(%5)	MFN % 5
Halı	5701	Düğümlü, sarmalı halılar, yer kaplamaları	3	5	139	0,3	4603,4	-21	Hindistan(%39) Çin(%27) İran(%16) Belçika(%8) Afaanistan(%3)	MFN 1 Avro/m?den olmamak üzere % 2 Gelişmekte olan ülkeler 0,75 Avro/m?den az olmamak üzere %1 (Türkiye bu üründe

											Finlandiya(%5)		
İnşaat Malzemeleri	7324	Demir/çelikten sağlığı koruyucu eşya, tuvalet eşyası ve aksamı	83	10	74	3,8	-5,7	-20			Çin(%37) Almanya(%11) İspanya(%11) Kazakistan(%11) Türkiye(%5)	Kazakistan için % 0 diğerleri için % 15	
İnşaat Malzemeleri	9406	Prefabrik Yapılar	164	0,7	164	3,0	-8,6	-64			Almanya(%21) Finlandiya(%16) Çin (%12) Türkiye(%11) Çek Cum.(%4)	MFN % 5-20	
İnşaat Malzemeleri	3917	Plastikten hortumlar, borular ve bağlantı elemanları	409	99	621	2,7	22,7	-27			Türkiye(%17) Almanya(%15) Çin(%12) Çek Cum.(%9) Belçika(%8)	MFN % 10	
Cam ve Seramik İnşaat Malzemeleri	6908	Seramik karolar	206	3	406	2,2	22,3	-5			İspanya(%42) İtalya(%27) Ukrayna(%9) Polonya(%8) Çin(%7)	MFN % 15	
Cam ve Seramik İnşaat Malzemeleri	7005	Düz cam	46	6	63	0,8	1613,0	-80			Belçika (%29) Çin(%23) Almanya(%10) Çek Cum.(%9) Polonya (%6)	MFN % 15	
Doğal Taşlar	6802	Yontulmaya, inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan hariç)	134	17	813	1,5	44,8	-36			Çin (%33) (%19) (%14) Türkiye (%8)	İtalya Ukrayna İspanya (%7)	MFN % 15
Boya Sanayi	3208	Sentetik boyalar	494	8	98	5,0	33,5	-18			Almanya (%25) (%25) İtalya(%7) Slovenya(%7) Finlandiya(%6)	İsveç	MFN % 5, Türkiye % 3,75 (GSP)
Boya Sanayi	3214	Macunlar, renkli çimentolar ve boyacılıkta kullanılan sıvama mad.	408	5	121	7,1	43,6	-32			Finlandiya (%25) Almanya (%15) Estonya (%10) Belçika (%6)	Polonya (%19)	MFN % 0
Mobilya	9401	Oturmaya mahsus mobilyalar	497	16	542	1,1	177,5	-32			Çin(%24) İtalya(%19) Almanya(%8) Ukrayna(%7) G. Kore(%6)		MFN % 0-20
Mobilya	9403	Diğer mobilyalar	937	19	750	1,6	67,6	-23			İtalya(%36) Çin(%18) Almanya(%10) Polonya(%6) Ukravna(%3)		MFN % 20

İş ve Maden Makineleri	8474	Mineral maddeleri tasnif ve temizlemeye mahsus makineler	1305	23	255	8,1	-3,2	-25		Almanya(%31) Çin(%11) İtalya(%8) Ukrayna(%5) Belçika(%4)	MFN % 0
İş ve Maden Makineleri	8429	Kendinden hareketli buldozerler, greyderler, ekskavatörler, vb.	575	0,5	76	2,2	188,9	-80		ABD(%24) Japonya(%23) Çin(%14) Almanya(%6) G.Kore(%5)	MFN % 0-15
Maden ve Mineraller	2530	Diğer mineral maddeler (Vermikülit, perlit ve kloritler (genleştirilmemiş), kieserit, epsomit (tabii magnezyum sülfatlar)	10	8	46	0,7	95,8	-27		Çin(%19) Almanya(%13) Türkiye(%13) Yunanistan(%10) Ukrayna(%9)	MFN % 5, Türkiye % 3,75 (GSP)

Kaynak : Tablonun hazırlanmasında Türkiye'ye ilişkin rakamlarda TUIK, diğer ülkelere ilişkin istatistik rakamlarında UN-ITC TradeMap, gümrük vergisi konusunda AB ülkeleri için TARIC diğer ülkeler için kendi gümrük idarelerinin verileri kullanılmıştır.

* Veriler 0 aylıktır.

Ambalaj Malzemeleri

(gtip: 3923)

Rusya'nın ambalaj ürünleri üretimi 9 milyar dolar civarındadır. Üretimin % 45'ini kâğıt ve karton ambalajlar, %43'ünü plastik ambalajlar ve %12'sini de diğer ambalajlar oluşturmaktadır. Ülkede birçok yerli ve yabancı firmanın yatırımları ve modernizasyon çalışmaları devam etmektedir. Bu doğrultuda üretimin de önümüzdeki dönemde de çeşitlenerek artacağı tahmin edilmektedir. Bu durum, pazarda rekabetin giderek artmakta olduğunu ve daha da yoğunlaşacağını göstermektedir.

Rusya ambalaj pazarında 3 bin civarında ambalaj firması faaliyet göstermekte ve pazara birçok ürün sunulmaktadır. Firmalar artık yeni ve teknolojik birçok imkana sahiptirler ve bunu da pazara yansıtabilmektedirler. Teknolojik yeniliklerin yanı sıra birçok firma hala geleneksel yöntemlerle çalışmakta ve pazara çok basit ürünleri sunmaktadır. Rusya ambalaj sanayi pazarı yılda ortalama %10 oranında büyüyen bir pazardır. Bugün pazar hacmi 15 milyar doları geçmiştir ve 2013 yılına kadar %7-10 arasında yıllık büyüme beklenmektedir.

Rusya ambalaj sanayi ürünleri ithalatı son beş yılda sürekli gelişme göstererek 2003-2008 yılları arasında ortalama %25 oranında artmıştır. 2007 yılı ambalaj ürünleri ithalatı ise bir önceki yıla göre %19 oranında artarak 4,2 milyar dolar olmuştur. İthalatın %52'sini plastik ambalajlar, yaklaşık %36'sını kâğıt ve karton ambalajlar, %5'ini metal ambalajlar, %4'ünü cam ambalajlar ve %0,2'sini de ahşap ambalajlar oluşturmaktadır. İthal edilen başlıca ürünler ise sırasıyla plastiklerden film ve levhalar, kâğıt ve kartondan-plastik sıvalı, emdirilmiş/kaplı-yüzeyi renklendirilmiş veya baskı yapılmış ambalajlar, oluksuz kâğıt ve kartondan katlanabilir kutular, etilen polimerlerinden filmler, levhalar ve folyolar, plastikten yapışkan yaprak, levha ve filmler, propilen polimerlerinden levha ve filmler, cam damacana, şişe, kavanoz ve ilaç tüpleri, plastikten kapsül ve kapaklar, vinilklorür polimerlerinden levhalar, şeritler, filmler ve folyolar, etilen polimerlerinden torbalar ve çantalarıdır.

Ülkede 1000 civarında plastik ambalaj üreticisi vardır. Bu firmaların %10'u sadece yeniden ekstrüzyon film ve lamine üretimi yapmaktadır. Pazarın modern ambalaj gereksinimi yaklaşık 30 firma tarafından karşılanmaktadır.

Rusya'da en çok kullanılan plastik filmler; polipropilen filmler (%29), gözenekli çok katlı filmler (%22) ve polietilen (%18) filmlerdir. Bu ambalaj malzemelerinin kullanımındaki artış eğiliminin önümüzdeki yıllarda da devam etmesi beklenmektedir. Pahalı olmayan polistiren filmler ve tek katlı filmlerin pazar payı giderek azalmaktadır.

Pazarda en çok kullanılan sert plastik ambalajlar ise polipropilen ambalajlardır. Bu ambalaj grubunun tüketimdeki payı %44'tür. Kullanılan diğer önemli sert plastik ambalaj çeşidi ise %38 pay ile polistirendir. Oriente polistirenin payı %13, PVC ve PET gibi sert plastik ambalajların payı ise %5'tir.

Ülkede kullanılan sert plastik ambalajların yaklaşık %70'ini kutular, çantalar ve kaplar oluşturmaktadır. Bunun içinde plastik kutuların payı %34,6, plastik çantaların %21,6 ve plastik kapların %10,2'dir. Plastik kavanozlar da önemli bir paya sahiptir. Geri kalan ürünler ise çeşitli hacimlerde variller, konteynerler, paletler, şişeler, mikro konteynerler ve tüplerdir.

Rusya'nın plastik ambalaj ürünleri ithalatı 2008 yılında bir önceki yıla göre %17 oranında artarak 2,2 milyar dolar olmuştur. 2003-2008 yılları arasında plastik ambalaj ürünleri ithalatı yıllık ortalama %30 oranında artmıştır. Plastik ambalaj ürünleri ithalatının %62'sini plastikten levhalar, filmler ve folyolar; %21'ini plastikten kutular, kasalar, şişeler ve torbalar; %13'ünü plastikten kendiliğinden yapışkan rulo halinde filmler ve levhalar; %4'ünü ise PP örme torbalar ve çuvalar oluşturmaktadır.

Rusya'nın plastik ambalaj ürünleri ithalatının yaklaşık dörtte birini 3923 GTİP grubunda bulunan plastikten eşya taşınmasına ve ambalajlanmasına mahsus malzemeler oluşturmaktadır. 2008 yılında plastikten eşya taşınmasına ve ambalajlanmasına mahsus malzemelerin ithalatı 468 milyon dolar olmuştur. 2003-2008 yılları arasında ithalat %23 oranında artmıştır. Plastikten eşya taşınmasına mahsus malzemelerin %27'sini tıplar ve kapaklar; %23'ünü torbalar ve çantalar; %16'sını damacana, şişeler vb. eşya; %15'ini kutular ve kasalar oluşturmaktadır. İthalatın yaklaşık % 64'ünü Polonya, Çin, Almanya, Ukrayna ve İtalya gerçekleştirmektedir. Fransa, İngiltere, İsviçre, Türkiye ve İsveç diğer önemli tedarikçi ülkelerdir. Türkiye'nin Rusya'ya ihracatı 2008 yılında 15 milyon dolar olmuştur. Ülkeye ihraç ettiğimiz başlıca ürünler torbalar ve çantalar (11,5 milyon dolar), kutular ve kasalar (1,4 milyon dolar), kapaklar (765 bin dolar), fileler (663 bin dolar) ve şişelerdir (274 bin dolar).

Diğer taraftan cam ambalaj ürünleri Paşabahçe'nin Rusya'daki çeşitli fabrikalarında üretilmektedir. Söz konusu üretim tesisleri St. Petersburg, Novosibirsk, Krasnodar, Ufa, Sazanova ve Vladimir'de yer almaktadır.

Çin, Rusya'nın en ucuz ürün tedarikçisidir ve son beş yılda ülkeye olan plastikten ambalaj ürünleri ithalatı yıllık ortalama % 29 oranında artmıştır.

Ülkedeki rekabet ortamı, sanayinin genel ekonomik durumundan ve ambalajlanmış ürünlerin fiyatlarından çok etkilenmektedir. Uzmanlara göre Rusya'nın genel ekonomik durumu geliştikçe sanayideki olumlu gelişmeler de devam edecektir. Sektörde yeni ürünlere, ekipmana ve teknolojilere talep yoğunlaşarak artacaktır.

Ayrıca Rus tüketicilerin yaşam tarzıyla bağlantılı olarak evde çok zaman geçirmemeleri, yemek pişirme alışkanlıklarının fazla olmaması, ürünleri daha taze tüketme tercihleri, tek öğünlük ürünlere olan eğilimleri, kaliteli ve ambalajlı ürünleri (alım gücüyle bağlantılı olarak) tercih etmeleri ve yeni ürünleri denemeye açık olmaları doğal olarak ambalaj tüketimini de artırmaktadır. Nihai ürün tüketicileri kesinlikle daha elverişli, yani kolay açılıp kapanabilen, kullanım kolaylığı olan ambalajları tercih edeceklerdir. Ayrıca tüketicinin daha fazla taze ürün tüketme isteğinin özellikle fonksiyonel küçük ambalajlara olan talebi daha da artıracığı tahmin edilmektedir.

Pazarda ambalaj sanayiindeki en önemli müşteriler, nihai tüketime yönelik üretim yapan üreticilerdir. Bunların başında da gıda, kozmetik ürünleri, ev bakım ürünleri üreticileri gelmektedir. Artık birçok uluslararası ürünün pazarda yer alması nedeniyle yerli üreticiler de bu ürünlerle rekabet etmek zorunda kalmaktadırlar. Ambalajın rekabette önemli bir avantaj yaratması nedeniyle, yerli üreticiler rekabet edebilmek için üretim hatlarında modernizasyona gitmeleri ambalaj ürünlerine olan talebi artırması beklenmektedir.

Pazarda bugün çok geleneksel ve basit ambalajlar yer alıyor olmakla birlikte yüksek teknoloji ürünü modern ambalajlar da yer almaya başlamıştır. Yaşanan krizden dolayı rekabet ortamı sanayinin genel ekonomik seviyesinden ya da ürünün fiyat politikasından etkilenmeye çok açıktır. Bu nedenle pazarda modern, fonksiyonel ve uygun maliyetli ambalajların rekabet etme şansı yüksek olacaktır. Firmalarımız sahip oldukları uygun fiyat (AB ülkelerinden daha uygun), kalite, ürün çeşitliliği, yakınlık, navlun maliyetleri ve tercihli gümrük tarifesi avantajlarını kullanarak pazar stratejilerini oluşturmaları gerekir. Rusya Federasyonu tarafından uygulanan GSP (Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi) çerçevesinde ülkemizden 3923 tarifesinde yer alan plastik ambalaj ürünlerinin Rusya'ya ithalatında mevcut oranlar üzerinden % 25 gümrük vergisi indirimi uygulanmaktadır. Gümrük vergisi indiriminden faydalanmak için ürünün ülkemiz menşeli olduğunu gösteren menşe şahadetnamesinin ibraz edilmesi gerekmektedir.

Rusya'ya ambalaj sanayi ürünleri ihracatımız 2010 yılında % 23,3 artarak 76,5 milyon Dolar seviyesine ulaşmıştır.

Ayakkabı

Rusya, dünya ayakkabı ithalatı içinde %3 pazar payına sahiptir. Ülkenin 2005-2009 yılları arasında ithalat artış hızı ortalama % 63 olmuştur. Rusya, 2009 yılında 1,2 milyar Dolarlık ayakkabı ithalatı gerçekleştirmiştir. 2010 yılında Rusya'nın deri ayakkabı ithalatı 2,2 milyar Dolara yükselmiştir. Ülkemiz Rusya'ya 2010 yılında 65,6 milyon Dolarlık ayakkabı ihracatı gerçekleştirmiştir. 2010 yılında ayakkabı ihracatında % 43,4'lük artış kaydedilmiştir.

Pazardaki en önemli tedarikçinin % 54 pay ile Çin olmasına karşın Rusya pazarında, deri ayakkabıda pahalı ve markalı ürünlerde İtalya pazara hakim olup %15 pazar payına sahiptir. Türkiye pazarda geçmiş yıllarda en önemli 5 tedarikçi arasında iken, Çin, İtalya, Vietnam, Endonezya ve Tayland karşısında pazar payı kaybına uğramıştır.

Hazır giyim ve ayakkabı pazarı gelir düzeyine göre farklılaşmış olup, farklı gelir düzeylerine hizmet veren perakende mağazalar oluşmuştur.

Son yıllarda modayı yakından takip etmek isteyen Rus tüketici, marka ve tasarım ürünlerine daha fazla harcama yapmaya başlamıştır. Bu nedenle Moskova ve St. Petersburg'da en üst gelir seviyesine hitap eden çok sayıda butik açılmıştır.

Gelir seviyesi yükseldikçe, tüketiciler her sezon giyim eşyası ve ayakkabı alışverişi yapmaktadır. Buna karşılık pazarda halen gelir düzeyi oldukça düşük bir tüketici grubu mevcuttur. Bu kesim ikinci el giysiler ile Çin ve Türkiye'den gelen ucuz ithal ürünleri tercih etmektedir. Bu tür ürünler pazarlar ve küçük mağazalarda satılmaktadır. Ürün kalitesi düşük ve uygun fiyatlıdır.

Diğer taraftan orta gelir düzeyindeki tüketici önemli bir alım grubudur. Bu grubun talebi daha çok modayı takip eden ürünlerdir. Ucuz ürünler satılan pazarlar ile lüks ürünlerin satıldığı butiklerden alışveriş yapmak istememektedirler. Ayakkabı ve hazır giyim ürünlerinde, Rusya pazarında, yatırımcılar için potansiyelin en yüksek olduğu tüketici orta gelir grubudur. Söz konusu tüketiciler bir yandan moda ürünler isterken bir yandan da rahat, kaliteli ve sağlam ürünleri tercih etmektedirler.

Pazarda her sezon başı giyim eşyası ve ayakkabı satın alma talebi vardır. Gelir seviyesi yüksek olan kesim için ayakkabı ve giyim eşyası alışverişi aynı zamanda boş zaman geçirme aktivitesidir.

40-50'li yaş grubunda, tüketici moda daha az düşkün ve alışverişlerde daha tutucudur. Yalnız çocuklara yönelik alışverişlerde moda olan ürünleri almak isterler.

Moskova ve St. Petersburg kentleri ile diğer bölgeler arasında yaşam tarzı çok farklıdır ve söz konusu şehirlerde tüketim ürünlerinde rekabet çok fazladır. Yekaterinburg ve Nizhniy Novgorod gibi diğer önemli şehirlerde de tüketicilerin harcanabilir gelir düzeyi yükselmiş olup, yatırımcılar açısından potansiyel mevcuttur.

Kadın nüfusun erkek nüfusa oranı yüksektir. Birçok ailede erkekler evi geçindirmektedir ancak çoğunlukla harcama kararını kadınlar vermektedir. Kadınlar kendileri ve evle ilgili alışveriş dışında evin erkeklerine ait giyim eşyası ve ayakkabı alışverişini de yapmaktadır.

Deri ayakkabıya uygulanan gümrük vergileri Türkiye ve MFN ülkeleri için çift başına 2 avrodur. GTİP numarasına göre diğer ürünler başlığı altında yer alan deri ayakkabılar için çift başına en az 1,8 avro olmak kaydıyla %10'dur.

Aydınlatma Gereçleri

Aydınlatma cihazlarında (gtip: 9405) Rusya dünya ithalatından yaklaşık % 1,5 pay almaktadır. 2008 yılı verileri ile yaklaşık 440 milyon dolarlık toplam aydınlatma ürünleri ithalatı gerçekleştiren Rusya pazarına, Türkiye'nin ihracatı 15 milyon dolar olmuştur. Pazardaki payımızın 2004-2008 döneminde her sene önemli oranda (ortalama %26) artmasına karşın küresel bir daralmanın yaşandığı 2009 yılında önemli bir düşüş yaşanmıştır. İnşaat sektöründe beklenen canlanmaya bağlı olarak söz konusu ürünlerde de ihracatımızda artış beklenmektedir.

Rusya pazarının en büyük tedarikçisi %50'lik payla Çin'dir. Diğer önemli tedarikçiler ise İtalya (%9,8), Almanya (%9,5), Polonya (%3,9) ve Ukrayna (%3,8) olmuştur. Rusya'nın aydınlatma ürünleri ithalatında Türkiye ve rakip ülkelere uyguladığı gümrük vergisi oranı %5-20 arasında değişmektedir.

Beyaz Eşya

(gtip: 7321, 8418, 8422, 8450, 8509, 8516)

Son yıllarda artan kişi başına gelir sonucu Rusya'da tüketim mallarına olan talep yükselmiş ve dolayısıyla Rusya'nın beyaz eşya ithalatı da önemli derece artış göstermiştir. İthalat 2004 yılında 1,28 milyar dolarken 2009 yılında 3,2 milyar dolara çıkmıştır. Ancak pazar 2009 yılında küresel finansal krizin de olumsuz etkisiyle % 36 daralmıştır.

Rusya ithalatının 966 milyon dolarını fırın ve ocaklar, 722 milyon dolarını çamaşır makineleri, 578 milyon dolarını buzdolapları oluşturmaktadır.

Arçelik'in, Moskova'ya 110 km uzaklıktaki Kirzaç'ta buzdolabı ve çamaşır makinesi üretimi yapan bir tesisi bulunmaktadır. Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin de ülkede Vestel CIS Ltd adı altında faaliyet gösteren buzdolabı ve çamaşır makinesi üretim tesisi bulunmaktadır.

2010 yılında ülkeye beyaz eşya ihracatımız % 77 artarak 79,5 milyon Dolara ulaşmıştır.

Boya Sanayi

İNŞAAT BOYALARI (gtip: 3208, 3209)

Rusya'da satılan konutların ve apartman dairelerinin %90'ından fazlası iç dekorasyonu olmaksızın satıldığından başta boyalar olmak üzere iç dekorasyon malzemelerine olan talep hızlı bir şekilde artmaktadır. Buna paralel olarak inşaat malzemeleri sektöründe yapı marketlerinde satılan ürünlerin payı giderek yükselmektedir.

Rusya'nın ortalama enerji tüketimi Avrupa Birliği'nden yaklaşık üç kat daha fazladır. Bu durum Rusya'daki iklim koşullarının oldukça elverişsiz olmasının yanı sıra binalardaki enerji yalıtımının çok eski ve yetersiz olmasından da kaynaklanmaktadır. Bu durum Rusya'ya ihracat yapmayı düşünen firmalarımızın kesinlikle enerji tasarrufu sağlayan boyalara önem vermeleri gerektiğini göstermektedir.

2008 yılında 766 milyon dolar değerinde inşaat boyası ithalatı yapmış olan Rusya'da ithalatın %26'sı Almanya'dan, %16'sı İsveç'ten, %11'i Finlandiya'dan karşılanmaktadır. Bu ülkeleri pazardaki %7'lik payları ile Slovenya ve İtalya izlemektedir. Türkiye'nin payı %2,2 düzeyindedir. Rusya ithalatının 606 milyon doları sentetik, 160 milyon doları su bazlı boyalardan oluşmaktadır. Rusya sentetik boyalarda dünya ithalatının yaklaşık % 5'ini gerçekleştirmektedir.

Rusya'nın inşaat boyları ithalatında uyguladığı gümrük vergisi oranları sentetik boyalar için %5, su bazlı boyalar için %15'tir. 3208 veya 3209 GTİP numarasını taşıyan ancak otomotiv sanayisinde kullanılan boyalar için gümrük vergisi oranı sıfırdır.

Ülkemizde 32. fasılda yer alan ürünlerin Rusya'ya ithalatında Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi çerçevesinde mevcut oranlar üzerinden % 25 gümrük vergisi indirimi uygulanmaktadır. Gümrük vergisi indiriminden faydalanmak için ürünün ülkemiz menşeli olduğunu gösteren menşe şahadetnamesinin ibraz edilmesi gerekmektedir.

Cam ve Seramik İnşaat Malzemeleri

SERAMİK İNŞAAT MALZEMELERİ (gtip: 6908)

Söz konusu ürün grubunda dünya ithalatında % 2,2 payı olan Rusya, 2009 yılında toplam 206 milyon dolar değerinde seramik inşaat malzemeleri ithalatı gerçekleştirmiştir. Bu rakam bir önceki seneye göre %5'lik bir pazar daralmasına işaret etmektedir. Rusya'nın en fazla seramik inşaat malzemeleri ithalatı gerçekleştirdiği ülkeler şöyledir: İspanya, İtalya Ukrayna, Polonya, Çin.

Ülkeye ihracatımız 2008 yılı sonlarında başlayan küresel mali kriz nedeniyle daralmıştır. 2009 yılı ihracatımız bir önceki yıla göre yaklaşık % 63 oranında daralarak 3 milyon dolar olmuştur. Ancak 2010 yılından itibaren krizin etkilerinin azalmaya başlamasıyla birlikte seramik inşaat malzemeleri ihracatımızın da artış eğilimi gösterdiği görülmektedir. 2010 yılında ihracatımız 2009'a kıyasla % 22 artarak 3 milyon Dolar olmuştur.

Eczacıbaşı Holding'in ülkenin Serpuhov bölgesinde 2005 yılından bu yana "Vitra Bathroom Products LLC" adı altında faaliyette bulunan bir vitrifiye üretim tesisi bulunmaktadır.

DÜZ CAM (gtip: 7005)

Rusya, 2009 yılında 46 milyon dolar değerinde düz cam ithalatı gerçekleştirmiştir. Rusya düz cam pazarında küresel mali krizin olumsuz etkileri nedeni ile 2009 yılında %80 daralma gözlenmiştir. Bu paralelde ihracatımızda önemli düşüşler gerçekleşmiştir. 2009 yılı ihracatımız % 94 gerileyerek 0,3 milyon dolar olmuştur. Ancak krizin etkilerinin yavaş yavaş ortadan kalkmaya başlaması ve ülkedeki sinai artış ile birlikte 2010 yılında Rusya'ya düz cam ihracatımız % 1613 oranında kayda değer bir artışla 6 milyon Dolara yükselmiştir. Rusya pazarının toplam düz cam ihracatımızdaki payı % 9,5 olup, bu payın gelecekte daha da artması yönünde potansiyel olduğu düşünülmektedir. Pazardaki en önemli

Rusya'nın düz cam ithalatında Türkiye ve rakip ülkelere uyguladığı gümrük vergisi oranı %15'dir.

Deri ve Deri Mamulleri

Rusya'nın deri ve deri mamulleri ithalatı 2009 yılı itibarı ile 742 milyon Dolardır. Bunun içerisinde deri ve kürklü giyim eşyaları 212 milyon Dolarlık pay sahibi olmuştur. 2009 yılında ülkenin kürklü giyim eşyaları ithalatı %14, deri giyim eşyaları ithalatı %36 daralmıştır.

Türkiye'nin Rusya'ya yönelik toplam deri ve deri mamulleri ihracatı 2010 yılında bir önceki yıla göre % 62 artarak 123,3 milyon Dolara ulaşmıştır.

Türkiye, Rusya'nın toplam deri ve kürklü giyim ithalatında ise Çin'den sonra ikinci sıradadır. Ülkemizi İtalya, Yunanistan, Pakistan ve Hindistan takip etmektedir.

SSCB'nin dağılmasından sonra Rusya, deri ve kürklü giyim sektörümüz açısından en önemli pazarlardan biri haline gelmiştir. Pazar sektör açısından bugün de önemini korumaktadır. İlk yıllarda ticaret daha çok bavul ticareti aracılığıyla gerçekleştirilirken son yıllarda Rusya'nın bavul ticaretine birçok kısıtlama getirmesi nedeniyle ağırlık resmi ticarete doğru kaymıştır.

Rusya soğuk iklim kuşağında bulunması nedeniyle deri ürünler için önemli pazarlardan biridir. Kürklü giyim eşyasında Rusya dünya ithalatının yaklaşık % 12'sini gerçekleştirmektedir. Eksi 30'lara varan ve yılın 9 ayının soğuk olduğu bu ülkede deri giyim ürünleri temel ihtiyaç maddesi halindedir. Rus tüketicisi açısından öncelik kalitede olup, fiyat daha az önem taşımaktadır. Kaliteden sonra desen ve modaya uygunluk gelmektedir. Markanın tanınmış olması ve üretici imajı da insanları etkilemektedir. Alt gelir grubunda satın alımlarda fiyat kriteri öne çıkarken, orta ve üst gelir grubunda kalite ve marka daha da önem kazanmaktadır. Modayı daha yakından takip eden grup ise üst gelir grubudur. Rus toplumu tüketim eğilimi yüksek olan bir toplumdur. Elde edilen gelirler büyük oranda tüketim amaçlı harcanmaktadır. Rus gençler giderek artan oranda, Batılı ülkelerde yaşayan genç nüfusun giyim tarzına benzer şekilde giyinmeye çalışmaktadırlar.

Rusya'da her ne kadar ortak yatırımlar ile büyük şehirlerde Batı tipi mağazaların sayısında artış olsa da ürünlerin çoğunun dağıtımı (Moskova ve St. Petersburg dışında) daha geleneksel dağıtım kanalları vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir. Bu dağıtım kanallarına girişin sağlanması piyasadaki başarıyı etkilemektedir. Başarılı olmak için çeşitli yerel ve bölgesel alternatifler göz önüne alınmalıdır.

Rusya özellikle kürklü giyim eşyasında önemli bir pazarımızdır. İhracatımızın yaklaşık yarısı Rusya'ya gerçekleştirilmektedir.

Rusya'nın önümüzdeki dönemde de deri sektörümüz açısından önemini koruyacağı, artan rekabet ortamında firmalarımızın kendi tasarımları ve markaları ile pazarda daha fazla yer almalarının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Doğal Taşlar

İŞLENMİŞ DOĞAL TAŞLAR (gtip: 6802)

Doğal taşların başlıca kullanım alanı inşaat sektörüdür. Bu nedenle Rusya inşaat sektörünün gelişimi, doğal taş alımında kilit rol oynamaktadır. İnşaat sektörü, küresel ekonomik krizin etkisiyle 2008-2009 döneminde daralma gösterse de uzun vadede krizin etkisini azalması beklenmektedir. Önümüzdeki dönemlerde bu bölgenin hem Türk müteahhitlik firmaları için hem de doğal taş gibi inşaat malzemeleri ihracatı yapan firmalar için önemli bir pazar olacağı düşünülmektedir.

Rusya 2008 yılında 209 milyon dolarlık işlenmiş doğal taş ithalatı yapmıştır ve dünya ithalatındaki payı yaklaşık % 2'dir. İthalatta Çin (%37), Ukrayna(%16)ve İtalya (%14) ilk üç sırayı paylaşmıştır. Türkiye, %9'luk pazar payı ile 4. sırada yer almaktadır.

Türkiye'nin 2009 yılında Rusya'ya gerçekleştirdiği işlenmiş doğal taş ihracatı %54 gerileyerek 11 milyon dolar olmuştur. İhracatta öne çıkan ürünler 680291 gtip numarasında yer alan işlenmiş/yontulmuş mermer-traverten-su mermeri grubu olmuştur. Rusya tarafından işlenmiş doğal taşlarda ülkemize uygulanan gümrük oranı %15'tir.

Türkiye'nin doğal taş üretimi konusunda dünya ticaretindeki önemi, Rusya'nın coğrafik ve ekonomik olarak büyüklüğü, Krasnodar bölgesindeki inşaat faaliyetleri ve Türk firmalarının bölgedeki müteahhitlik faaliyetleri düşünüldüğünde Rusya pazarının önemini sürdüreceği düşünülmektedir.

Elektrikli Makineler ve Kablolar

KABLO VE TELLER (gtip: 8544)

Rusya 2009 yılında dünyadan toplam 583 milyon dolar değerinde kablo ithal etmiştir. Ülkenin ithalatı 2009 yılında küresel ekonomik ve finansal kriz nedeniyle % 41 daralmıştır. Pazardaki başlıca tedarikçiler Çin, Almanya, Finlandiya, Ukrayna ve Türkiye'dir.

2010 yılında Türkiye'nin Rusya'ya kablo ve teller ihracatı % 52,9 artarak 41 milyon Dolara ulaşmıştır.

2009 yılında elektrik üretiminde %2 oranında Rusya'nın elektrik üretiminde toplam enerji tesisleri %67, hidroelektrik tesisleri %18 paya sahipken, üretimin geri kalanı nükleer enerji tesislerinde gerçekleştirilmektedir. Ancak mevcut elektrik üretim tesisleri eski ve aşınmış durumdadır. Rusya'nın mevcut alt yapı sisteminin de eski ve yetersiz olması nedeniyle bu alanlarda yapılması planlanan önemli yatırımlar söz konusudur. Telekomünikasyon ve inşaat sektörlerindeki hızlı gelişmeler ve gerçekleşmesi beklenen yatırım projeleriyle oluşan potansiyel kablo talebi dolayısıyla Rusya önemli bir pazar olma özelliğini sürdürmektedir.

Elektronik

TELEVİZYONLAR (gtip: 8528)

Rusya'nın "televizyon alıcıları, video monitör ve projektörler" ithalatı 2009 yılında 900 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalat önceki yıla göre % 60 daralmıştır.

Alt ürün gruplarına göre ithal edilen ürünler şunlardır: Renkli televizyon alıcıları (693 milyon dolar), renkli video monitörleri (160 milyon dolar), video projektörleri (48 milyon dolar). Rusya'nın 8528 GTİP'li "televizyon alıcıları, monitörler, projektörler" ürün grubunda ithalat yaptığı başlıca ülkeler sırasıyla Çin, Slovakya, Polonya, Malezya ve Çek Cumhuriyeti'dir.

Zorlu Grubu 2002 yılında ülkenin Vladimir bölgesinde yaptığı 15 milyon dolarlık yatırım ile Rusya'da TV üretimi yapan ilk yabancı şirket olmuştur. Şirket ülkede VESTEL CIS Ltd. adı altında faaliyet göstermektedir.

Türkiye'nin Rusya'ya "televizyon alıcıları, video monitör ve projektörler" ihracatı 2008 yılında bir önceki yıla %75 oranında artarak 20,4 milyon dolar olmuştur. Türkiye'nin Rusya'ya ihracatında önem arz eden tek ürün renkli televizyonlardır (GTİP: 852872)

Rusya 8528 GTİP'li "televizyon alıcıları, monitörler, projektörler" ithalatında ülkemizin de dahil olduğu "MFN" kapsamındaki ülkelere, %0 ila %20 arasında değişen gümrük vergileri uygulamaktadır. Rusya'ya GTİP 8528 kapsamında yapılan ithalatta aranan belgeler şunlardır:

- Atık Yönetim/Bertaraf Lisansı (sadece "atık" olarak değerlendirilen mallar için)
- Atıklar için İthalat Lisansı (sadece "atık" olarak değerlendirilen mallar için)
- Atıklar için İthalat Onayı (sadece "atık" olarak değerlendirilen mallar için)
- Uygunluk Sertifikası

Rusya'ya televizyon ihracatımızda 2010 yılında önceki yıla kıyasla % 61 artış kaydedilmiştir. 2010 yılı ihracatımız 8,2 milyon Dolardır.

İnşaat Malzemeleri

ÇİMENTO (gtip: 2523)

Dünya çimento ithalatında % 1,08 paya sahip olan Rusya, 2009 yılında 113 milyon dolar değerindeki çimento ithalatının % 36'sını Türkiye'den yapmıştır. Türkiye'yi Çin, Litvanya, Almanya ve Estonya izlemektedir. 2008-2009 döneminde Rusya'nın çimento ithalatı %88 oranında azalmıştır. Aynı dönem Türkiye'nin Rusya'ya çimento ihracatı yıllık ortalama %91 oranında azalmıştır. İnşaat sektöründeki hareketliliğe paralel olarak Rusya çimento açısından gelişen bir pazardır. Ancak küresel mali kriz inşaat sektörünü olumsuz yönde etkilemiş, ülkenin ithalatı daralmıştır. Dünyanın en büyük çimento ihracatçısı olan Türkiye'nin ihracattaki bu artış hızını koruması ülkemiz ve bölgedeki inşaat sektörünün dinamizmine bağlıdır. 2010 yılında ülkeye çimento ihracatımızda düşüş devam etmiştir. Ülkeye ihracatımız 2009 yılına göre % 17,5 gerileyerek 22 milyon Dolar tutarında gerçekleşmiştir.

Moldova ve Ukrayna'dan çimento ithalatına sıfır gümrük uygulanıyor olması nedeniyle bu ülkeler Türkiye'ye göre avantajlı konumdadır.

DEMİR ÇELİK İNŞAAT VE AKSAMI (gtip: 7308)

Rusya dünya demir çelik inşaat aksamı ithalatında % 3'lük bir paya sahiptir. 2008 yılında Rusya yaklaşık 1,3 milyar dolar değerindeki demir çelik inşaat ve aksamı ithalatının yarısından fazlasını Çin, Almanya ve Ukrayna'dan gerçekleştirmiştir. Bu ülkeleri Türkiye ve Polonya takip etmektedir. Dördüncü sırada yer alan Türkiye'nin pazarda payı % 6'dır. 2004-2008 yılları arasında Rusya'nın demir çelik inşaat ve aksamı ithalatı yıllık ortalama %40 oranında artarken aynı dönem Türkiye'nin Rusya'ya ihracatı yıllık ortalama %42 oranında yükselmiştir. Rakip ülkelerden Çin, Almanya ve Ukrayna'nın aynı dönem Rusya'ya yıllık ortalama ihracat artış hızları sırasıyla %98, %40 ve %47'dir. Türkiye, Rusya'nın demir çelik inşaat ve aksamı ithalatı artış hızının üzerinde ihracat artışı yakalamıştır. Rusya demir çelik inşaat ve aksamında gelişen bir pazar olup, söz konusu ürünler açısından ihracat potansiyeline sahip olan Türkiye'nin bu pazarda daha fazla pay elde edebilmesi için Rusya pazarındaki ihracat artış hızını rakip ülkelerin artış hızının üzerine çıkartması gerekmektedir.

2010 yılında ihracatımız bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yarı yarıya gerileyerek 20 milyon Dolar tutarında gerçekleşmiştir.

DEMİR-ÇELİK RADYATÖRLER (gtip: 7322)

Demir-çelik radyatörlerde dünya ithalatında yaklaşık %6 payı olan Rusya, 2008 yılında 223 milyon dolar değerindeki demir çelik radyatör ithalatının yaklaşık yarısını Almanya, Çin ve İtalya'dan gerçekleştirmiştir. Bu ülkeleri Polonya ve Çek Cumhuriyeti takip etmektedir. Yedinci sırada yer alan

Türkiye'nin payı %0'dır. 2004-2008 döneminde Rusya'nın demir çelik radyatör ithalatı yıllık ortalama %40 oranında artarken aynı dönem Türkiye'nin Rusya'ya ihracatı yıllık ortalama %27 oranında artış göstermiştir. Dünyanın en büyük demir çelik radyatör ihracatçısı olan Türkiye'nin söz konusu dönemde Rusya pazarındaki ihracat artış hızı Almanya (%46), Çin (%225), İtalya (%22), Polonya (%52) ve Çek Cum. (%49) gibi rakip ülkelerin gerisinde kalmıştır.

2010 yılında ülkeye ihracatımızda % 91 artış olup, ihracatımız 8 milyon Dolar seviyesine yükselmiştir.

DEMİR/ÇELİK İTHALATI SAĞLIK GEREÇLERİ, TUVALET EŞYASI VE AKSAMI (gtip: 7324)

2009 yılında Rusya, 83 milyon dolar değerinde demir çelik sağlık gereçleri, evyeller, lavabolar vs. ithalatının %37'sini Çin ve % 11'ini Almanya'dan yapmıştır. Bu ülkeleri İspanya, Kazakistan ve Türkiye izlemektedir. Sektörde ihracatımızın yaklaşık % 22'si Rusya'ya yönelik olmakla birlikte, Türkiye'nin pazardaki payı % 7 civarındadır. 2004-2008 yılları arasında Rusya'nın demir çelik sağlık gereçleri ithalatı yıllık ortalama %17 oranında artarken aynı dönemde Türkiye'nin Rusya'ya ihracatı yıllık ortalama %7 oranında artmıştır. Rakip ülkelerden Çin aynı dönemde pazar payını %64, Almanya %24 oranında artırmıştır. Türkiye'nin ihracat artışı Rusya pazarındaki talep artışından ve rakip ülkelerin ihracat artışının gerisinde kaldığından Türkiye'nin Rusya'da pazar payını kaybetme eğilimine girdiği görülmektedir. Halbuki demir çelik sağlık gereçleri ithalatında Rusya gelişen bir pazardır. Üretim ve kapasitesi yeterli olan Türkiye'nin Rusya demir çelik sağlık gereçleri pazarında gerekli pazarlama faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi halinde önemli bir tedarikçi olacağı düşünülmektedir.

Rusya demir çelik inşaat aksami, radyatör ve demir çelik sağlık gereçleri ithalatında serbest ticaret anlaşması bulunan ülkeler dışındaki ülkelere %15 oranında vergi uygulamaktadır.

Söz konusu ürün grubunda ihracatımız, 2010 yılında yaklaşık % 6 gerileyerek 10 milyon Dolar olmuştur.

PLASTİK İNŞAAT MALZEMELERİ (gtip: 3917, 3918, 3922, 3925)

Yukarıda inşaat boyaları sektörü hakkında yapılan açıklamalara paralel olarak Rusya plastik inşaat malzemeleri pazarında da özellikle enerji tasarrufu sağlayan ürünler ön plandadır.

Rusya, 2009 yılında 0,8 milyar dolar değerinde plastik inşaat malzemeleri ithal etmiş olup, bu rakamın 409 milyon dolarlık kısmını plastikten hortumlar, borular ve bağlantı elemanlar oluşturmaktadır.

Plastik inşaat malzemelerinde ülkemiz Çin ve Almanya'dan sonra üçüncü büyük tedarikçi konumundadır.

Ülkeye plastik inşaat malzemeleri ihracatımız 2010 yılında 2009'a göre % 24 artarak 107 milyon Dolara yükselmiştir.

PREFABRİK YAPILAR (gtip: 9406)

Söz konusu ürün grubunda dünya ithalatından yaklaşık % 6 pay alan Rusya'nın 2008 yılı prefabrik yapılar ithalatı 461 milyon dolar olmuştur. Türkiye'nin Rusya'ya ihracatı ise 41 milyon dolar olarak gerçekleşmiş ve %16'lık payla Rusya'nın ithalatında Türkiye ikinci sırada yer almıştır. Ancak küresel ekonomik daralmanın Rusya'nın inşaat sektörüne olan olumsuz etkisi 2009 yılında kendini göstermiştir. Bununla birlikte Rusya söz konusu sektörde Türkiye için önemli bir pazar olup, ihracatımızın % 15'i Rusya'ya gerçekleştirilmiştir.

Pazarda Almanya %42,8'lik payla en önemli tedarikçi ülkedir. %16 payıyla Rusya pazarında ikinci sırada yer alan Türkiye'yi ise Finlandiya (% 9), Kanada (% 5) ve Çin (% 4) takip etmektedir. Rusya'nın prefabrik yapı ithalatında Türkiye ve rakip ülkelere uyguladığı gümrük vergisi oranı %5-20 arasında değişmektedir.

İş ve Maden Makineleri

(gtip: 8429, 8474)

İnşaat sektörünün hızlı bir gelişme süreci içerisinde olduğu Rusya'nın 2008 yılında gerçekleştirdiği 11,4 milyar dolarlık inşaat ve maden makineleri toplam ithalatında öne çıkan ürün grupları dozer, greyder, ekskavatör, skreyper ile toprak, maden, cevher taşıma, ayırma, seçme makineleridir. Rusya 2008 yılında 2,8 milyar dolar değerinde dozer, greyder, ekskavatör, skreyper ve 1,7 milyar dolar değerinde toprak, maden, cevher taşıma, ayırma, seçme makineleri ithal etmiştir. Rusya'nın inşaat ve maden makinesi ithalatı 2008 yılında bir önceki seneye göre %48 artmıştır. Rusya'nın en fazla inşaat ve maden makinesi ithalatı gerçekleştirdiği ülkeler ve pazar payları şöyledir: Almanya %21, Çin %14, Japonya %13, ABD %8, İtalya %6.

2009 yılında Türkiye'nin Rusya'ya inşaat ve maden makineleri ihracatı küresel ekonomik ve finansal krizin Rus inşaat sektörüne olumsuz etkileri paralelinde % 29 oranında daralarak 321 milyon dolar olmuştur.

İnşaat sektörü açısından önemli bir pazar olan Rusya, inşaat ve maden makinelerinde de ülkemiz için önemli bir pazardır.

Kağıt ve Karton Ürünleri

HİJYENİK KAĞIT ÜRÜNLERİ (gtip: 4818)

Rusya'nın hijyenik kağıt ürünleri dünya ithalatından aldığı pay % 4 civarındadır. Pazar, giderek gelişmektedir. Ülke, 2009 yılında 762,5 milyon dolar hijyenik kağıt ürünleri ithalatı gerçekleştirmiştir.

Ülkeye 2010 yılı ihracatımız % 4 oranında daralarak 30,4 milyon Dolar olmuştur.

Rusya hijyenik kağıt ürünleri pazarı Türkiye için önemli bir pazar olup, ekonomik canlanmaya bağlı olarak ihracatımızın artması beklenmektedir.

Rusya'nın Türkiye'den gerçekleştirdiği hijyenik kağıt ürünleri ithalatı içerisinde en yüksek payı 481840 GTİP numaralı hijyenik havlu, tampon ve bebek bezleri oluşturmaktadır. Bu ürün grubu Rusya'nın Türkiye'den gerçekleştirdiği ithalatın tamamına yakını oluşturmaktadır. Türkiye'nin Rusya'ya gerçekleştirdiği hijyenik havlu, tampon ve bebek bezleri ihracatı 2007 yılına göre 2 kat artış göstererek 25 milyon dolar olmuştur. Rusya'nın 2008 yılında dünyadan gerçekleştirdiği söz konusu sektör ithalatı içerisinde de en yüksek payı hijyenik havlu, tampon ve bebek bezleri almıştır. Bu ürün grubu Rusya'nın sektördeki ithalatının %80'ini oluşturmaktadır.

Rusya'nın 2009 yılında dünyadan gerçekleştirdiği hijyenik kağıt ürünleri ithalatında başlıca tedarikçiler Polonya, Macaristan, Ukrayna, Almanya, Çek Cumhuriyeti ve Türkiye'dir.

Rusya, hijyenik kağıt ürünleri ithalatında Türkiye'nin de dahil olduğu MFN ülkelerine ürüne göre değişen %5, %15 ve %20 oranlarında gümrük vergisi uygulamaktadır. Rusya'nın en çok ithalat yaptığı hijyenik havlu, tampon ve bebek bezleri için uyguladığı gümrük vergisi oranı % 5'tir.

Kozmetik ve Kişisel Bakım Ürünleri

(gtip: 3304, 3307)

Rusya kozmetik ve kişisel bakım ürünleri pazarı ABD, Almanya, İngiltere ve Fransa'dan sonra dünyanın en büyük pazarlarından biridir. Pazarın 2008-13 yılları arasında %11 oranında büyüyerek 346 milyon ruble satış rakamına ulaşması beklenmektedir.

Pazardaki en büyük pay cilt bakım ürünleri (%20), parfümler (%18), saç bakım ürünleri (%17), renkli kozmetikler (%13), traş müstahzarları (%9), ağız hijyeni ürünleri (%9), banyo ve duş ürünleri (%8), deodorantlar (%4), bebek bakım ürünleri (%2) ve %1 ile güneş koruyucuları ve bakım ürünleridir.

Pazarda birçok uluslararası firmanın bilinen markaları yer almaktadır. Bunun yanı sıra doğrudan satış yöntemiyle satılan ve en çok bilinen iki marka Avon ve Oriflame ürünleri pazarda çok yoğun olarak satılmaktadır. Doğrudan satış yöntemiyle pazarlanan bu ürünler, pazarın %14'ünü oluşturmaktadır.

Pazarda yer alan ve ürünleri pazarlanan firmalar, Avon Products ZAO, Oriflame Cosmetics ZAO, L'Oréal Russia, Gillette Group, Procter & Gamble, Schwarzkopf & Henkel, Beiersdorf, Kalina Concern, Amway Corp, Colgate-Palmolive, Unilever Rus, Mary Kay, Faberlic, Wella Russia, Johnson & Johnson, Nevskaya Kosmetika, Vichy Laboratoires, Vesna OAO KF, Londa Russia, Svoboda, Christian Dior SA, Dental-Kosmetik, Eurocos Cosmetics, Eurocos Cosmetics, Chanel SA, Yves Rocher Vostok, Lancôme, P&G Prestige Beauté, Bourjois SA, Evyap Sabun Yag Gliserin Sanayii ve Ticaret AS, Estée Lauder, Lumene Group, Tamaris SA (Parfums Kenzo), Kosmetikmarket-Centre, Pervoe Reshenie, GlaxoSmithKline, Revlon Russia, Arnest, Clarins, Yves Saint Laurent, Novaya Zarya-Nouvelle, Etoile ve Dzintars'dır. Yabancı markalar pazardaki satışların %90'ını oluşturmaktadır. Parfümler, erkek traş ürünleri, deodorantlar, renkli kozmetikler, güneş bakım ürünleri ve tüy dökücüler, yabancı firmalar tarafından pazarda satışı yapılan başlıca ürünlerdir.

Pazarda Gillette Group, Gillette M3 Power ve Gillette Fusion markalarıyla % 4'lük pay ile ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada Oriflame- Oriflame markasıyla (%1,6 pay) ve üçüncü sırada ise Kalina Concern - Chistaya Liniya markasıyla (% 1,2 pay) yer almaktadır. Ülkemiz firması olan Evyap'ın yılında pazardaki payı yaklaşık % 0,4 olmuştur. Pazarda 29. sırada olan firmanın en bilinen kişisel bakım ürünleri markası Arko'dur. Ayrıca pazarda şampuan ve deodorant gibi temel ürünlerimizin yanı sıra birçok diğer kişisel bakım ürünlerimiz de satılmaktadır.

Rusya kozmetik ve kişisel bakım ürünleri iç tüketimin önemli bir kısmını ithalat ile karşılamaktadır. Kozmetik ve kişisel bakım ürünleri toplam ithalatı 2009 yılında bir önceki yıla kıyasla % 36 daralarak 171 milyon Dolar olmuştur.

Kozmetik ve kişisel bakım ürünleri ithalatın sırasıyla cilt bakım ürünleri, parfümler ve tuvalet suları, saç bakım ürünleri, traş müstahzarları ve vücut deodorantları, ağız hijyeni ürünleri oluşturmaktadır. Pazarın başlıca tedarikçileri Fransa, Almanya, Polonya, İtalya ve ABD'dir.

Türkiye'nin 2009 yılında Rusya'ya olan toplam kozmetik ve kişisel bakım ürünleri ihracatı bir önceki yıla göre % 30 artarak 35 milyon Dolar olmuştur. Türkiye'nin ihraç etmekte olduğu başlıca kozmetik ve kişisel bakım ürünleri ise traş müstahzarları, oda spreyleri, manikür pedikür müstahzarları ve diş macunlarıdır.

Pazarda kozmetik ve kişisel bakım ürünleri satışları içinde yer alan en önemli grup cilt bakım ürünleridir. Cilt bakım ürünlerinin satışları 2007 yılına göre %17 artarak 2008 yılında 63 milyon ruble olmuştur. Önümüzdeki beş yıllık süreçte toplam %22 oranında artarak 76 milyon rubleyle ulaşması beklenmektedir. Özellikle yoğun sıkılaştırıcı cilt bakım ürünleri ve selüloit giderici ürünlerde pazar çok canlıdır ve 2008 yılında söz konusu ürünlerin satışları %30 artmıştır. Cilt bakım ürünlerinde pazardaki en geniş ürün çeşitliliğine sahip firmalar; L'Oréal ve Kalina'dır. Oriflame ve Avon yoğun tanıtım ve düşük fiyat stratejileriyle halen pazardaki en etkin firmalar olarak öne çıkmaktadır. Pazarda kozmetik ve kişisel bakım ürünleri satışları içinde yer alan diğer önemli bir ürün ise traş müstahzarlarıdır.

Pazarda 2007 yılında göre traş müstahzarları satışları %11 artarak 2008 yılında 29 milyon ruble olmuştur. 2013 yılına kadar ise yıllık %2 oranında artması beklenmektedir. Traş müstahzarları satışlarındaki en büyük pay %49 ile Procter & Gamble'indir. Beiersdorf %8 pay ile ikinci sırada yer almaktadır.

Pazarda 2009 yılında durağanlık yaşanmasına rağmen halkın büyük bir çoğunluğunun özellikle bayanların kozmetik ve kişisel bakım ürünlerini yoğun olarak kullanma alışkanlıkları, makyaj ürünlerinin kişisel imajlarına ve güzelliklerine önemli katkıda bulunduğunu düşünmeleri, pazarın hep canlı kalmasına neden olacaktır. Pazar yaşanan krizden dolayı fiyata daha da duyarlı olmuştur. Pazarda yapılacak yoğun ve doğru tanıtımla dikkat çekici ambalajlardaki kozmetik ürünlerde Türk firmalarının şanslarının artacağı düşünülmektedir.

Söz konusu ürün grubunda Rusya'nın dünya ithalatında payı % 4,6 civarındadır. Bu ürün grubunda ihracatımızın % 20'si Rusya'ya yönelik olup, Rusya önemli bir pazar olarak görülmektedir.

Maden ve Mineraller

(gtip: 2530, 2610)

Rusya doğal yer altı kaynakları açısından zengin bir yapıya sahiptir. Birçok maden ve mineralde dünyada önemli bir üretici ve ihracatçı konumundadır. Önemli doğal gaz, petrol kaynakları dışında kömür, alüminyum, bakır, demir, elmas, altın, gümüş, platin ve demir dışı metaller rezervleri bulunmaktadır. Dünyadaki nikel ve kobalt üretiminin %20'si Rusya tarafından yapılmaktadır. Ülkedeki mineral üretimi genellikle tek bir firma tarafından yapılmaktadır. Norilks Nikel firmasının, dünya nikel üretiminin üçte birini ve platin üretiminin %40'ını gerçekleştirdiği tahmin edilmektedir. Rus alüminyum şirketi, dünya alüminyum üretiminin %12-13'ünü gerçekleştirmektedir.

Rusya'nın 2530 gtip numarasında bulunan endüstriyel mineraller ithalatı, 2008 yılında 13 milyon dolar olmuştur. İthalatın %55'i Çin, Almanya ve Yunanistan'dan yapılmıştır. Türkiye'nin bu grupta Rusya'ya olan ihracatı 2008 yılında %68 artmıştır. İhracatın en fazla olduğu ürün grubu 25309098 grubunda bulunan diğer mineral maddeler (10,5 milyon dolar) ve özellikle ısı ve ses yalıtımı için kullanılan ve Türkiye'de çok miktarda bulunan perlittir (489 bin dolar). 2009 yılında ise endüstriyel mineraller ihracatımız % 24 oranında gerileyerek 35 milyon dolar olmuştur.

Metalik cevherler arasında yer alan krom, özellikle metalürji, kimya, refrakter ve döküm sanayilerinin ana hammaddesidir. Bu nedenle dünyada metalik cevherlere olan talep, her zaman yüksek olmuştur. Dünya talebi hızla artarken, arz sınırlı kaldığı için metalik cevher fiyatları hızla artmıştır. Ancak 2008 yılında yaşanan global ekonomik kriz madencilik sektörünü de etkilemiştir. Türkiye'nin maden ihracatında önemli yer tutan bakır, çinko, alüminyum, kurşun, nikel ve kalay gibi metalik madenlerin değeri, yaklaşık yarı yarıya düşerek 3-4 yıl önceki fiyatlara gerilemiş, ancak 2009 yılının ikinci yarısında tüm metal cevherleri fiyatları tekrar artmıştır.

Türkiye dünya krom üretiminde %6'lık payı ile dikkat çekmektedir. Türkiye'nin bilinen rezerv miktarı 25 milyon tondur. Rusya, dünyada Çin'den sonra krom cevheri ithalatı yapan ikinci önemli ülkedir. Aynı zamanda ferrokrom üretimi yapan ilk 5 ülkeden biri konumundadır. Rusya'da son yıllarda ferrokrom üretiminde önemli artışlar yaşanmaktadır. Dolayısıyla da krom cevheri talebi giderek artmaktadır. Yüksek karbonlu ferrokrom üretiminde önemli bir payı olmayan Rusya'nın özellikle düşük-orta karbonlu ferrokrom üretiminde, Güney Afrika ve Kazakistan'a göre pazar payı yüksektir.

Rusya'nın toplam krom cevheri ve konsantreleri ithalatı, 2008 yılında 599 milyon dolar olmuştur. Dünya krom ithalatının yaklaşık %15'i Rusya tarafından yapılmaktadır. Türkiye'nin Rusya'ya gerçekleştirdiği krom cevheri ihracatı, 2008 yılında bir önceki yıla göre büyük artış göstererek 146 milyon dolara ulaşmıştır. Rusya'nın krom ithalatının %53'ünü Kazakistan'dan yapmaktadır. Türkiye %40'lık payı ile ikinci önemli tedarikçi konumundadır.

Rusya tarafından krom cevheri ve ithalatında uygulanan gümrük oranı %5'tir. Rusya gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerden yapılan ithalatta GSP uygulamaktadır. Türkiye, söz konusu sistemde gelişmekte olan ülkeler arasında yer almakta olup, 26. fasılda yer alan ürünlerde %25 oranında gümrük vergisi indirimine tabidir.

Rusya'nın sahip olduğu ekonomik potansiyel, krom cevheri ithalatındaki sürekli artış, kromit cevheri, ferrokrom, paslanmaz çelik sektörlerindeki gelişmeler ve Türkiye'nin krom cevheri üretim kapasitesi göz önünde alındığında 2009 yılında Türkiye'den yapılan ihracatta büyük azalma görülse de uzun vadede ülkemiz için potansiyel arz etmeye devam edeceği düşünülmektedir.

Medikal Ürünler ve Cihazlar

(gtip: 9018)

Rusya'nın tıbbi alet ve cihazlarda dünya ithalatından aldığı pay yaklaşık % 3 civarındadır. 2008 yılında toplam 2,3 milyar dolar civarında medikal alet ve cihaz (9018) ithalatı gerçekleştiren Rusya'ya bu ürün grubundaki ihracatımız 2009 yılında 0,2 milyon dolar seviyesindedir.

Türkiye'nin son beş yıllık tıbbi alet ve cihaz ihracatının ortalama %22 artış göstermesine rağmen ihracat rakamlarımız ülkenin potansiyeli göz önüne alındığında istenilen seviyede olmadığı görülmektedir.

Türkiye'nin Rusya'ya medikal alet ve cihazlar ihracatında, kan basıncını ölçmeye mahsus cihazlar, endoskoplar, böbrek diyaliz cihazları, dişçilik tornaları, serum ve kan verme setleri, kateterler,

Ortalamık cıazlar, materyel rezonansla goruntulerne cıazları onemli urunlerdir.

Rusya medikal pazarına girişte en önemli unsur GOST-R belgesi olup, bu pazara yönelik çalışacak firmamızın bu belgenin edinilmesi ile ilgili çalışmalara pazara girişten önce başlamaları tavsiye edilmektedir.

Rusya medikal alet ve cihazlar ithalatında gümrük vergisini %0-15 olarak uygulamaktadır.

Ülkeye 2010 yılı ihracatımız 0,3 milyon Dolar olmuştur. Bu rakam % 60 ihracat artışı anlamına gelmektedir.

Mobilya

(gtip: 9401, 9403)

Büyüyen yerel üretimi ve artan talebi ile Rusya dünya mobilya pazarı içinde önemli bir yere sahiptir. Artan üretim miktarına paralel bir kalite artışından bahsetmek mümkün olmamakla birlikte pazardaki büyük miktarda hammadde mevcudiyeti ve artan talep Rusya mobilya sektörünün güçlü yönleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte eskimiş teçhizat, kalifiye işgücünün eksikliği ve organizasyon yapısındaki problemler sektördeki zayıf noktalardır. Çoğu mobilya üreticisi modern makinelerin ithalatını karşılayamadığı için yarı mamül malları ithal edip, bunları Rusya'da monte ederek pazarlama yöntemini benimsemiştir.

Shatura, Felix ve Elektrogorskmebel gerekli altyapı yatırımlarını yaparak ve yönetim yapısını güçlendirerek pazardaki en verimli çalışan ve güçlü finansal yapıya sahip mobilya firmaları olarak üretim yapmaktadır. Moskova'da yerleşik olan bu üç firmadan Shatura ev mobilyasından, ofis ve mutfak mobilyasına geniş bir yelpazede üretim yaparken, Felix ofis mobilyasında uzmanlaşmıştır. Elektrogorskmebel ise ev ve mutfak mobilyaları üretmektedir. Moskova'daki üreticiler ile St. Petersburg ve diğer bölgelerdeki üreticiler arasında büyük bir uçurum vardır. Moskova'da yerleşik üreticiler yoğun rekabet koşulları altında üretim tekniklerini modernize edip güçlenirken, diğer bölgedeki üreticiler yabancı üreticilerin baskısını daha az hissetmekle birlikte daha düşük bir verimlilikle çalışmaktadır.

Rusya'ya yapılan toplam mobilya ihracatımız 2004 yılında 11 milyon dolar iken 2008 yılında 47 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Rusya mobilya ithalatı ise her yıl düzenli bir artış göstermiş ve 2004 yılında 538 milyon dolar iken 2008 yılında 2,07 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Mobilya sektöründe en önemli tedarikçi ülkelerin İtalya, Çin ve Almanya olduğu görülmektedir. Bu üç ülke pazarın yarından fazlasına hakim konumda iken Türkiye %2,6 pay ile yedinci sırada yer almaktadır.

2008 yılında Rusya'ya yapılan 47 milyon dolar değerindeki mobilya ihracatımızın %48 oranındaki kısmını 23 milyon dolar değerindeki ihracat ile 9401 gtip nolu oturmaya mahsus mobilyalar kalemi oluşturmaktadır. Bu grup altında yer alan 940120 gtip nolu motorlu taşıtlarda kullanılan oturmaya mahsus mobilyalar için Rusya'ya yapılan ihracat 18 milyon dolar değerinde olup, bu kalem toplam ihracatımız içinde önemli bir yer tutmaktadır. Rusya'nın bu ürün grubundaki ithalatı ise 108 milyon dolar olup, Türkiye'nin pazar payı yaklaşık % 10 civarındadır. 940180 gtip nolu oturmaya mahsus diğer mobilyalarda Türkiye'nin ihracatı 1 milyon dolar değerinde iken, Rusya'nın ithalatı 33 milyon dolardır. 940130 gtip nolu yüksekliği ayarlanabilen döner koltuk ve sandalyelerde 1 milyon dolar değerindeki ihracatımıza karşılık, Rusya'nın ithalatı 85 milyon dolardır.

Ülkemizden bu grup altında yer alan 940320 gtip nolu diğer metal mobilyalarda 9 milyon dolar, 940360 gtip nolu diğer ahşap mobilyalarda 5 milyon dolar, 940370 gtip nolu plastik maddelerden diğer mobilyalarda 3 milyon dolar değerinde ihracat yapılmıştır. Rusya bu ürün gruplarında sırasıyla 134 milyon dolar, 437 milyon dolar ve 30 milyon dolar değerinde ithalat gerçekleştirmiştir.

Bununla birlikte Rusya tarafından toplam 409 milyon dolar değerinde ithalat yapılan oturmaya mahsus mobilyaların aksam ve parçaları, ahşap iskeletli içi doldurulmuş oturmaya mahsus diğer mobilyalar ve yatak odalarında kullanılan türden ahşap mobilyalar için Türkiye'den yapılan ithalat 1 milyon dolar seviyesinde kalmıştır.

Rusya'ya gerçekleştirilen oturmaya mahsus mobilya ihracatımız her yıl düzenli olarak artış göstermesine rağmen, 2009 yılında azalmıştır. Aynı şekilde her yıl Rusya'ya ihracat tutarında artış görülen 9403 gtip nolu diğer mobilyalar kaleminde de 2008-2009 verileri karşılaştırıldığında azalma görülmektedir.

Rusya'nın 142 milyonluk nüfusunun yaklaşık %74 oranındaki kısmı şehirlerde yaşamaktadır. Ekonomik durgunluktan dolayı birçok kişi mobilya alımını ertelemiş olsa da Rusya 53 milyon dolayındaki hane halkı sayısı ile üretim kapasitesi yüksek olan mobilya sektörümüz için büyük bir pazar konumundadır.

Rusya 9401 gtip nolu oturmaya mahsus mobilyalar için %0 ile %20 (en az 0,7 EURO/kg) arasında, 9403 gtip nolu diğer mobilyalar için %20 (en az 0,5-0,8 EURO/kg) oranında gümrük vergisi uygulamaktadır.

Müteahhitlik Hizmetleri

Rus inşaat sektörü 1990'lı yılların başında özelleştirilmiş olmakla birlikte, yeterli yatırımın yapılmaması nedeniyle finansmanı devlet tarafından yapılan konut, sanayi tesisleri ve diğer büyük projelerin tamamlanmasında büyük sıkıntılar yaşanmıştır. Son yıllarda istikrar kazanmasına ve yüksek büyüme oranları yakalamasına rağmen emlak piyasası halen "az gelişmiş" olarak nitelendirilmektedir. Dünya fiyatlarının çok üstünde olan emlak fiyatlarının orta-uzun vadede normal seviyelere düşmesi beklenmektedir. Rusya halkının artan konut ihtiyacını karşılamak amacıyla, sosyal hizmetler alanında

başlatılan reform sürecine ek olarak konut alanında da konut inşaatını yüzde 30 artıracak yeni bir konut programı üzerinde çalışmalar başlatılmıştır. Hükümet, bu amaca yönelik olarak Mortgage Kredileri ve Direkt Harcamalar Ajansına ayrılan yıllık 20 milyar ruble olan konut fonunu artırarak, yıllık 100 milyar rubleye (3,7 milyar dolar) yükseltmiştir.

2000'li yıllardan itibaren Rus ekonomisindeki hızlı büyüme özellikle Moskova ve diğer büyük kentlerde çağdaş konut, ofis ve modern alışveriş merkezlerine olan talebi artırmıştır. Konut ihtiyacı, ofis ve ticaret merkezlerine yönelik artan talep ve inşaat maliyetlerinin yüksekliği, yüksek miktardaki arza rağmen emlak fiyatlarının artmasına neden olmuştur. 2008 yılının özellikle ikinci yarısında etkisini hissettiren küresel mali krizin kısa ve orta vadede emlak fiyatlarını normal düzeye, hatta normalin de altına indirmesi beklenmektedir.

Rusya inşaat sektörü küresel krizden ciddi şekilde etkilenmiştir. 2008 yılını % 10 - 15 oranında bir büyüme ile kapatan sektör, 2009 yılında büyümesini sürdürmemiştir. 2008 yılında başlayan projelerin bir kısmı ertelenmiştir. Özellikle St. Petersburg, Krasnodar, Nizny Novgorod, Kazan, Samara ve Rostov gibi büyük kentlerde inşaat faaliyetleri azalmıştır.

2009 yılında bitirilen konut sayısının bir önceki yıla göre %15 daha düşük olduğu tahmin edilmektedir. Sektördeki toparlanmanın ise 2010 yılının ilk yarısında gerçekleşmesi beklenmektedir.

Yaşanan küresel ekonomik krize rağmen, Rus ekonomisinin kısa vadede kriz öncesi büyüme hızına ulaşması beklenmektedir. Bu bağlamda, önümüzdeki dönemde ülkede özellikle enerji ve ulaşım altyapısı alanlarında yeni yatırımlar yapılacağı öngörülmektedir.

Diğer taraftan, son 3 yılda (2006-2008) Türk müteahhitleri tarafından Rusya'da üstlenilen işlerin dağılımına bakıldığında %65 yapı, %30 endüstri ve %5 diğer sektörlerle ilişkin projeler olduğu görülmektedir.

2000-2008 döneminde inşaat ve montaj işleri hacminde yaşanan her yıl ortalama % 10 oranında artış sonucunda sektörün büyüklüğü 508 milyar rubleden 2,25 trilyon rubleye (yaklaşık 90 milyar dolar) yükselmiştir.

Orta vadede Rusya'da;

- Enerji ihtiyacının artacağı,
- Ulaştırma altyapısının yenilenerek geliştirileceği,
- Çağdaş konut ve ofis talebinin artacağı,
- Endüstri tesisleri inşaatlarının artarak devam edeceği tahmin edilmektedir.

Son yıllarda artan çağdaş apartman ve villa talebi nedeniyle Rusya'da planlanan büyük ve küçük çaplı projeler hız kazanmıştır. Rusya'nın artan enerji ihtiyacının giderilmesi için yeni boru hatları inşaatları ve enerji santralleri ihaleleri açılmaktadır. Ulaştırma altyapısı ve endüstriyel alanda çok sayıda proje ihale edilmektedir.

Rusya'da son dönemde yaşanan en önemli gelişmelerden biri Krasnodar bölgesinde yer alan Soçi kentinde 2014 kış olimpiyatlarının düzenlenecek olmasıdır. Kış Olimpiyatları için kamu bütçesinden 12 milyar dolarlık kaynak ayrılmıştır. Olimpiyatların başta Soçi olmak üzere, Krasnodar, Novorossisk ve Rostov'da inşaat faaliyetlerini hızlandıracığı düşünülmektedir.

Toplu konut inşaatı, Krasnodar Bölgesi inşaat sektörünün en dinamik faaliyet alanlarından biridir. Bölgede "2010 Yılına Kadar Krasnodar Bölgesi İnşaat Sektörünün Gelişme Stratejisi" adında bir strateji yürütülmektedir. Bu strateji, iç piyasanın, çağdaş inşaat malzemelerine, ürün ve yapılarına olan ihtiyacını karşılama, söz konusu ürünlerin üretim verimliliğini artırma ve rekabet gücü yüksek, ithal ürünlerin yerini alabilecek ürünlerin imalatını geliştirme konularındaki genel yaklaşımları belirlemektedir. Bölgede yapılması planlanan en büyük projeler, Federasyon Adası, Soçi Olimpik Kompleksi, Khomar Konut Kompleksi, Marina ve Yat Klubü, Alışveriş ve otel kompleksi, Solnechny Eğlence Merkezi, Khosta-Bravo Konut Kompleksi, Soçi Otel Kompleksi, Actor-Galaxy Çok Amaçlı Kompleks ve Riyal Park Konut Kompleksidir. Soçi kentinin Karadeniz sahilinde yer alması ve limandan limana malzeme sevkiyatının kolaylığı, Türk şirketlerini, lojistik ve taşımacılık bakımından avantajlı bir konuma getirmektedir.

Bir diğer önemli gelişme ise FIFA 2018 Dünya Kupası'nın Rusya'da düzenlenecek olmasıdır. Dünya Kupasına hazırlık için Rusya'nın yaklaşık 300 milyar Ruble (10 milyar Dolar) harcaması beklenmektedir. Kupa maçlarına St. Petersburg, Moskova, Kaliningrad, Kazan, Yaroslavl, Krasnodar ve Soçi kentlerinin ev sahipliği yapacağı ilan edilmiştir. Bu kentlerde halihazırda stadyum ve tesislerin yenilenmesi projelerinin yanı sıra yeni stadyum inşaatları ve bunlara bağlı altyapı yatırımları gerçekleştirilecektir. Rusya'nın Dünya Kupası öncesinde 7 711 km. otoyol, 2 024 km. demiryolu ve ayrıca çok sayıda yeni otel inşa etmesi beklenmektedir.

Kazan kentinde "Dünya Üniversite Olimpiyatları" için, Soçi'de ise Kış Olimpiyatları için inşaat projeleri yürütülmektedir. Doğal gaz üretim ve ihracat şirketi Gazprom'un finansmanı ile St. Petersburg'da yeni bir stadyum inşaatı yürütülmektedir. Bu projelere ilave olarak birkaç yeni stadyum daha inşa edilmesi halinde Rusya'nın Dünya Kupası için hazır hale geleceği ifade edilmektedir.

Otomotiv Ana ve Yan Sanayi

(Ana sanayi GTİP: 8701, 8702, 8703, 8704, 8705) (Yan sanayi GTİP: 4011, 4012, 4013, 40169930, 40169952, 681310, 7007, 700910, 8407, 8408, 8409, 841330, 841581, 841582, 841583, 842123, 842131, 8482, 8483, 8484, 8507, 8511, 8512, 8706, 8707, 8708, 940120)

Rusya otomotiv pazarı 142 milyonluk nüfusuyla, büyük bir pazardır. Rusya binek otomobil parkı son on

yıl içinde ikiye katlanarak büyümüştür. 32,9 milyon adet olan Rusya araç parkının %50'sini on yaşın üzerindeki araçlar oluşturmaktadır.

Ülkeye ana sanayi ihracatımız 2010 yılında 2009'a kıyasla % 60 oranında artarak 464 milyon Dolara ulaşmıştır. Aynı dönemde oto yan sanayi ihracatımız ise % 55 oranında artarak 201,3 milyon Dolara ulaşmıştır.

Rusya'da dünyada krizden etkilendiği için araç satışları 2008 yılının ikinci çeyreğinde düşmüştür.

Rusya'da araç stoklarını eritebilmek için araç fiyatlarında büyük indirimler yapılmıştır. Bu durum halen devam etmektedir.

Rusya binek otomobil pazarında Lada %22,8'lik pazar payı ile pazarda lider konumdadır. Bunu %8,5 ile Chevrolet, %7,2 ile Toyota, %6,8 ile Hyundai ve %6,5 ile Ford takip etmektedir.

Rusya hafif ticari araç satışlarında %48,7'lik pazar payı ile GAZ pazarda lider konumdadır. Rusya kamyon satışlarında ise %26'lık pazar payı ile KamAZ firması liderdir.

Araç Üretimi

St. Petersburg, hem Rusya'nın en büyük limanı hem de en önemli ikinci şehri olması nedeniyle yabancı yatırımcıların tercih ettiği bir şehirdir. Şehirde Ford, GM, Toyota, Nissan, Hyundai ve Scania üretimlerini sürdürmektedir. Bu bölgenin gelecekteki kapasitesi 1-1,5 milyon araç/yıl olarak hesaplanmaktadır.

Yabancı üreticileri çeken ikinci bölge, Moskova yakınlarındaki Kaluga şehri ve bölgesidir. St. Petersburg'a göre nispeten ucuz maliyetleri ve çok hızlı ve pürüzsüz çalışan yerel yönetim sayesinde Volkswagen ve Volvo (kamyon) Kaluga'da üretime başlamıştır. Ayrıca PSA ve Mitsubishi ortak fabrika projesine başlamış, Suzuki de VW ile anlaşarak, VW tesislerinde üretim kararı almıştır. Gelecekte Kaluga'nın üretim kapasitesinin 500 bin civarı olacağı tahmin edilmektedir. Rusya'da otomotiv yatırımlarının devam ettiği başlıca bölgeler Kaliningrad, Rostov, Elabuga'dır. Rus OEM'lerin bulunduğu başlıca bölgeler: Togliatti, Nizhny Novgorod, Moskova, Naberezhnie Chelny, Izhevsk ve Ulyanovsk olarak sıralanmaktadır.

Rusya'da yabancı yatırımların çokluğuna rağmen yerli üretici Lada sektörde en fazla üretimi gerçekleştirmektedir.

Rus Lada arabaları üreticisi AvtoVAZ'dır. Basında çıkan haberlere göre bu şirketin yaklaşık 1,8 milyar dolar borcu bulunmaktadır. 100 bin civarında istihdam yaratan AvtoVAZ'a devlet bu borcu karşılayacağı garantisini vermiştir. AvtoVAZ'ın %25 hisse sahibi Renault, Rusya'da ortak hareket ettiği Nissan ile 2013 yılına kadar 2 yeni Renault, 2 yeni Nissan modelinin ve ayrıca yeni bir Lada modelinin Togliatti'de üretileceğini bildirmiştir.

Rusya'nın en büyük kamyon üreticisi Kamaz, ilk iki çeyrekte 2 milyar rublelik zarar açıklamasına karşın (68,56 milyon USD) geleceğe umutla bakmaktadır.

Rusya'nın oto ana sanayi ithalatı 2008 yılında bir önceki yıla göre %42 artarak 40 milyar dolar olmuştur. İthalatında başlıca ülkeler Japonya, Almanya, İngiltere, Güney Kore ve ABD'dir. Türkiye Rusya'nın oto ana sanayi ithalatında 8. sırada gelmektedir. Ana sanayi ithalatında birinci sırada binek otomobiller yer almaktadır. Binek otomobil ithalatı 2008 yılında bir önceki yıla göre %42 artarak 30 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Binek otomobil ithalatında başlıca ülkeler Japonya, Almanya, İngiltere, Güney Kore ve ABD'dir.

Ana sanayi ithalatında ikinci grupta yer alan kamyon ithalatı 2008 yılında %46 artarak 4 milyar dolar olmuştur. İthalatında başlıca ülkeler Almanya, Çin, İsveç, Türkiye ve Japonya'dır.

Türkiye'nin Rusya'ya 2008 yılında 1,2 milyar dolar olarak gerçekleşen oto ana sanayi ihracatı küresel ekonomik krizin Rus pazarındaki olumsuz etkilerine bağlı olarak 2009 yılında bir önceki yıla göre yaklaşık %84 oranında düşüşle 86 milyon dolar olmuştur. Türkiye'den Rusya'ya en fazla ihracı gerçekleşen oto ana sanayi ürünleri binek otomobiller, kamyonlar ve treylerlerdir.

Rusya Oto Yan Sanayi Pazarı

Rusya'nın otomotiv satışları ve yan sanayi istatistikleri karşılaştırıldığında, yan sanayide çok büyük bir açık olduğu görülmektedir. Rusya yan sanayi firmaları sayısı olarak az olduğu gibi, yan sanayinin büyük bir bölümü, Sovyetler zamanından kalma ekipman ve sistemlerle Rus OEM'lere üretim yapmaktadır. Bu şirketlerin şimdiye kadar ayakta durmalarının sebebi Rusya pazarındaki OEM'lerin fazla bir alternatiflerinin olmamasından kaynaklanmaktadır. Yabancı OEM'lerin en büyük sorunu, Rusya'da uluslararası kalite standartlarında üretim yapan yan sanayinin sınırlı sayıda olmasıdır.

Rusya araç parkı büyümekte olup, trafikteki yaşlı araç sayısı giderek artmaktadır. Bu durum yenileme ve bakım pazarını harekete geçirmektedir.

Rusya'nın oto yan sanayi ithalatı 2008 yılında bir önceki yıla göre %49 artarak 13 milyar dolar olmuştur. İthalatında başlıca ülkeler Güney Kore, Almanya, Japonya, Çin ve Slovakya'dır. Türkiye Rusya'nın dünyadan oto yan sanayi ithalatında 13. sıradadır. En fazla ithal ettiği yan sanayi ürünleri 8708 grubunda yer alan karoseri ve montaj aksamı, jantlar, transmisyon aksamı, diğer aksam ve parçalar, amortisörler ve akslardır. Rusya'nın 8708 grubunda yer alan yan sanayi ithalatı 2008 yılında %40 artarak 5 milyar dolar olmuştur. İthalatında başlıca ülkeler Güney Kore, Almanya, Japonya, Çin ve Slovakya'dır. Rusya'nın 2008 yılında en fazla ithal edilen kalemlerin başında gelen pistonlu motorlar %71 artışla 1,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'den Rusya'ya olan oto yan sanayi ihracatı 2008 yılında bir önceki yıla göre %69 düşerek 93 milyon dolar olmuştur. 2008 yılında ihracatımızın en fazla gerçekleştiği 8708 motorlu araç aksamı 2009 yılında bir önceki yıla göre %74 gerileyerek 41 milyon dolar olmuştur. Bu grup içinde en fazla ihraç

ettiğimiz ürünler, kara taşıtlarının diğer aksam ve parçaları, radyatörler, debriyaj ve aksamı, tekerlek ve aksamı, frenler ve karoseri aksamıdır.

Küresel ekonomik kriz, Rusya'daki otomotiv yatırımlarının ertelenmesine yol açmıştır. Bu durumun Türk yan sanayi firmalarının yatırım konusunda diğer rakip ülkelerin firmalarına yetişmesine olanak sağlayabileceği düşünülmektedir.

Hurda Programı

2010 yılı Mart ayında başlatılan hurda programı çerçevesinde otomobillerinin yaşı 10 yıldan büyük araç sahipleri araçlarını 50 000 Ruble karşılığında yeni araç satın alma sertifikası ile takas edebilmektedir. R.F. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na göre programın ilk aşamasının uygulanmaya başlamasından sonra otomobil pazarı % 10 büyümeye kaydetmiş olup, ikinci aşamanın da aynı etkinlikte uygulanması halinde % 5'lik bir büyümeye daha kaydedilebilecektir. Program kapsamında 2010 yılında 230 000, 2011 yılında 170 000 araç satışının beklendiği belirtilmiştir.

Hurda Programının 2011 yılında da devam edeceği açıklanmıştır.

Rusya'da 10 yaşın üzerindeki otomobil sayısı yaklaşık olarak 19,6 milyon olup, bu Rusya araç parkının (34 milyon araç) yaklaşık % 57'si anlamına gelmektedir.

Rusya Federasyonu Hükümeti Otomotiv Sanayi Stratejisi

Rusya Federasyonu hükümeti 2020 yılına kadar uygulanacak bir otomotiv sanayi stratejisi başlatmıştır. Bu kapsamda hükümet, otomotiv sanayine 2020 yılı itibarı ile 6 milyar Dolar tutarında yatırım yapmış olmayı hedeflemektedir. Hükümet ayrıca 2020 yılına kadar sektörün ana ve yan sanayine toplam 60 milyar Dolar tutarında yerli ve yabancı yatırım yapılmasını öngörmektedir.

Stratejinin uygulanması ile birlikte Rus binek otomobilleri pazarı kapasitesinin yılda 3,6 milyon adet olması beklenmektedir. Bunun % 20'lik kısmının ithal otomobillerden oluşacağı, % 8'inin ise ihrac edileceği tahmin edilmektedir. Strateji talebin canlandırılması, vergi ve sigorta önlemleri, gümrük vergisi önlemleri ve yerli üretimin desteklenmesi gibi önlemleri içermektedir. Ayrıca yüksek teknolojiye dayalı üretimin canlandırılması, uygun koşullarda kredi sağlanması, kredilerde beş yıllık öteleme, kredilerde devlet garantisi ve ar-ge altyapısı oluşturulması da strateji kapsamında alınacak önlemler arasında yer almaktadır.

Strateji kapsamında Rus üreticilerin 2020 yılı itibarı ile hafif araçlarda pazarın % 80'ine, kamyon üretiminde pazarın % 97'sine ve otobüs üretiminde pazarın % 99'una hakim olmaları hedeflenmektedir.

Hükümetin Sovyet dönemi teknolojik altyapısına sahip yerli otomotiv sanayine büyük miktarda fon aktarma kararı, sosyal baskılar ve ekonomik güvenlik kaygıları ile alınmıştır. Bununla birlikte otomotiv sanayinin dönüştürülmesi süreci, doğal kaynaklara dayalı ülke ekonomisini çeşitlendirme sürecinin bir parçasıdır.

Rus otomotiv sektörü 2009 yılında küresel ekonomik krizden ciddi ölçüde etkilenecek daralmıştır. Sektörün kriz öncesinde GSYİH'ya % 1 olan katkısının 2020 itibarı ile % 2,38'e çıkartılması hedeflenmektedir. Otomotiv ana ve yan sanayi büyüklüğünün kriz öncesi seviyelerine yükselmesinin ancak 2013-2014 yıllarında mümkün olacağı tahmin edilmektedir. Yapılacak yatırımların getirisinin ise 5 ila 10 yılda gerçekleşeceği öngörülmektedir.

Hükümet, 2009-2010 döneminde otomotiv sanayine 170 milyar Ruble sağlamıştır. Bunun 75 milyar Ruble tutarındaki kısmı ise AvtoVAZ'a aktarılmıştır.

Başbakan Putin tarafından 2010 yılında yapılan bir açıklamaya göre oluşturulan fonlar sayesinde beş yılda 14.000 km. otoyol inşaatı gerçekleştirileceği ve ülkedeki tüm otoyolların 2020 yılına kadar modernizasyonunun tamamlanması öngörülmektedir.

Takım Tezgahları

Rusya'nın 2009 yılı takım tezgahları ithalatı 2009 yılında 1,5 milyar Dolar olmuştur. Almanya, İtalya, Çin, Japonya ve İspanya başlıca tedarikçilerdir. Ülkemiz 2010 yılında Rusya'ya 24 milyon Dolarlık ihracat gerçekleştirmiştir. Bu rakam bir önceki yıla göre % 50 artış anlamına gelmektedir.

Takım tezgahları, metalleri çeşitli yollarla işleyen ve imalat sanayinin ana girdilerinden birini oluşturan makine ve ekipmanlardır. Sektörün ürünleri başlıca iki kategoriye ayrılmaktadır:

- i) Talaşlı İşleme Tezgahları.
- ii) Metal Şekillendirme Tezgahları.

Talaşlı işleme tezgahları arasında yer alan başlıca ürünler: Lazer, foton, ultrasonik, elektro-erozyon yöntemiyle maddeleri aşındırarak işleyen makineler; metal işleme merkezleri, tek ve çok istasyonlu tezgahlar; torna tezgahları; delme, freze, rayba tezgahları; bileme, taşlama, cilama tezgahları; dişli,

yiv vb. açma ve testere ve broş tezgahları.

Metal şekillendirme tezgahları ise: Metalleri kesme, dövme, katlama, kavislendirme vb yoluyla işleyen makine ve presler; çubuk, profil, boru tel çekme tezgahları, vida, civata, tel işleme makineleri.

Diğer tezgahlar: Taş, beton, seramik, soğuk cam, beton işleyen makineler, testereler cilama vb. makineleri; ağaç, mantar, seramik, sert plastik ve kauçuk işleyen makineler (testereler, kalıp-freze makineleri, parlatma-taşlama makineleri, bükme-birleştirme makineleri, delik açma-zıvanalama makineleri, yarma-dilme-yapraklama makineleri); takım tezgahlarının aksam ve parçaları.

Türkiye'nin Rusya'ya takım tezgahları ihracatında başlıca alt ürünler şunlardır (2010 yılı itibarı ile)

- Ağaç, mantar, sert kauçuk, plastik vb. işleme makineleri (GTİP: 8465): 5,6 milyon \$
- Metal şekillendirme-kesme makine ve presleri (GTİP: 8462): 12,3milyon \$
- Metalleri talaşsız işleme makineleri -B.Y.S.- (GTİP: 8463): 1,03 milyon \$

AĞAÇ, MANTAR, SERT KAUÇUK, PLASTİK VB. İŞLEME MAKİNELERİ (GTİP: 8465)

Rusya'nın "ağaç, mantar, sert kauçuk/plastik vb. işleme makineleri" ithalatı 2008'de bir önceki yıla göre yaklaşık %109 artarak 732,6 milyon dolara ulaşmıştır. İthalatta başlıca ülkeler şunlardır:

- Almanya: 250 milyon dolar
- İtalya: 91 milyon dolar
- Çin: 88 milyon dolar
- Finlandiya: 58 milyon dolar
- Japonya: 37 milyon dolar

Rusya'ya, GTİP 8465 kapsamındaki makinelerin ithalatında "Uygunluk Sertifikası" (Certificate of Conformity) aranmaktadır.

METAL ŞEKİLLENDİRME-KESME MAKİNE VE PRESLERİ (gtip: 8462)

Rusya 2007 yılında 447 milyon dolar değerinde, 2008 yılında ise 618 milyon dolar değerinde "metal şekillendirme-kesme makine ve presleri" ithalatı yapmıştır. 2008 yılında ithalat %38 artmıştır. İthalatta ilk beş ülke şu şekilde sıralanmıştır: İtalya, Almanya, Çek Cumhuriyeti, Çin ve Finlandiya.

Rusya, takım tezgahları ithalatında ülkemizin de dahil olduğu MFN ülkelerine %0 ila %10 arasında değişen gümrük vergileri uygulamaktadır.

Takım tezgahlarının Rusya'ya ithalatında çok sayıda teknik düzenleme ve belge söz konusudur. GTİP 8462 kapsamındaki makinelerin ithalatında aranan belgeler aşağıda maddeler halinde özetlenmektedir:

- Çift Kullanımlı Mallar için İthalat Lisansı (sadece GTİP: 8462.31.00.09 ve 8462.39.99)
- Nükleer Malzeme ve Teknolojiler için İthalat Lisansı (sadece GTİP: 8462.31 ve 8462.39.99)
- Uygunluk Sertifikası
- Çift Kullanımlı Mallar için Teslimat Doğrulama Belgesi (sadece GTİP: 8462.31.00.09 ve 8462.39.99 için)
- Çift Kullanımlı Mallar için Son-Kullanıcı Sertifikası (sadece GTİP: 8462.31.00.09 ve 8462.39.99 için)
- Çift Kullanımlı Mallar için İthalat Sertifikası (sadece GTİP: 8462.31.00.09 ve 8462.39.99 için)

Tekstil ve Hazır Giyim Yan Sanayi

(gtip: 50 - 63)

Sovyetler Birliği döneminde keten işleme ve dokumasında uzmanlaşan Ivanovo bölgesi yeni yapılan yatırımlarla günümüzde de Rusya'nın tekstil üretim merkezi haline gelmiştir. Rusya'daki tekstil işletmelerinin üçte ikisi bu bölgede faaliyet göstermektedir. Bölgede yaklaşık 50 bin kişi tekstil alanında istihdam edilmektedir. Bölgede yılda 100 bin ton iplik ve 1,6 milyar metre kumaş üretilmektedir. Diğer taraftan Rusya'da üretilmeyen tekstil makinelerinin ithalatında uygulanan gümrük vergilerinin kaldırılması ile bölgede yapılan yenileme yatırımlarının mevcut kapasiteye oranı %4'lerden %12'lere yükselmiştir.

Rus tekstil ve hazır giyim sanayisinde, son birkaç yıldaki tüm olumlu gelişmelere karşın, 2008 yılında pek çok alt sektörde önemli üretim kayıpları yaşanmış; sadece kaban, ceket, iş giysileri, battaniye ve dokusuz kumaş üretiminde artış kaydedilmiştir. Tekstil sanayiinde iplik ve kumaş üretimindeki kayıplar çok daha büyük boyutlara ulaşmıştır.

Rusya üretim için gerekli pamuk ve suni-sentetik elyaf gibi hammaddeleri ithalat yolu ile karşılamaktadır. Rusya sentetik elyaf üreterek yaşadığı hammadde sıkıntısını önemli ölçüde ortadan kaldırmak üzere petro-kimya sanayine yatırım yapma kararı almıştır. Söz konusu yatırım 2010 yılında üretime geçecek şekilde Tataristan'da gerçekleştirilmektedir.

Rusya'da hem tekstil hem de hazır giyim üretimi iç talebi karşılamaktan çok uzaktır. Örneğin 2008 yılında ceket, palto ve kaban gibi dış giyimde üretim 2,5 milyon adet, tüketim 55 milyon adet; kadın elbiselerinde üretim 3,8 milyon adet, tüketim 35,2 milyon adet; pantolonlarda üretim 15,5 milyon adet, tüketim 81,4 milyon adet; takım elbiselerde üretim 5 milyon adet, tüketim 45,6 milyon adet olarak gerçekleşmiştir.

Rusya'da hazır giyim satışları 2008 yılında %0,9 büyüyerek 936,3 milyar rubleye ulaşmıştır. Hazır giyim satışlarından en büyük payı (%55) orta fiyatlı ürünler almıştır. Pazarda ucuz ürünlerin payı %30,

pananın ürünlerini payı ise %15 civarındadır.

Bayan dış giyim ürünü satışları toplam hazır giyim satışlarının yaklaşık %40'ını oluşturmakta ve ilk sırada yer almaktadır. Erkek dış giyim ürünü satışları ikinci sırada yer alıp, %28'lik bir paya sahip bulunmaktadır.

Çocuk giyim ürünü satışları toplam hazır giyim satışları içerisinde yaklaşık %9'luk bir paya sahip olmasına karşın 2008 yılında %11'lik bir büyüme sergilemiştir. Diğer tüm ürünlerde önemli bir değişiklik gözlenmemiştir. Bunun en önemli sebebi, finansal kriz nedeniyle tüketici tercihlerinin temel önceliklere kaymasıdır. Tüketici tercihlerinde gıda harcamaları ilk sırada, eğlence ikinci sırada, çocuk giyimi üçüncü sırada ve yetiştiriciler için giyim harcamaları dördüncü sırada yer almaktadır.

Rus hazır giyim pazarına çokuluslu firmalar hakim durumdadır. Rus üreticilerinin pazar payı %3-4 civarında olmakla birlikte son yıllarda büyüme göstermektedir. 2007 yılına kadar yabancı markalar daha çok tercih edilmekteydi. Yerli firmaların kendi markalarını oluşturup kendi mağazalarını açmaya başlamaları ile birlikte durum değişmeye başlamıştır. Örneğin Sultana Frantsuova ve Evgeniya Ostrovskaya firmaları çok sayıda mağaza açarak tasarım ürünleri sergilemiş ve başarı kazanmıştır. Diğer bir Rus firması Gloria Jeans denim pazarında lider olmakla birlikte diğer giyim alanlarında da önemli bir oyuncu haline gelmiştir. İç giyim pazarında da Milavitsa, Palmetta ve Dikaya Orhideya gibi yerli markalar, uygun kalite ve fiyatları ile Rus tüketicisinin ihtiyaçlarını tamamıyla karşıladıklarından pazarda en çok tutulan markalardır.

Günümüzde zorlu rekabet koşullarında yabancı kaynaklı bazı lüks markaların Rus pazarını terk edeceği beklenmektedir. Bu durum yerli markaların büyümesi için önemli fırsatlar yaratabilecektir. Rusya'nın tekstil ve hazır giyim ithalatına bakıldığında özellikle 2006 yılından itibaren çok önemli bir pazar haline geldiği görülmektedir. 2006 yılında toplam tekstil ve hazır giyim ithalatı %48'lik artışla büyük bir patlama yapmış ve 3,6 milyar dolara ulaşmıştır. 2007 yılındaki ithalat artış oranı %56'ya ulaşırken toplam tekstil ve hazır giyim ithalatı da 5,6 milyar doları aşmıştır. Rusya'nın bu sektörlerdeki ithalatı 2008 yılında da %37 oranında artış göstererek toplamda 7,7 milyar dolara ulaşmıştır.

Rusya'nın geleneksel olarak tekstil ham maddeleri ve ara malı ithalatı mamul ürün (hazır giyim, ev tekstili vb.) ithalatından yüksek olmuştur. Örneğin 2004 yılında hazır giyim ve hazır eşya ithalatının toplam tekstil ve hazır giyim ithalatına oranı %29 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu oran 2006 yılına kadar en fazla %33'ü görmüştür. Ancak bu yapı 2006 yılından itibaren çok hızlı bir değişim göstermiş ve 2008 yılında hazır giyim ve hazır eşya ithalatı toplam tekstil ve hazır giyim ithalatının %55'ine ulaşmıştır. Bu durum esas olarak hazır giyim ithalatının çok hızlı bir düzeyde yükselmesinden kaynaklanmıştır. Örneğin 2006'da %86, 2007'de %90 ve 2008'de %49 gibi çok büyük artışlar görülmüştür. Tekstil ürünlerindeki ithalat artışları ise sırasıyla %29, %32 ve %25 oranlarında gerçekleşmiştir.

Rusya'nın hazır giyim ithalatında en büyük tedarikçi Çin'dir. Çin, 2006 yılında 606 milyon dolar olan hazır giyim ihracatını 2008 yılında 2,2 milyar dolara; pazar payını da %40,5'ten %52'ye çıkarmıştır. İkinci sıradaki tedarikçi İtalya 2007 ve 2008 yılında sağladığı ciddi ihracat artışları 2006 yılında %9,5 olan pazar payını 2008 yılında da hemen hemen korumayı başarmıştır. Bu ülkelere göre ihracat artış hızı düşük kalan üçüncü sıradaki Türkiye'nin pazar payı ise %10,6'dan %5,6'ya kadar gerilemiştir.

Rusya'nın tekstil ürünleri ithalatında en önemli payı 523 milyon dolarla pamuk ve pamuk ipliği ile pamuklu kumaş almaktadır. Bu ithalatın 273 milyon dolarlık kısmını oluşturan pamuk ile 132 milyon dolarını oluşturan pamuk ipliğinin çok büyük bir kısmı Özbekistan başta olmak üzere Türk Cumhuriyetlerinden tedarik edilmektedir. 2008 yılı itibarıyla ithalatı 118 milyon dolar civarında gerçekleşen pamuklu kumaşlar ise büyük ölçüde Çin ve Pakistan'dan tedarik edilmektedir.

Rusya'nın suni-sentetik tekstil ürünleri (gtip: 54 ve 55) ithalatı 2008 yılı itibarıyla 767 milyon dolar olup, bunun yaklaşık yarısını elyaf ve iplikler, diğer yarısını da kumaşlar oluşturmuştur. Suni sentetik elyafların tedarikinde ABD, Almanya, G.Kore, Fransa ve Japonya gibi gelişmiş ülkeler ön sıralarda yer alırken, bunlardan mamul iplik ve kumaşların tedarikinde ise Çin ve Türkiye başlarda bulunmaktadır.

Rusya'nın örme kumaş ithalatı son yıllarda hızlı bir artış göstermiştir. 2008 yılı itibarıyla %62'lik artışla 350 milyon dolara yükselmiştir. Rusya'nın örme kumaş pazarında üç büyük tedarikçi bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla; %39 payla Türkiye, %28 payla Çin ve %15 payla Güney Kore'dir.

Rusya'nın ev tekstili ithalatı da son yıllarda çok hızlı bir artış göstermektedir. 2008 yılında da %33'lük artışla 321 milyon dolardan 425 milyon dolara yükselmiştir. Ev tekstili ürünleri içerisinde en önemli ithalat kalemini 274 milyon dolarla yatak çarşafı, masa örtüleri ve tuvalet ve mutfak bezleri oluşturmaktadır. Ülkeler bazında tedarikçiler incelendiğinde en önemli tedarikçinin %54 payla Çin olduğu görülmektedir. Çin'i %16 payla Türkiye, %5 payla Hindistan, %4 payla Almanya ve %2 payla Pakistan takip etmektedir.

Temizlik Maddeleri

SABUNLAR (gtip: 3401)

Dünya ithalatındaki payı % 3 olan Rusya'nın sabun, duş jeli vb. temizlik maddeleri ithalatı 2009 yılı itibarı ile 197 milyon dolardır. Ülkenin ithalatı bir önceki yıla göre %18 daralmıştır. Rusya'nın sabun ithalatında ilk sırada perakende satış için hazırlanmış cilt yıkamak için sıvı/krem sabunlar bulunmaktadır. Bu ürün grubunda Rusya 2008 yılında 99,2 milyon dolar ithalat gerçekleştirmiştir. Rusya'ya gerçekleştirdiğimiz sabun ihracatında ilk sırada kalıp sabunlar bulunmaktadır. Rusya'ya yönelik sabun ihracatımızın %86,8'ini kalıp sabun oluşturmaktadır. Rusya'nın toplam sabun ithalatında ise Türkiye %20,3'lük pay ile ilk sırada yer almaktadır. Rusya'ya yapılan ihracat toplam sabun ihracatımızın yaklaşık % 20'sini teşkil etmektedir. Rusya'ya yapılan ihracat toplam sabun ihracatımızın yaklaşık % 20'sini teşkil etmektedir. Pazardaki en önemli rakiplerimiz Almanya, Ukrayna, Polonya ve İngiltere'dir.

Türkiye, 2010 yılında Rusya'ya 57 milyon Dolarlık sabun ihracatında bulunmuştur. Bu rakam, 2009 yılına göre % 19 artış anlamına gelmektedir.

Pazarın büyüklüğünün 2013 yılı itibarıyla ise 1,68 milyar dolar büyüklüğe ulaşması beklenmektedir. 2008 yılında pazarın %50,1'ini kalıp sabunlar oluşturmuştur. 2013 yılında kalıp sabunun toplam banyo ve duş ürünleri pazarındaki payının %49'a gerilemesi beklenmektedir. Pazarda en büyük paya sahip olan ikinci ürün ise %28 ile duş jelidir. Söz konusu ürünün pazardaki payının 2013 yılında ise %32 olacağı tahmin edilmektedir.

Rusya'da son yıllarda duş jelleri vb. duş ürünlerinin kalıp sabuna alternatif olarak kullanımı artmıştır. Artan gelirler sonucunda Rus tüketiciler yeni ve gelişmiş duş/banyo ürünlerini daha çok satın almaya başlamışlardır. Pazarda talep güçlü reklam kampanyaları ile artırılmaya çalışılmaktadır. Rusya'da kalıp sabun satışlarını olumlu etkileyen nedenlerden biri (aromaterapi, deniz mineralleri içeren vb.) katma değerli sabunların pazara girilmesi olmuştur. Sıvı sabunlar da duş jellerinden sonra kalıp sabuna alternatif olarak büyüyen ikinci ürün grubudur. Pazarda sabun vb. ürünlerin satışında ağırlık süpermarket/hipermarketlere doğru yönelmektedir. Ruslar alışveriş yaparken satın alacaklarını tek yerden almaya daha çok tercih etmeye başlamışlardır. Bu nedenle süpermarket/hipermarketler sattıkları ürünleri ve markaları çeşitlendirmeye çalışmaktadırlar.

Ülkede sabun pazarında uluslararası birçok firmanın ürünü yer almaktadır. Ayrıca özel butikler de doğal ürünler satmaktadır. Pazarda özellikle hacim açısından yerel firmalar da güçlüdür. Yerel ürünlerin fiyatı genellikle ithal ürünlerin fiyatının %20'si düzeyindedir. Rusya'da perakende satışlar açısından ilk sırada %9'luk payı ile Beiersdorf (Nivea, Nivea Bath Care) bulunmaktadır. İkinci sırada yer alan Colgate - Palmolive (Palmolive, palmolive Thermal SPA, Protex) payı %7,5'tir. Avon ise %6,8'lik payı ile üçüncü sırada yer almaktadır. Evyap Sabunları (Duru, Fax)'nın pazardaki payı ise %2,3'tür.

Rusya'da sabun sektörü birçok fırsat ve henüz girilmemiş olan pazar bölümlerinin bulunduğu düşünülmektedir. Pazar yeni ürünlere ve yeniliklere açık durumdadır. Önümüzdeki dönemde doğal, ekolojik ürünler ile farklı kokulara sahip ürünlerin pazarda satışlarını artırması beklenebilir. Pazardaki fırsatlar hem Rusya'nın sahip olduğu geniş yüzölçümünden hem de yeniliklere açık olmasından kaynaklanmaktadır. Ülkedeki perakende altyapısının gelişmekte olması da sektörü olumlu yönde etkileyecektir. Pazara girerken sadece Moskova, St. Petersburg'un değil diğer bölgelerin de değerlendirilmesi gerektiği ve sabun ihracatçılarımız açısından Rusya'nın önümüzdeki dönemde daha da önemli hale geleceği düşünülmektedir.

Rusya Federasyonu - Düzenlenen Önemli Fuarlar

Milli Katılımda Devlet Desteği Olan Fuarlar

14.INTERPLASTICA ULUSLARARASI PLASTİK VE KAUÇUK FUARI (Moskova - Ocak/Her Yıl)

PLASTİK VE KAUÇUK İŞLEME SANAYİ

Web Sitesi : <http://www.interplastica.de>

14.LESHOW ULUSLARARASI DERİ ve KÜRK MODA FUARI (Moskova - Mayıs/Her Yıl)

DERİ, DERİ ÜRÜNLERİ, AYAKKABI, SARACİYE, YAN SANAYİ VE AKSESUAR

Web Sitesi : <http://www.turkel.com.tr>

17. INTERLIGHT (Moskova - Kasım/Her Yıl)

AYDINLATMA, OTOMASYON, ELEKTRİK VE ELEKTRONİK

Web Sitesi : <http://www.interlight-moscow.com>

23. CONSUMEXPO ULUSLARARASI TÜKETİM MALLARI FUARI (Moskova - Ocak/Her Yıl)

ZÜCCACİYE, TEKSTİL, TÜKETİM MALLARI, HEDİYELİK EŞYA, EV TEKSTİLİ, AYAKKABI GİYİM VE AKSESUARLARI

Web Sitesi : <http://www.consum-expo.ru>

36. TEXTILLEGPROM (Moskova - Şubat/Her Yıl)

TEKSTİL, KONFEKSİYON YAN SANAYİ, HAZIR GİYİM, EV TEKSTİLİ, TEKSTİL MAKİNELERİ VE AYAKKABI SARACİYE FUARI

Web Sitesi : <http://www.textilexpo.ru>

37. TEXTILLEGPROM (Moskova - Eylül/Her Yıl)

TEKSTİL, KONFEKSİYON YAN SANAYİ, HAZIR GİYİM, EV TEKSTİLİ, TEKSTİL MAKİNELERİ VE AYAKKABI SARACİYE

Web Sitesi : <http://www.textilexpo.ru>

7.INTERAUTO ULUSLARARASI OTOMOTİV VE YAN SANAYİ FUARI (Moskova - Ağustos/Her Yıl)

OTOMOBİL, TİCARİ ARAÇLAR, MOTOSİKLETLER, KARAVANLAR, PARÇA VE AKSESUARLARI

Web Sitesi : <http://www.crocus-expo.ru>

CPM MOSKOVA (MOSKOVA - Şubat/Her Yıl)

HAZIRGIYİM, MODA

Web Sitesi : <http://www.igedo.com>

CPM MOSKOVA (Moskova - Eylül/Her Yıl)

HAZIRGIYİM, MODA

Web Sitesi : <http://www.igedo.com>

INTERSTROYEXPO, 17. ULUSLARARASI YAPI VE YAPI MALZEMELERİ FUARI (St. Petersburg - Nisan/Her Yıl)

YAPI VE YAPI MALZEMELERİ, MOBİLYA, DEKORASYON, ELEKTRİK-ELEKTRONİK SİSTEMLERİ, İNŞAAT MAKİNELERİ, KAPI-PENCERE SİSTEMLERİ

Web Sitesi : <http://www.interstroyexpo.com>

PRODEXPO 2011 (Moskova - Şubat/Her Yıl)

Gıda ve İçecek

Web Sitesi : <http://www.prod-expo.ru>

WORLD FOOD MOSCOW 2011 (Moskova - Eylül/Her Yıl)

Gıda ve İçecek

Web Sitesi : <http://www.worldfood-moscow.com>

Bireysel Katılımda Devlet Desteği Olan Fuarlar

APTEKA Moskva - International Trade Fair for Pharmaceuticals and Related Products including Medical Equipment Exh. New Medical Technologies (Moskova - Ocak/Her Yıl)

İlaç, Medikal Ürünler, Yeni Tıbbi Teknolojiler

Web Sitesi : <http://www.msi-fairs.com>

BAKERY - PASTA - INTERSWEETS - International Exhibition for Bakery Equipment (Moskova - Ocak/Her Yıl)

Gıda ve içecek, gıda işleme ve paketlenme makineleri

Web Sitesi : <http://www.breadbusiness.ru>

CABEX - CABLE, WIRE AND ACCESSORIES (Moskova - Ocak/Her Yıl)

Metal İşleme, Kaynak Teknolojisi, Tüketici Elektroniği ve Televizyonculuk

Web Sitesi : <http://www.mvk.ru>

IFEP - Petersburg Furniture Saloon (St. Petersburg - Ocak/Her Yıl)

Ev eşyaları, iç dekorasyon

Web Sitesi : <http://www.restec.ru>

SHK MOSCOW - Intern. Trade Fair for Sanitation, Heating, Airconditioning, Building Automation and Renewable Energy (Moskova - Ocak/Her Yıl)

Sihhi tesisat, ısıtma, soğutma, havalandırma sistemleri

Web Sitesi : <http://http://www.messe-duesseldorf.de>

Siberian Beer / SibfoodExpo (Novosibirsk - Ocak/Her Yıl)

Gıda ve İçecek, Otelcilik ve Catering Ekipmanları

Web Sitesi : <http://www.sibfair.ru>